

Tänavune Maamess meelitas kohale ka presidendipaari

21.–23. aprillini Tartu Näituste messikeskuses peetud Maamessil 2005 osales 203 firmat üheksast riigist: Eestist, Lätist, Soomest, Rootsi, Saksamaalt, Taanist, Leedust, Poolast ja Venemaalt. Messi avas president Arnold Rüütel. Sel aastal oli Tartu Näitustel au olla ka EURASCO (The European Federation of Agricultural Exhibitions and Show Organizers) liikmete võõrustajaks.

Messi käsutuses oli 4 825 m² halli- ja 29 200 m² välipinda. Lisaks paljude erinevate firmade ja ettevõtjate toodetega tutvumisele sai uudishimulik messikülalastaja ennast harida 26 seminaril.

Vaatamata lumisele ja kargele kevadilmale külastas messi kolmel päeval kokku 26 030 inimest, mis on Maamessi külastatavuse rekord. Järgmisel aastal toimub Maamess 20.–22. aprillil.

Fotol president Arnold Rüütel ja Ingrid Rüütel kodumaist toitu maitsmas.

Põllumehed pärisid erakondade esindajailt aru

4. märtsil kutsus EPTK erakondade esindajad Rahvusraamatukokku, et rääkida põllumeeste kolmest kõige valusamast probleemist: otsetoetuste tase, kütuseaktsiisi kompenseerimine ja 2004. a looduskahjude hüvitamine. Lähemalt loe lk 19.

Fotol paremalt: Ivari Padar, Heli-Valdor Seeder, Imre Sooäär, Tiit Niilo, põllumajandusministeeriumi esindaja Mairo Pajo, Tiit Tammsaar, Arnold Kimber ja Jaanus Marrandi. Pildilt puudub Rein Aidma, kes jäi natuke hiljaks.

Väljavõte Reformierakonna, Keskerakonna ja Rahvaliidu koalitsioonileppes

67. Valitsusliit tagab maaelu, põllumajanduse ning muu maaettevõtluse rahastamise kooskõlas Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seadusega ning maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seadusega.

Konkurentsitingimuste võrdustamise eesmärgil maksab valitsusliit riigieelarvest täiendavaid otsetoetusi vastavalt EL liitumislepingus sätestatud maksimaalmääradele. Kui Euroopa Liit muudab ÜPP-d, vaatab valitsusliit Eesti riigi eelarvest makstavate täiendavate otsetoetuste suuruse ümber.

68. Valitsusliit kahekordistab põllumajandusministeeriumi eelarves innovatsiooni- ja teadusrakenduste elluviimiseks eraldatava raha osakaalu. Põllumajanduse traditsiooniliste harude kõrval edendame sihtprojekte nn kolmanda suuna (aiandus, kalandus, koolitus, turism jms) arendustegevuseks.

69. Valitsusliit tagab riikliku arengukava raames põllumajandusele eraldatavate investeringutoetuste säilimise, sh eeskätt loomakasvatushoonete ja Euroopa Liidu keskkonnanõuetega vastavusse viimiseks hiljemalt 2009. aasta lõpuks.

70. Valitsusliit toetab väikesadamatele jaanuarioksaani tekitatud kahjustuste likvideerimist. Valitsusliit kompenseerib põllumajandusettevõtjatele 2004. aasta ikalduskahjud 30 miljoni krooni ulatuses.

71. Valitsusliit täiendab põllumajandustoetuste määramise korda eesmärgiga suurendada väikemajapidamistele eraldatavaid toetusi.

Pindalatoetusi saab taotleda 2–27. maini

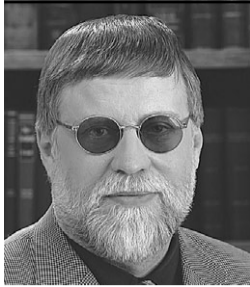
2.–27. maini ootavad PRIA piirkondlikud bürood maaharijaid pindalapõhiseid toetusi taotlema, nende toetuste kogusumma on üle miljardi krooni. Toetust saab maa hooldaja, kes hoiab maa heas põllumajanduslikus korras ja täidab toetuse saamise tingimused. Pindalapõhised toetused on ühtne pindalatoetus ja põllukultuuri kasvatamise toetus, põllumajanduslik keskkonnatoetus ning ebasoodsamate piirkondade toetus.

Mullu sai 18 600 maaharijat kokku ligi miljard krooni pindalatoetusi. Kõigile eelmisel aastal toetust saanud põllumeestele saatis PRIA postiga kaardid, taotlusvormid ja juhendmaterjali koju. Kaarte, taotlusvormi ja juhendmaterjali on võimalik saada ka PRIA veebilehelt www.pria.ee ja piirkondlikest büroodest.

Viimastel päevadel tekkida võivate järjekordade vältimiseks soovime taotluse esitada mai esimesel poolel. Maaomanik peab kaasa võtma isikut tõendava dokumendi, kui aga taotluse esitab keegi teine, peab tal kaasas olema ka taotleja kinnitatud lihtvolikiri. Hilinenud taotlusi võetakse vastu 28. maist 21. juunini, siis vähendatakse toetust 1% iga hilinenud tööpäeva kohta.

Pindalatoetused makstakse välja ajavahemikul 1. detsember 2005 – 30. aprill 2006.

Loe lisa lk 13.

TOIMETAJA VEERUD

Jaan Sõrra

Talvest on saanud kevad ja nagu igal aastal, läheb maamees tänavugi põllule, et panna alus sügisesele saagile.

Pole aga enam see aeg, kui kehtis naturaalmajandus – iga põllumeest huvitab, kuidas ta saab sügisel saagi müüa ning millised on sellel aastal toetusnumbrid. Sest nii meil kui ka mujal Euroopa Liidus sõltub põllumees väga palju eelkõige ilmast ja toetus-test.

Arvan, et saaksime kuidagi hakkama ka siis, kui toetusi üldse ei oleks, kuid sellisel juhul peaks see nii olema kogu Euroopas, et turul valitseks tasakaal. Milliseks aga võiksid siis kujuneda toiduainete hinnad, ei julge arvatagi...

Toetustest räägin jälle seepärast, et Toompeale asus uus valitsus, kelle koostada on järgmise aasta riigieelarve. Kui luge-

sime eelmise valitsuse koalitsioonilepet, oli heameel sellest, et Eesti-poolne Euroopa Liidu lubatud toetustelise oli seal sees.

Tekib aga tunne, et ega koalitsioonilepingud vist olegi täitmiseks, sest selle aasta riigieelarve toetuse rea pealt jääb lubatud puudu koos aktsiisikompensatsiooniga umbes 162 miljonit. Seda tunneme me kõik detsembrikuus, kui pangarvele laekub 150 krooni hektarilt vähem kui eelmisel aastal. Usu või ära usu siis seda juttu, et EL toetus- sed igal aasta 5% tõusevad...

Ka uues koalitsioonilepingus on ilusasti sama lubadus sees, seda võite lugeda 1. leheküljelt.

Põllumees on alati olnud sõnapidaja ja loodab seda ka teistelt. Kes küll seletaks ära, miks ei täidetud eelmist koalitsioonilepingut?

Ega kelleltki teiselt vist küsida ole, kui nendelt erakondadelt, kes olid eilses ja on ka tänases koalitsioonis – Reformierakonnalt ja Rahvaliidult. Rahvaliit on alati põllumehe eest seisnud, ju siis seekord jäi tal lihtsalt jõust ja häälest puudu.

Soovime, et nii Reformierakonna kui ka Rahvaliidu esindajad meie järgmises lehes kirjutaksid, miks on põllumees sel aastal petta saanud ja kas uut koalitsioonilepingut

ikka saab uskuda. Hea oleks, kui Keskerakond, kellele kuuldavasti hakkab kuuluma ka uus maaelukomisjoni esimehe koht, ütles välja oma arvamuse.

Ükskord peaks selgeks rääkima ka selle, millest ikkagi koosneb EL lubatud juurde- makse. Teistes liitunud riikides ongi see otsetoetuste lisamakse, meil aga võetakse seal maha lupjamistoetus, turuarendustoe- tus jne. Eelmise valitsuse sõnul olevat kuhugi sinna ära peidetud ka 26 miljonit aktsiisikompensatsiooni...

EPTK korraldas 4. märtsil Rahvusraamatukogus kohtumise erakondade esindajatega. Ivori Padar ütles seal välja ühe hea mõtte: ka Eestis oleks ammugi aeg koostada **põllumajanduse pikaajaline riiklik arengukava**, nagu see on tehtud näiteks riigikaitse vallas. Seal tuleks aastani 2013, kui meie toetused saavad võrdseks ühenduse vanade liikmesmaadega, panna aastate lõikes kirja riigieelarvest eraldatavad vahendid ja selgitada kõigile arusaadavalt, on need siis juurde makseteks otsetoetustele või hoopis midagi muud.

Hea uudis on see, et lõpuks ometi kirjutati koalitsioonilepingusse ka 2004. a looduskahjude hüvitamine, kahjuks küll ainult pooles mahus.

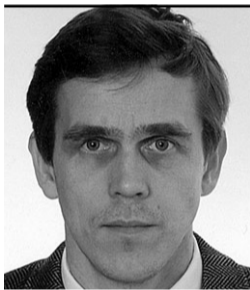
Et kõige rohkem on kannatanud Harjumaal põllumeesed, on see – põhiliselt EPTK saavutatud toetus – neile suureks abiks.

Kunas aga toetust välja maksma hakatakse, pole tänaseni veel selge. Loodame, et ikka varsti, sest kevadtööde tegemiseks vajalike materjalide arvete maksetähtjad on ukse ees.

Huvipakkuvat materjali, mida Eesti Põllumees avaldada, on märksa rohkem kui lehte mahub. Kavandasime lehe mahuks 16 lk, kuid selle aasta 1. ja 2. number ilmusid 20-leheküljelisena, ning käesolevas lehes on 24 lehekülge. Sestap peame nüüd, põllumehele kõige kiiremal ajal, natuke vahet – uus leht ilmub juunis.

Soovin kõigile põllumeestele head külvilma ja lootust, et Ilmataat on meie sõber ka lõikuse ajal. Eesti rahvas tahab toitmist ja põllumees külvab ning kasvatab karja, ega selle juures enam muuks eriti aega üle jäägi...

On ju aga olemas EPTK ja tema liikmesorganisatsioonid, kelle ülesanne on põllumehe eest seista – ja seda me teeme!

EESTIMAA PÕLLUMAJANDUSTOOTJATE KESKLIIDUS

Üllas Hunt,
EPTK juhatuse esimees

Viimane kuu on toonud kaasa olulisi muutusi poliitikas, need on mõjutanud ka EPTK tegevust. Ettevalmistusi meie aastakoosolekuks saatis soov panna poliitikut rohkem mõtlema maaelu ja põllumajanduse probleemidele.

Looduskahjud, solidaarsusfond

Teatavasti lükkas valitsus jaanuaris tagasi looduskahjude maksmise taotluse. Kuni uue võimuliidu kokkuleppeni tuli tõrjuda ka valitsuse nõuet luua solidaarsusfond, mis eeldatavalt oleks suures osas moodustatud põllumeeste oma raha arvel. Iseenesest ei eita liit solidaarsusfondi vajalikkust, kuid praegu on vaja kiiresti aidata neid tootjaid, kes mulluste vihmade tõttu oma tulu kaotasid.

Harju Taluliidus peetud EPTK nõukogu koosolekul oli see küsimus ägeda diskussiooni allikaks, harjumaalased tegid ka avaliku väljaastumise ettepaneku. Lepiti siiski kokku, et esialgu piirduetakse sellega, et esitatakse kirjalikus vormis oma eitav suhtumine solidaarsusfondi.

Tagasisidena saime kirja põllumajandusministrilt, mis paraku ei sisendanud lootust, et 2004. a looduskahjud kompenseeritakse. Meie eitavatele seisukohtadele solidaarsusfondi suhtes vastas kantsler Ants Noot, väljendades arusaamist meie hinnangutele ja kutsus üles siiski jätkama arutelu fondi loomiseks. Debatt algab taas maikuu.

Volikogu

Meie liidu volikogu oli 7. aprillil koos Rakveres. Kõigepealt eelarvest, mis on koosta-

tud konservatiivsetest põhimõtetest lähtuvalt – kulude osas lähtuti esmavajadustest, tagamaks liidu funktsioneerimist. Lisategevuste rahastamiseks nähakse ette vahendid liikmemaksuvälisest allikatest.

Meie selle aasta eelarve on 1 148 717 kr, mis koosneb eelmise aasta jäägist (250 976 kr) ja liikmemaksudest (597 741 kr). Sellele lisanduvad muud vahendid projektide finantseerimiseks.

Keskliidu kulud on palgad koos maksudega (421 020 kr); büroo- ja asjaajamiskulud (133 100 kr); majanduskulud (97 400 kr); autokulud (45 200 kr) ja kutseosmistamiskulud (10 000 kr). Kokku on väljaminekud 1 147 220 krooni.

Alates sellest aastast ei rahasta riik enam põllumeeste erialaliituseid, mis tähendab täielikule iserahastamisele üleminekut. 21. veebruaril kinnitas nõukogu koosolek liikmemaksu alused ja konkreetseid summasid maakonnaorganisatsioonidele.

Tekkis ka diskussioon, et mitmetele liikmetele võib kujuneda maksmine nii psühholoogiliselt kui ka majanduslikult keerukaks.

Nagu juba nõukogu istungitel otsustatud, vaatame kõikide maakonna- ja erialaliitude liikmemaksu maksmise võimalusi individuaalselt ning alati on võimalik leida kompromiss maksegraafiku osas.

Liikmemaksu esimese makse on tänaseks tasunud Jõgeva, Tartu, Rakvere, Põlva, Rapla, Saaremaa, Haapsalu, Pärnu ja Järva-maa.

On kõlanud arvamusi, et efektiivselt tegetsemiseks vajaksime oluliselt suuremat rahalist ressursi. Isiklikult jagan seda arvamust, sest suur vajadus on nii juriidilise kui ka muu konsultatsiooni järele.

Meie partnerorganisatsioonis Mecen- burg-Vorpommerni tootjate liidus on palgal kümnekond eksperti. Loomulikult suudetakse nii oluliselt paremat tööd teha...

Volikogul toodi välja ka mitmeid probleeme.

Üks neist on põllumajandussektori majandusliku osakaalu tagasihoidlikkus, väike töötajate arv ja madal konkurentsivõime. Me oleme tulule orienteeritud ettevõtjad,

Organisatsioon	Maakasu- tus kokku (ha)	Põhi- makse kr	Maa järgi 1,56 kr/ha	Kokku
Tartumaa Põllumeeste Liit	53 467	10 000	83 408,5	93 409
Järva Tootjate Ühendus	45 781	10 000	71 418,4	81 418
Pärnumaa Põllumajandustootjate Liit	26 134	10 000	40 769,0	50 769
Rakvere Maarahva Liit	32 263	10 000	50 330,3	60 330
Rapla Tootjate OÜ	19 173	10 000	29 909,9	39 910
Harju Taluliit	12 846	10 000	20 039,8	30 040
Jõgeva Tootjate Liit	23 461	10 000	36 599,2	46 599
Haapsalu Põllumajandusliit	7 645	10 000	11 926,2	21 926
Põlvamaa Põllumeeste Liit	15 872	10 000	24 760,3	35 760
Saaremaa Talupidajate Liit	12 000	10 000	18 720,0	28 720
Valgamaa Põllumajandustootjate Liit	6 638	10 000	10 355,3	20 355
Viljandimaa Põllumajandustootjate Liit	6 941	10 000	10 828,0	20 828
Võrumaa Tootjate Liit	5 865	10 000	9149,4	19 149
Ida-Virumaa Tootjate Liit	2 462	10 000	3840,7	13 841
Hiiu Põllumajandustootjate Liit	3 645	10 000	5686,2	15 686
Eesti Linnukasvatavate Selts		10 000		10 000
Viru Lihahühistu		10 000		10 000
KOKKU	274 193	170 000	427741,2	597 741

vahel ka omavahel konkurendid erinevate põllumajandusvaldkondade viljelemise tõttu.

Siit tuleneb ka vajadus suurendada ühiskonnas põllumajanduse ja maaelu kõlapinda, kindlustada majanduslik jätkusuutlikkus, arendada keskkonnasäästvat ja -sõbralikku tootmist. Jõulisemalt ja vahetumalt tuleb osaleda põllumajandust ja maaelu mõjutavas poliitikas.

Tundub, et põllumajanduse ja maaelu ga seotud inimesed on hakanud tunnetama ühisosa ning seda, et täna ei kujunda me oma elu mitte niivõrd meelevalduste kui intensiivse intellektuaalse tööga.

Seda ühisosa realiseerivaks jõuks ja instumendiks saab olla tugev ja tegus ühisorganisatsioon, mille tegevusprioriteedid on **majanduslik sõltumatus; läbi liikmeskonna suurendamise liikumine ühtse Eesti põllumeeste organisatsiooni tekkimisele; infovahetuse parendamine; seadusloomes ja eelarvepoliitikas osalemine; suhete arendamine Eesti ja välismaiste organisatsioonidega ning põllumajanduse ja maaelu maine kujundamine.**

Vaja on alustada sisemist diskussiooni, et leida lahendus probleemidele, mis pika-

peale võivad hakata takistama ka ühistegevuse arengut.

Kokkuvõtteks

Nendeks probleemideks on erisused nn väikeste ja suurte tootjate ning põllumajandustootmise valdkondade ja piirkondade vahel. Kompromissid tuleb leida, et ühisorganisatsioon tööpoolest motiveeriks liikmeid selle töös osalema ja liikmemaksu maksma ning kujuneks ühiskonnas arvestatavaks jõuks.

Samas ei tohi aga keegi lootma jääda ainult keskuse või kellegi teise tegevusele ja eeskostele. Oma piirkonnas ja valdkonnas tuleb ise otsida probleemidele lahendusi – oma hädade õigustamine ja nende põhjendamise ainult väliste teguritega on pigem nõrkuse tunnus.

Loodan liikmete mõistvale suhtumisele, kui liidu tegevuste tulemused kohe nähtavad pole, sest praegu saame tegutseda just nende vahenditega ja nendes raamides, mis meil praegu on. Ja püüdkem näha ka võite – julgen uues koalitsioonileppes kajastatud nõnda nimetada. See on meie ühise tegevuse tulemus.

**EESTIMAA
PÕLLUMAJ ANDUS-
TOOTJATE KESKLIIDUS**
Kohtumised maakondades

Teoks said mitmed kohtumised maa-konnaorganisatsioonidega, kus keskseteks teemadeks olid liikmemaksud, looduskahjude hüvitamine ja solidaarsusfond.

22. märtsil oli kohtumine **Harju Tallu liidus**. Arutusel olid probleemid liikmemaksude suuruse ja tasumisega. Leiti, et keskliidu arengut on vaja toetada. Johannes Valk pani ette luua spetsiaalne põllumeeste rahastu, mille kaudu saaks tellida nii juriidilist kui majanduslikku ekspertiisi. Üle ega ümber ei saanud me looduskahjude hüvitamise vajalikkusest, sest need puudutavad eeskätt Harju põllumehi.

30. märtsil arutasime samu probleeme ka **Järva Tootjate Ühenduses**. Leiti, et keskliit on vajalik ning tehti ettepanek, et võetaks midagi konkreetset ette ka erinevate põllumajandusvaldkondade (sea- ja linnukasvatuse) MAKi toetusmeetmetesse liitumiseks.

Hetkeprobleemina nähti vastuolu hääletamisel mitmetes komisjonides, kuna suurtootjad, kes esindavad tugevat majandusjõudu ning on tööhõive pakkujad, on otsuste tegemisel samal tasemel väiketegijatega.

Teiseks kitsaskohaks peeti dubleerimist EPKK ja EPTK vahel – erinevatest organisatsioonidest tuleb sageli ühesugune info.

31. märtsil osalesin **Põlvamaa Põllumeeste Liidu** aastakoosolekul. Arutusel leiti, et liikmemaks on ka liikmete osaluse aktiivsuse küsimus, sest võõras raha kipub sünnitama ükskõiksust, oma taskust antu suhtes ollakse palju valvsam.

Põlvamaa tootjad on liikmemaksu maksamise põhimõtte aktsepteerinud, küsimus on erinevatesse organisatsioonidesse kuulumise põhjendatusest ehk mitte liikmemaksu maksamise vajalikkuses.

**Põllumeeste
kohtumine erakondade
esindajatega**

Tulenevalt kujunenud pingelisest olukorrast otsetoetuste Eesti-poolse osa maksimise, hämamist erimärgistatud kütuse aktsiisitoetuse kompenseerimisel ja looduskahjude hüvitamisest keeldumist, tegime Riigikogus esindatud erakondadele ettepaneku kohtumiseks, et kuulda nende seisukohti põllumajanduse ja maaelu küsimustes.

Esikohale aetasime põllumeestele makstavate toetuste taseme EL lubatud mahus. **See nõue leidis kajastuse ka uues koalitsioonileppes.**

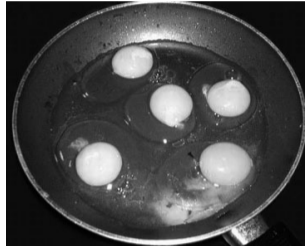
Tegime ka ettepaneku, et uus koalitsioon arutaks veelkord 2004. a looduskahjude kompenseerimist. **Ka selle meie ettepanekuga on koalitsioonileppes arvestatud, kuid summa on kaotanud 60 miljonit 30-le.**

Segaseks on siiski jäänud aktsiisikompensatsioon. Kohtumisel pooldasid kõik erakonnad erimärgistatud kütuse aktsiisitoetuse kompenseerimist, kuid koalitsioonileppes ei ole sellest kahjuks sõnagi. Milliseks kujuneb 2006. aasta kütuseaktsiisi hüvitamise osas, on ebaselge.

Minule teadaolevatel andmetel on ka põllumajandusministerium esitanud taotluse rahandusministeriümile, et see raha ikkagi leida.

UUDISEID BRÜSSELIST

COPA- COGEGA

Nõuandvad komiteed

Munad ja linnuliha

14. märtsil

Turuülevaates mainiti, et linnulihatootjate olukord on suhteliselt stabiilne, kuid paljudes liikmesriikides võib lõppeda kalkuniliha tootmine. Linnukasvatusektoris on hetke suurim probleem kogu Euroopas väga madalad hinnad.

Munade tootmises prognoositakse selleks aastaks EL keskmisena 0,6% tootmise kasvu, enim arvatakse munade tootmine tõusvat Hollandis (11,5%). Soomele ennustatakse 1 ja Rootsil 1,7%. tootmise kasvu, Tšehhis on tootmine langenud 20%. Eesti ja meie naaberriikide Läti ja Leedu kohta prognoose pole, kuna andmed eelmise aasta kohta puuduvad ja ilmselt pole veel midagi ka selle aasta kohta.

Rahvusvahelise kaubanduse hetkeseisust WTO läbirääkimiste valguses. EL üks põhilisi muresid oma tootjate kaitsel on eksporditollide kaotamise surve WTO riikide poolt. Tehakse kõik selleks, et kui tollid kaovad, toimuks see võimalikult pika aja jookul. Kuid on võimalik ka stsenaarium, et tollid kaovad juba 2007. a, mis tähendaks suurt ekspordi langust, linnukasvatusektori kokkukuivamist ja töökohtade vähenemist.

USA ja Brasiilia huvides on eksporditollid USAst on alates 1994. a pidevalt kasvanud. 2003. a oli EL tarbitavast linnuliha fileest 39% pärit väljastpoolt ühendust. Brasiilia linnuliha tuuakse EL ilma igasuguste maksudeta. Praegu on värske linnuliha import Taist peatatud. WTO läbirääkimiste käigus pakkus EL kolmandatele riikidele lisaimportivõimalust 275 000 tonni ulatuses. Läbirääkimised jätkuvad.

Holland tegi ettepaneku mitte mingil juhul importi suurendada, see, mis sisse tuuakse, peaks aga vastama EL kehtestatud nõuetele. Kui seda ei tehta, soovivad tootjad kompensatsiooni konkurentsivõime kaotuse pärast. Tehti ettepanek määrata linnuliha WTO läbirääkimistel tundlikuks kaubaks, mis tähendaks kolmandatest riikidest lisaimportivõimaluste kaotamist.

Kõik tooted peavad olema märgistatud nii, et tarbijad üheselt mõistaksid, millisest riigist need pärit on. Värske linnuliha suhtes pooldavad tootjad seisukohta, et linnuliha on värske, kui see müüakse 15 päeva jookul pärast tapmist, külmutatud liha ei tohi olla uuesti üles sulatatud ja värske kauba pähe müüdüd, nagu seda tehakse Brasiiliast toodud linnulihaga.

Tootjad ootavad Euroopa Komisjonilt endiselt seisukohavõttu värske linnuliha ja värskest linnulihast tehtud toodete definitsiooni osas, et segadus ja tarbija petmine selles osas lõpetada. Selgus võiks saabuda enne augustikuud.

Paljud liikmesriigid on endiselt täiustatud puuride kasutuselevõtu vastu, põhjendades seda tehniliste ja majanduslike probleemidega. Leitakse, et pole tõestatud nende puuride paremus lindudele. Soovitakse uuesti avada Euroopa Komisjoniga debatt täiustatud puuride kasutuselevõttust. COPA saadab Euroopa Komisjonile memorandum, et uute puuride kasutuselevõtt lükataks kümme aastat edasi ja kana kohta jääks pinnaks 450 cm². Puuridebaati taasavamise vastu on riigid, kus enamuse kanu on juba uutest puurides, näiteks Rootsi ja Austria.

Hiljuti avaldati teadusraportid täiustatud puuride mõjust lindudele ja majandusele. Enamik tootjaid pole jõudnud nendega veel tutvuda ja ei oska seetõttu ka seisukohta võtta. Ilmselt on nii, et kui oleks piisavalt raha, poleks keegi täiustatud puuride vastu.

COPA koostab eraldi töögrupi täiustatud puuride kasutuselevõtu debati. **Et ka Eestil on võimalik seal osaleda, palun infot ja arvamusi nende käest, kes on uued puurid juba kasutusele võtnud – kuidas asjad tegelikult on?** Võiksime selles suhtes oma seisukoha kujundada: kas uued puurid on paremad, millal või kas üldse peaks need kasutusele võtma. Palun oma kogemusi jagada meilides foorum@linnutalu.ee.

Broilerite heaolu küsimuses oli peamine aruteluteema broilerite pidamisel lubatud kilode arv ruutmeetri kohta. Tootjate poolt on palju erinevaid seisukohti. Prantsuse tootjad leiavad, et vähendamine 38 kg/m² ei säilitaks tootjate kasumit. Hollandlaste mure oli, et seda, kui palju kellelgi tegelikult ruutmeetri kohta broilereid on, pole võimalik kontrollida. Taanlased leidsid, et poliitika ja lindude pidamise tehniline pool tuleb üksteisest lahutada. Teadusraport ütleb sobivaks kilode arvaks 38 kg/m², kuid 2003. a oli päevakorral ka 40–42 kg/m².

Brasiilias kasvatatakse ilma igasuguste probleemideta ühel ruutmeetri 25–30 kg broilereid. Seetõttu ei tohi tootjate arvates kaaluprobleemidele liialt tähelepanu pöörata, see võib olla ohtlik meie turule. Võtmesõnaks lindude heaolus on siiski nende transportimine võimalikult humaanselt viisil. Ruutmeetrikoormuse vähendamine 42lt 38le vähendaks brittide arvates suuremuse. 38–40 kg/m² oleks brittide arvates veel vastuvõetav, aga 25 kg/m² tähendaks pankrotti. **(Mida meie tootjad arvavad? Ootan kommentaare!)**

Taani kommentaar: põllumajandust tuleb vaadata tervikuna – kui kaob linnukasvatuse Euroopas, mis tarbib umbes neljandiku Euroopa teraviljast, väheneb drastiliselt ka teraviljatootmine.

Lepiti kokku, et Euroopa Komisjoniga alustatakse läbirääkimisi alates 42 kg/m².

Nenditi ka seda, et ilmselt ei saa linnukasvatusektor edaspidigi EL poolt minimeeritud toetusi.

Samal päeval toimus ka **Euroopa Komisjoni töögrupi istung**.

Turuülevaates mainiti, et muna hind langeb, kütuse hind aga tõuseb. Viljahinnad on langenud eelmise aastaga võrreldes kuni 20%, hindade langus lõppes jaanuaris. Samuti on soja hind madalam kui eelmisel aastal.

WTO läbirääkimised. Väga rasked on läbirääkimised kolmandate riikide turulepääsu osas EL, nende hinnangul pole turulepääsu piiramine põhjendatud.

Pole nimekirja tundlikest kaupadest, on ainult 50 kriteeriumiga hinnang, milline kaup või toode peaks olema tundlik. Debatt selle kohta, kas munad ja linnuliha saavad tundlike kaupade loetelusse, on alles ees. COPA saatis Euroopa Komisjonile info, millised riigid on meie sektorile väljastpoolt EL

suurimaks ohuks. Leiti, et märgistamine üksi ei kaitse ühenduse turgu imporditavate toodete eest.

Tootjad ootavad Euroopa Komisjonilt infot, kas EK on WTO läbirääkimistel ikka tootjate poolel. Vastasel juhul ei ole põllumajandus Euroopas enam valdkond, kuhu tuleksid tööle noored, ning see majandus haru hääbub. Kui Euroopas kaob linnukasvatuse, pole kuhugi panna 20 milj tonni teravilja.

Lindude heaolu. Aprillis peab EK vastu võtma eelnõu broilerite heaolu kohta. Leitakse, et broilerilihal on Euroopas siiski tullekku ning linnuliha on sama oluline kui teised lihaliigid. On tarvis maailmale näidata, et Euroopas on maailmas parim lindude kohtlemine ja kvaliteetsem liha. Komisjon pole muutnud põhimõtteid loomade heaolu rakendamise osas.

Jaekaubandus on ka edaspidi huvitatud puurispeetavate lindude munade ostmisest. Hiljuti avaldatud teaduslik raport märgib, et tegelikult ei tõusegi uute puuride kasutuselevõttuga kulud nõnda palju kui arvatakse, vaid umbes 20%. Raport sisaldab küllalt palju ebatäpsusi arvude osas. Selle kokkuvõtte võiks järeldada, et uute puuride kasutuselevõtt polegi nii problemaatiline, kuid raportit lugedes peab süüvima detailidesse, et kogu tekstist õigeid järeldusi teha.

Aasia peaks muutma lindude pidamise viise, et vältida nakkuspuhanguid. Aasia vajab kohest abi tegutsemiseks haiguste ärahoidmiseks. Praegu on aga raske leida selleks rahalisi vahendeid, ilmselt peaksid sinna minema EL eksperdid. Tuntakse muret Aasiast sissetoodava vilja pärast. On suur probleem, et Tais ja Vietnamis on kulunud palju aega jõudmaks arusaamisele, et neil on linnukasvatuse probleem, millega nad ise toime ei tule.

EK peab võtma selge seisukoha – mitte lasta Euroopa turule kaupa, mis ei vasta EL nõuetele. Liikmesriigid peavad oma valitsustelt nõudma, et need omakorda nõuaksid EK linnukasvatuse jätkumist.

Kommentaar: tarbijad muretsesivad peamiselt kolesterooli pärast ja ei tea muna kohta suuremat midagi. Peab rohkem rääkima sellest, mida munad sisaldavad ja kuidas neid tarbida. Tuleb propageerida EL toodangut kvaliteedi ja turvalisuse pärast.

13. aprill

EL linnulihaturg on stabiilselt hea, keskmine linnuliha hind 13. nädalal oli 153,88 €/100 kg. Üldiselt on kõrgemad hinnad vanades liikmesriikides: Soomes 197,58; Prantsusmaal 185 ja Iirimaa 183 €/100 kg. Uutest liitunud riikidest on keskmisest kõrgem linnuliha hind Tšehhis 181,19; Sloveenias 175,66 ja Maltal 159,60 €/100 kg. Balti riikides on kõrgeim hind Lätis 132,68 ja madaalaim Eestis 120,15 €/100 kg.

EL munaturg on jätkuvalt madalseisus, keskmine kanamuna hind oli 13. nädalal 81,48 €/100 kg, mis on viimase viie aasta sama perioodiga võrreldes madalaim. Kõrgemad on hinnad Rootsis 141,57; Iirimaa 140,21 ja Taanis 130,34 €/100 kg. Võrdluseks: Soomes oli kanamunahind 90,14; Lätis 81,52 ja Leedus 80,45 €/100 kg.

Komisjon tegi ülevaate märtsis toimunud statistikaekspertide kohtumisest, mille tulemusena vaadati üle linnukasvatuse prognoosid aastani 2006. 2005. a prognoositakse **lauamuna** toodangu langust umbes 0,8%. EL suurematest munatootjatest prognoositakse suuremat langust Hispaanias (5,2%) ja Saksamaal (4,0%); tõusu Inglismaal (1,6%). Uutest liitunud riikidest suurima kanamuna toodanguga Poolas prognoositakse toodangu tõusu 0,4%.

Linnuliha toodangu osas prognoositakse aastaks 2005 EL keskmisena tõusu 1,7%, EL suurimatest linnuliha tootjatest Inglis-

UUDISEID BRÜSSELIST

maal 5,0% ja Poolas 6,2%. EL keskmine **kal-kuniliha** toodagu prognoos on negatiivne (-1,8%). Suurematest tootjatest prognoositakse tõusu vaid Poolas (8,5%).

Veterinaaria olukord: Põhja- Koreas ja Mehhikos on uus linnugripi puhang.
Jarmo Hermet, Linnu talu peremees

Bioenergia ja biotehnoloogia

17. märts

Euroopa Komisjon on küsinud liikmesriikidelt raporteid biokütuse direktiivi rakendamise kohta, paljud riigid ei olnud aga koosoleku toimumise ajaks veel vastanud. Liikmesriigid, kes on biokütuse kasutuselevõtu suurendamiseks kinnitanud 2%, ei ole veel rikkunud seadust. Need liikmesriigid, kes ei nõustu 2%, peavad oma otsust põhjendama. Liikmesriikide keskmine pakutud protsent 2005. a on 1,4%; Komisjon tegeleb põhjenduste läbivaatamisega.

Et võita biokütusele suuremat poolehoidu kasutavad liikmesriigid erinevaid meetmeid:

- ❖ aktsiimaksu vähendamine 210–650 € 1000 liitri kohta piiratud kogusele (Prantsusmaal) või piiramata kogusele (Saksamaal);
- ❖ investeeringutoetus (struktuurifondidest);
- ❖ abiskeem energiakultuuridele; 2004. a alustati 300 000 ha.

Prantsusmaa trahvib neid varustajaid, kes ei nõustu biokütust segama fossiilkütusega; Austrias on korraldatud ühine kampaania, et õhutada biokütuse kasutamist ja kütuse väävlisalduse vähendamist.

Diskussiooni käigus tehti järgmised märkused. Austria: vajalik on kooskõlastada meetod, mida kasutatakse biokütuse energiasalduse määramiseks, mis on aluseks indikatiivse väärtuse arvutamisel; raps peab olema selgelt esmane tooraine biodiisli valmistamisel (hetkel kehtivat standardit on rapsi puhul kerge täita, teiste toorainete puhul tekivad aga probleemid); rapsist biodiisli tootmine on stabiilne, küsimus on, kuidas saavutada stabiilsust juhul, kui kehtivad erinevad standardid erinevale toorainele. Rootsi: biokütuse aktsiimaksu tuleb alandada proportsionaalselt tootmiskuludele.

Energiakultuuride kasvupind oli hinnanguliselt ligi 330 000 ha (s.o 30 000 ha suurem kui 2004. a) ning 700–800 000 ha energiakultuure tootmisest kõrvale jäetud pinnal (kasv 10%).

Diskussiooni käigus tehti järgmised märkused:

- ❖ teha vahet kultiveeritud biomassil (kulkas) ja orgaaniliste jäätmete (biomass waste; tasuta) vahel rahvuslikes ja Euroopa Ühenduse statistikas;
- ❖ kehtestada abi lühikese kasvuperioodiga energjavõsa istutamiseks;
- ❖ suurendada nõudlust biomassist toodetud soojusenergia järele;
- ❖ koostada Euroopa Ühenduse direktiiv soojusenergia promotsiooniks;
- ❖ reklaamida biogaasi.

Maksudus- ja rahandusküsimused

5. aprill

Koosolekul valiti presidendiks tagasi Tage Lysgaard Taanist, asepresidentideks Chantal Chomel Prantsusmaalt ja Birgit Buth Saksamaalt.

Elisabetta Garofalo DG Agrist andis ülevaate **riigiabi põhimõtetest** ja viimastest arengutest Euroopa Komisjonis.

2004. a seati eesmärgiks reeglite lihtsustamine. Regulaatsioon 1/2004 sätestab abi väikestele ja keskmistele ettevõtetele põllumajandussektoris. Abi saab kätte kiiresti (10 tööpäeva jooksul pärast kokkuvõtte esitamist Euroopa Komisjonile), seda võib taotleda tagasiulatuvalt. Ei kaeta reklaami- ja ekspordikulusid.

Igasugune riigi makstav raha (kas siis riigi- või EL eelarvest) on riigiabi, kui see läheb ettevõtetele, mitte riiklikku sektorisse. Seega on ka kõik PRIA makstavad summad riigiabi, samuti MESi makstud mulluse looduskahju hüvitised ja Pärnu selle aasta tormikulude hüvitamine. Riigiabist tuleb teavitada Euroopa Komisjonile. (Vaata ka www.legaltext.ee/et/andmebaas/ava.asp?m=012).

Regulaatsioon 1860/2004 sätestab abi põllumajandus- ja kalandussektorile. Eksisteerib kaks varianti – 3000 € kolmeks aastaks ühele kasusaajale ja 0,3% liikmesriigi põllumajandustoodangu väärtusest.

Tegevus uuel eelarveperioodil 2007–2013 on seotud sobitumisega globaalsesse konteksti seoses WTOga ning Lissaboni strateegiaga. Eesmärk on väiksem kuid sihipärasem abi. Näiteks investeeringutoetuse puhul peaks töötlevat tööstust käsitlema tööstusena, mitte põllumajandusettevõttena; samas võivad aga esmatöötleda taotleda toetust ka maaelu arengu meetmetest. Ühistute käsitlemine on keeruline, kuid neile ei soovitata rakendada erikohtlemist ega anda uutele liikmesriikidele üleminekuajaga ühistute arendamiseks.

Anti infot põllumajandusliku diislikütuse kompenseerimise kohta. Saksamaal kehtib väiketootjate jaoks diisli toetus 350 € 10 000 l kalendriaasta jooksul; Taanis hüvitatakse talunikele sinise diislikütte aktsiis täielikult; Tšehhis praegu hüvitist ei maksta, see loodetakse kehtestada käesoleva aasta septembris; Prantsusmaal hüvitatakse värvilise diisli aktsiis farmeritele ja ühistutele 75% ulatuses; Portugalis hüvitatakse roheline diisli aktsiis.

Paulo Gouveia andis ülevaate, et koostatud ja laiali saadetud on Euroopa Põllumeeste Kongressi programm. Selle raames korraldatakse ka seminar ühistute teemal. Brüsselis on kavas läbi viia seminar ühistutest uutest liikmesriikides ning kaks jätkuüritust kohtadel, nt Poolas ja Balti riikides. Otsitakse ka koostööd ülikoolide ja professoritega, kes tegelevad ühistute küsimustega, ning projekte, mida viiks läbi tudengid.

Ene Kärner, põllumeeste organisatsioonide esindaja Brüsselis

Euroopa Komisjoni korralduskomiteed

Teraviljakomitee koosolekud toimuvad igal nädalal, piimakomitee koosolekud kaks korda ja lihakomiteede koosolekud üks kord kuus. Komiteede koosolekutel osalevad põllumajandusministreeriumi spetsialistid. Refereerime lühidalt ainult neid koosolekuid ja probleeme, mis ka meie põllumeest huvitavad.

Teravili

10 märts

Turuülevaade: dollar on jõudnud madalaimale tasemele. EUROSTATi viimaste andmete kohaselt toodeti EL eelmisel aastal 219 milj tonni teravilja. Argentiina

na kogutoodangu prognoos on 80–85 milj tonni.

17. märts

Turuülevaade: dollar on langenud. Portugalis ja Hispaanias on probleeme ilmastikuga. Jooksva kokkuostuperioodil on esitatud pakkumisi sekkumiskokkuostu 10 854 897 t teravilja müügiks, enim Ungaris ja Saksamaal.

Argentiinas on umbes 20% maisist koristatud ja saagikus kõrgem kui prognoositud. Venemaaga on sõlmitud fütosanitaarsertifikaatide üleminekuaja leping kuni 1. juulini, mis võimaldab jälle teravilja ekspordida ka Venemaale.

31. märts

Turuülevaade: dollari kurss paraneb. Venemaal ja Ukrainas on ilmaolud olnud normaalsed, külv hilineb veidi, sest maa oli sügavalt külmunud. EL on kõigi teraviljade hinnad langemas. USAs ootavad paljud tootjad müügiga, kuna on vastuvõtmisel mingi teraviljaturgu reguleeriv õigusakt. Hiina hakkas maksma oma maisile eksporditoetust. Brasiilias andis president loa GMO-soja kasutamiseks (iga-aastane protseduur).

7. aprill

Turuülevaade: olukord turul stabiilne. Sekkumisvarud on vähenenud tänu Ungari ja Prantsusmaa müüjatele. Prantsusmaal on nisu hind kerkinud, Saksamaal püsib hind stabiilne. Odra ja maisihinnad on ühisturul stabiilsed.

Eraldi uudisena teatab EK äsja saadud informatsiooni, et USA on kogemata ekspordinud Jaapanisse ja Lõuna-Koreasse tavamaisi pähe GMO-maisi (sordid aeti segi), millega külvati 10 000 ha. Samad sordid on toodud legaalselt katseteks Hispaaniasse ja Portugali.

14. aprill

Turuülevaade: nisu, maisi ja odra hinnad on stabiilsed. Maisi pindala on Hispaanias vähenenud 8%. Odrade pole nõudlust. Nisu hind siseturul langeb, kuid maailmaturul on Venemaa müünud Egiptusesse hinnaga 150 €/t.

Olukord riisiturul on vaikne. Kuulu järgi on USA-l leping Iraagiga 60 000 tonnile. Aafrikas (East-West) kaotati Pakistani riisile imporditollid.

Jan-Roland Raukas, Katrin Kulp, Einar Kikkas ja Kalle Nõlvak

Sealiha

13. aprillil

Sealiha turuseis on EL-25s stabiilne, keskmine kokkuostuhind võrreldes veebruarikuuga on langenud 0,49 eurosent/100 kg. 13. nädalal oli hind 137,00 EUR/100kg, Eestis oli samal nädalal hind 137,88 EUR/100 kg. EL keskmine pörsahind märtsis oli 45,57 EUR, Eestis 32,36 EUR.

EUROSTAT prognoosib 2005. a kõige kõrgemat hinda kolmandas kvartalis (148,77 EUR/100 kg) ja aasta lõpus mõningast hinnalangust (139,16 EUR/100 kg). Prognoositakse sigade arvu suurenemist kõigis kolmes Balti riigis.

Tiia Reede

Veise- ja vasikaliha

13. aprill

Turuolukord. Tšehhis on viimase kuu jooksul veiseliha hinnad tõusnud ligi 10%. Taanis ja Saksamaal on tapamajade tapaveistega varustamine madal, hinnad seetõttu head. Enamikus liikmesriikides on olukord stabiilne, nõudlus ja hinnad heal tasemel. Lätis on pullide kokkuostuhind tõusnud viimase kuuga 2%, Leedus 8,63, lehmadel 26,13 ja mullikatel 29,1 kr/kg, liitumisest alates on hinnad tõusnud 24%.

Ungaris on positiivsed trendid, pulli tootjahind on liitumisjärgselt tõusnud 40%. Hollandis on hinnatõus peatunud ning viimastel nädalatel on täheldatav hindade langus, nõudluse puudumise tõttu on loomi raske müüa. Portugalis on taudi tõttu loomasõõt erilise tähelepanu all. Sööda koostise muutmine tingib kõrgemaid tootmiskulusid, mistõttu tulukus langeb. Soomes on veiselihatoodang vähenenud ja nii pullide kui ka lehmade hinnad paranenud. Kui pullihinnad küündivad EL keskmisele tasemele, siis lehmahinnad jäävad teiste liikmesriikide suurema hinnatõusu tõttu tublisti alla EL keskmise.

Komisjoni esindaja sõnul on kokkuvõttes veiseliha tootjahind heal tasemel. 13. nädala keskmine kokkuostuhind ületab eelmise aasta taset pullide puhul 11%, härgade puhul 6, lehmadel 24 ning mullikate osas 3%.

Reet Pärtel

Piim ja piimatooted

23. märts

Eksporditoetused. Üldiselt on ekspord aeglustunud. Piimapulbri ja või hind on veidi tõusnud.

Anti ülevaade statistilistest näitajatest. Komisjon hinnangul ei peaks sellel kvoodiaastal ükski uutest liikmesriikidest oma piimakvooti täis saama ning seega ei ohusta neid ka piimakvoodi ületamisega seotud trahv.

14. aprill

Turuülevaade. Siseturul on hinnad üldiselt stabiilsed, sama kehtib ka välisturu kohta.

Piima tööstusse viimine on sesoonsusest tingituna veidi suurem, piimahind seetõttu alanemas.

Interventsioon on avatud, kuid nii piimapulbri kui ka või osas on lattu müümine tagasihoidlik – tasemed ei ületa eelmise aasta sama perioodi koguseid. Nõudlus toidukvaliteediga piimapulbri osas on parem, ekspord aga vähenenud. Või ekspord läheb paremini, eriti võiõli osas.

Triin Viljasaar ja Kalev Karisalu

Jüri Rute,
põllumajandusministeeriumi maaelu arengu
osakonna nõunik

Uued ideed maaelu arengus

Euroopa Liidu uue maaelu arengu määruse (MAM) alusel hakatakse põllumajandusega seotud maaelu arengu toetusi eraldama alates 2007. a. Praegu viimistletakse seda määrust EL Nõukogu töörühmas, esimese lugemisega alustati 2004. a sügisel.

Uuele eesistujamaale Luksemburgile anti uuendatud eelnõu, kus oli tehtud eelkõige need muudatused, milles saavutati suhteline üksmeel. Kõige rohkem vaidlusi tekitavad küsimused otsustati jätta EL Nõukogu otsustada.

Järgnevad väljavõtted on mitteametlikud refereeringud MAM eelnõu ettevalmistanud Euroopa Komisjoni esindajalt Rob Petersilt. Mõtted on esitatud artiklite kaupa, seetõttu on huvilistel kasulik võrrelda kommentaare eelnõu tekstiga.

Esiialgse teksti leiab põllumajandusministeeriumi kodulehelt www.agri.ee, strateegilised dokumendid.

• Artiklid 1-2. **Reguleerimisala, mõisted.** Maaelu arendamisel ei räägita enam prioriteeditelgedest, vaid lihtsalt telgedest. Prioriteetus reserveeritakse strateegiadokumentidele.

MAM-meetmed on kindlad ehituskivid, mis on määruses defineeritud. Neid võib kombineerida ja ühiselt rakendada, kuid mitte üksteises lõpuni lahustada. Meetmeid saab liita ning kasusaajaid paketi toetada, kuid ehituskivid tuleb paketi siiski säilitada. LEADER-projektide osas on sisuliselt võimalik kombineerida mitmeid telgi, kuid raha planeerimise osas tuleb määratleda põhitelg.

• Artiklid 3-8. **Ülesanded ja eesmärgid.** Komisjon märgib, et lisati innovatsiooni toetamine. Püüti tagada, et oleks vahendeid seostamiseks konkurentsivõime teljel innovatsiooni Lissaboni protsessi laiemas kontekstis. Restruktureeritakse olemasolevat ja arendatakse uusi tooteid.

Lissaboni eesmärgi (konkurentsivõimelisim teadmismahukas majandusruum maailmas) kõrval on ka Göteborgi kohtumisel püstitatud säästliku arengu ja tööhoive nõuded.

Innovatsioonimahuka arengu kontseptsiooni tasakaalustab säästva arengu kontseptsioon, mõlemad tuleb arvestada strateegiate kujundamisel. Riikides, kus restruktureerimine on toimunud, saab põhirõhu panna arengule.

• Artiklid 9-11. **Strateegiasuunised.** Komisjon pakub liikmesriikidele strateegia-konsultatsioone, et selgitada, mil määral on võimalik ühiste lahendusteni jõuda. Rahvusliku maaelu arengu strateegia eelnev arutamine võimaldab vältida vastuolusid maaelu arengukava kinnitamisel.

Kui asutakse kohe programmeerima detaile, võib juhtuda, et suur osa tööst on strateegiaga mittevastavuse tõttu asjatult kulu- tatud. Põhiline on maaelu arengukava, strateegia osa võib paigutada arengukava teksti.

• Artiklid 12-13. **Strateegiaseire.** Iga-aastane hindamine on asendatud jooksva hindamisega. Tuleb jälgida, millised arengud toimuvad EL muude strateegiate ja poliiti-

kate osas. Juhul, kui liidus toimib iga-aastane arutelu olulistes poliitikavaldkondades, ei sobi pakkuda teistsugust rütmi ka maaelu arengule. Liikmesriikide üldaruane rajaneb valdkondade aruannetele ning see ei tohiks olla liikmesriigile liigalt suureks lisakoormuseks.

• Artiklid 14-18. **Programmitöö sisu.** Igal teljel peab olema EL rahaline osalus vähemalt 20%. Liikmesriigid võivad määrata kaasfinantseerimise määra telje – mitte meetme – kaupa. Rahvuslik strateegia peab lähtuma miinimumnõuetest, kuid liikmesriik võib välja töötada ka väga põhjaliku strateegia.

• Artiklid 19-33. **Esimene telg: konkurentsivõime.** Artiklis 27 on võimaldatud keskmise suurusega ettevõtete toetamine innovatsiooni kontekstis. Töetuseks innovatsiooni rakendamisele on partnerlus, rakendusreeglites täpsustatakse partnerluse miinimumnõuded.

• Artiklis 28 lisati liikmesriikide ettepanekul maaparandus. Infotegevus võib hõlmata kogu toidutootmise ahelat, ei pea piirduma üksnes põllumajandusega, mis on oluline muutus.

Koolituse ja infotegevuse osas saab välja mõelda uusi lähenemisviise.

Noortalunike osas on endiselt lahtine see, kas intressitoetusi lubatakse või mitte. Varajane pension on piiratud 10 aastaga. See toetus on juba praegu EL poliitika raamistikus erand, sest trend on vastupidine – soovatakse pikendada aktiivse tegutsemise iga. Selle erandi teemal ei soovita vaidlusi 15 aasta osas avada.

ÜPP I samba kohaselt tuleb rajada nõustamisteenused, II samba vahenditest saab kergendada põllumeestepoolset nõustamiskulude katmist.

Mittemateriaalsete investeeringute lisamine sobib maamajanduses hästi teaduspõhise majanduse juurutamise ühe aspektina, näiteks litsentsid tootmis- ja maaviljelusmeetoditele.

Keskmete töötleva tööstuse ettevõtete toetuse piiramine innovatsioonitoetusega on põhjendatud. Uurimisvõimaluste toetamise lisamine oleks uks, mille kaudu keskmisi toetada, lähendades neid teaduspõhisusele. Need, kellel on oma uurimisüksus, avalikku toetust ei vaja.

Suured ettevõtted moodustavad alla 1% töötlevatest ettevõtetest, ei ole mingeid põhjendusi, miks need suured peaksid sama avaliku sektori toetust.

Muudetud on ka aastaarve. Uued liikmesriigid saavad otsustada näiteks elatus- talude toetuse esmataotlemise võimaldamise veel ka 2010. a.

• Artiklid 34-38. **Teine telg: maade hooldamine.** Arutati metsanduse tootmispotentsiaali taastamise küsimust. Ollakse huvitatud metsanduse kogupotentsiaalst, mitte ainult tootmisest. Seetõttu soovitakse näiteks tormist kahjustatud metsa taastamist kõigis funktsioonides.

• Artikli 37 osas oli arutelul **meetme poolitamise teema, et kohustuslik oleks ainult põllumajanduse keskkonnatoetus.**

Võeti teadmiseks, et suur osa liikmesriike ei toeta loomade headuse toetuse käsitlemist koos põllumajanduse keskkonnatoetusega. 5-aastased kohustused on loomade osas pidamistingimustele, mitte konkreetsetele loomadele.

Kõrge loodusväärtusega alade lisamine võimaldab täiendavalt toetada NATURA 2000 piirest väljajäeva põllumajandusmaaga seonduvat. Euroopa tasandil ei ole ühtset mõistet muude kõrge loodusväärtusega alade kohta.

• Artiklid 39-46. **Metsamaa säästev kasutamine.** Erametsandust toetatakse, kuna erametsaomanikel on vastuolu majanduslike huvide ja keskkonnakaitseliste eesmärkide vahel. Avaliku sektori omanduses olevate metsade osas peaks avalik huvi olema nagunii kaitstud. Mahajäetud maa ei ole põllumajandusmaa ning sobib metsastamiseks. Metsameetmete osas ei hüvitata saamatajäänud tulu, sest EL puudub ühine metsanduspoliitika (on ainult metsandusstrateegia).

• Artikkel 47. **Abikõlblikud piirkonnad.** Piirkondade määratlemise osas on tehtud muudatusi seoses veepoliitika raamdirektiiviga ning eesmärgiga teksti selgemaks teha.

Mägipiirkondade ja eriliste puuetega alade (meil rannikualad ja saared) määratlus ei muutu, liikmesriigil piisab deklareerimisest, et need alad on samad. Nüüd on avatud võimalus määrata ka vesikondade kaupa alad, mis langevad veepoliitika raamdirektiivi mõistes eriliste ebasoodsate tingimuste poolt mõjutatud piirkondade alla. Sellega avaneb võimalus toetada nitraaditundlikke alasid.

• Artikkel 48. **Nõuetele vastavus.** Kuus uut liikmesriiki ei rakenda alates 2007. a ristvastavust EL Nõukogu määruse 1782/2003 lisade 3 ja 4 mõttes täielikult, algul võetakse kasutusele lihtsustatud otsesemad, täielik rakendamine saab teoks 2009. a. MAM parandus võtab seda arvesse. Põllumajandusliku keskkonnatoetuse lepingu sõlmimisel kohustub põllumajandustootja täitma keskkonnavalaseid baasnõudeid ning lisaks täiendavalt kehtestatavaid väetiste ja taimekaitsevahendite kasutamise piiranguid.

• Artikkel 49-59. **Kolmas telg: maamajanduse mitmekesistamine ja külaelu.** See artikkel aitab selgitada 3. telje olulisema võimaluse. Vaadati, kuidas saaks 3. telje meetmeid paremini esitada ning kattu- vusi vältida.

Selgelt eristuvad kolm plokki: mitmekesistamise, elukvaliteedi ja koolituse plokk. Koolituse osas eristati erialast koolitust, mis on 1. teljel põllumajandustootjatele. 3. teljel on aga üldine koolitus maaelu arengu huvides, mitte kutsealane koolitus. 3. teljel on kahte sorti koolitust: koolitus majandus- üksustele, iseseisvatele tegutsejatele ja mit- tetulundusühingutele ning kohalikele alga- tusgruppidele suunatud koolitus kohalike arengustrateegiate koostamise kontekstis.

Tervishoiu- volinik asub võitlusse rasvumis- epideemiaga

Euroopa Komisjoni tervishoiu ja tarbijakaitse volinik Markos Kyprianou on töötanud asuda te- gudele koos tööstuse ja tarbijarüh- made, tervishoiuekspertide ja poliiti- tiliste liidritega, et võidelda rasvu- misepideemiaga Euroopas. Üle- kaaluliste kooliõpilaste arv suure- neb EL umbes 400 000 võrra aastas. Rasvumisega tegeleva rahvusvahe- lise töörühma kogutud andmed vii- tavad, et see probleem võib Euroo- pas olla alahinnatud. Ühtekokku võib EL olla üle 200 miljoni täiskas- vanu ülekaalus või rasvunud.

„Rasvumine levib kiiresti ja Eu- roopa paisuv piht toob kaasa laasta- va mõju rahva tervisele ning märki- misväärset majanduslikud kulud. Euroopa seisab silmitsi täpselt sama raskekujulise rasvumisepideemiaga kui Põhja-Ameerika. Eriti teeb mul- le muret ülekaalulisuse ja rasvumi- se jätkuv kasv kooliõpilaste hulgas,“ sõnas volinik Kyprianou.

Programmis kaalutakse vaba- tahtlikku tegevust tarbijate teavita- mise ja harimise, turunduse ja rek- laami, kehakultuuri edendamise, toitumise koostise ja portsjonite suu- ruse alal. Kyprianou loodab, et esi- mesed algatused võetakse vastu 2006. a ja et neist on tuntavat kasu.

Rasvumise üha suurem peale- tung – iseäranis noorte inimeste hul- gas – on pannud tervishoiueksperti- did muretsema.

Rasvumine on riskitegur mitme- le tõsisele haigusele, kaasa arvatud südamehaigused, kõrgvererõhutõ- bi, hingamisteede haigused, liigese- põletik ja teatud vähktõve liigid. Ar- vatakse, et läbimõtetamata toitumi- sest põhjustatud rasvumise ja sellest tulenevate haiguste arvele võib pan- na 2-8% tervishoiukuludest.

Euroopa tervisliku toitumise ja kehakultuuri tegevusprogrammi asutajaliikmeteks on volinik Markos Kyprianou, Luksemburgi tervishoiu- minister Mars Di Bartolomeo ning keskkonna, rahvatervise ja toidu- ohutuse komisjoni esimees Karl- Heinz Florenz.

Järgmiste kuude jooksul esitavad programmi liikmed oma tegevuska- vad koos üksikasjalike meetmetega tervislikuma toitumise soodustami- seks ja kehalise aktiivsuse tõstmiseks. Selle EL programmi eesmärgiks on toetada liikmete tegevuse abil riiklik- ke ja kohaliku tasandi algatusi ning aidata käivitada uusi algatusi. Prog- ramm tegutseb ka foorumina, mille raames sidusrühmad saavad jälgida üksteise tegemisi rasvumisvastases võitluses ja näha, kas võetud kohus- tusi ka tegelikult täidetakse.

Rasvumisega tegeleva rahvusva- helise töörühma kogutud andmed võite leida: europa.eu.int/comm/health/ph_determinants/life_style/nutrition/platform/launch_en.htm, eestikeelset teavet programmi koh- ta saab aadressilt www.euroopaliiit.ee. – uudised.

Algus lk 5

Teine telg keskendub maahooldusele põllumajanduslikes ja metsanduslikes üksustes ja üksikute majandusüksuste raames maa korrashoiule.

3. telje osas on küsimus, kuidas kohaliku maamajanduse väljundi väärtust tõsta ja kuidas pärandit kasutada maaelu arendamise terviklikuks majanduslikuks hüvanuks.

Teenuste ja külade taastamise osas tuleb vaadata, kas neid on mõtet hoida ühes meetmes või teha kaks meetet – sõltub sellest, mida soovitakse külade taastamise raames teha.

Maaelu arengus keskendutakse eriti 3. telje osas – kus on suurim oht kattuvusteks regionaaltoetuste ja sotsiaaltoetustega – mikroettevõtetele, sest väikeettevõtted on juba regionaalpoliitika küsimus.

Kultuurikomponendi sisu on täpsustatud. Kultuuriaspekt ei pruugi alati olla ainult küla arenguga seotud, see võib hõlmata laiemat maastikulist väärtust ja on selle artikli alusel toetatav.

Kusagil ei ole öeldud, et 3. telje tegevusi ei saaks teha kohalike arengustrateegiatega kaudu. LEADER-telje ja 3. telje suhted peaksid olema kajastatud EL strateegias – eelkõige

selles, kuidas kohaliku arengu strateegiad on kolmanda teljega seotud.

Peab olema selge, milliseid tegevusi toetatakse 3. teljel, milliseid aga muude fondide kaudu.

● Artiklid 60–66. **Neljas telg: LEADER.** On neli konkreetset telge, samuti on artiklis 60 esitatud LEADER-lähendamise definitsioon. LEADER-tegevused ei pea olema kolmes esimeses teljes kirjeldatud täpsed meetmed, kuid kui tehakse samalaadset tegevust, siis tuleb rakendada ka vastavas meetmes ettenähtud nõudeid.

LEADER-tegevus aitab kaasa maaelu poliitika kolme eesmärgi saavutamisele. Ei pea rakendama kindlaid meetmeid, küll aga jälgima, et LEADER-tegevused täidaksid kolme eesmärgi.

LEADERi peamine omadus on avaliku ja erasektori koostöö, kusjuures vähemalt pool koosseisust peab olema väljapoolt avaliku sektorit.

Praegu on sihtrühmaks maanaised ja maanoored, kaasatakse ka põllumajandustootjaid. Peamine idee on erinevate gruppide tegevuste ühendamine. Alati ja kõikjal see ei toimi ning on riike, kus soovitakse põllumajandustootjad välja jätta.

Need kolm sihtgruppi on igal juhul vaja

jätta kohustuslikuna kohaliku grupi koosseisu.

Ka 4. telje jaoks on tulemas mõned reeglid. Osa ideid võetakse rakendusreeglites üle praegusest LEADERist. Kaasfinantseerimine ja kogu rahastamine toimub ühtsete määrade alusel, mis rakendatakse LEADER-teljel, sõltumata sellest, kas tegevused on 1, 2. või 3. telje omad. Kulutused kaetakse koostöö, tegevuskulude, oskuste omandamise ja koolituse osas – need on sisu poolest samad, mis 3. teljel.

● Artiklid 67–69. **Tehniline abi ja maaelu arendamise võrgustik.** Tuleb kaaluda võimalusi, kuidas uuel perioodil tunduvalt edendada rahvuseülest koostööd. Euroopa maaelu arengu võrgustik ei saa toimida, kui puuduvad rahvuslikud võrgustikud, piirkondlikud võrgustikud ei saa aga toimida, kui puudub rahvuslik võrgustik.

Euroopa koostöö arendamiseks tuleb arvestada senist LEADER-koostöö kogemust. Kõigis riikides (välja arvatud ehk Malta) on vajadus rahvusliku võrgustiku järele. Arutada tuleks tehnilisi küsimusi, kuidas seda võrgustikku paremini üles ehitada. Täpsemad reeglid võiksid sisaldada rakendusreeglites.

Tehnilise abi rahade mahu juurde võib tagasi tulla hiljem ning arutada, kas 4% on liiga kõrge.

● Artiklid 70–80. **Fondi panus, juhtimine, kontroll ja teavitamine.** Integreeritud projektide puhul, mis hõlmavad mitut telge, määratakse kogu kulu rahalise kulu mõttes domineerival teljel. ÜPP finantseerimise osas on olemas makseasutuse eeskirjad ja palju muud, mida MAMis enam ei korrata, piirdatakse sellega, mis on spetsiifiline maaelu arengule.

Finantsjuhtimisel on üsna paindlikud põhimõtted, aga määratud on:
 ❖ uus maaelu arengukava kogu rahastamise alusena,
 ❖ korraldusasutus võib delegeerida ülesandeid makseasutusele, kuid igal juhul jääb korraldusasutusele vastutus programmi kui tervikliku rakendamise eest,
 ❖ makseasutus võib delegeerida mitmeid ülesandeid, kuid ei saa delegeerida EL vahenditest makseid ning komisjonile tehtavat aruandlust. Ühe programmi kohta ei tohi olla mitut makseasutust või korraldusasutust.

Lõppkasusaaja määramine on keerukas ja seda ei ole vajagi määratleda, sest uues finantskorralduses ei ole see enam oluline, räägitakse lihtsalt kasusaajast.

Riiklik strateegiakava tuleks ette valmistada võimalikult varakult ning läbi arutada ka Komisjoniga, kuid ei see vaja Komisjoni heakskiitu.

Programm peab olema heaks kiidetud STAR-komitee protseduuri kaudu Komisjoni poolt, sest see on seotud rahaliste küsimustega.

Info- ja avalikustamise küsimuses on mõningad täpsustused, tehniline abi on muu hulgas ka nende tegevuste rahastamiseks.

● Artiklid 81–92. **Seire ja hindamine.** Artikli 86 osas on suurem muudatus – igaaastane arenguaruanne peab sisaldama ka püsihindamiseks tehtavaid tegevusi.

● Artikli 90 osas loodetakse, et hindamist saab korraldada senisest paremini. «Iga-aastase» asemel on jäänud lihtsalt «jätkuv», mis kindlustab süsteemse järjepideva hindamiskorralduse, põhirõhk on vahehindamisel ja järelhindamisel.

Püsihindamise süsteemi idee on vähendada administratiivset koormust, jagades selle kogu perioodile. Igal aastal kirjeldatakse arenguaruandes tegevusi, mis tagavad pideva hindamise ja tõestavad, et kätt pulsil hoitakse.

Toidu märgistamise nõuded muutuvad

Tänavu 17. jaanuaril võttis valitsus vastu toidu märgistamise korra muutmise määruse, mille tulemusel **muudeti kohustuslikuks allergiat põhjustada võivate koostisainete esitamine märgistusel.**

Allergiat põhjustada võivate koostisainete loetelu on kehtestatud määruse lisas 2, seal nimetatud koostisosad või nendest saadud koostisosad tuleb alati märgistusel esitada.

21. märtsil võeti vastu Euroopa Komisjoni direktiiv 2005/26/EÜ, mis sätestab erandid allergiat põhjustada võivate koostisainete loetelule. Näiteks sojaoad on märgistamise korra muudatuse lisas 2 nimetatud allergiat põhjustada võivaks koostisaineks, kuid eelnimetatud direktiivi alusel ei põhjusta täielikult rafineeritud sojaõli allergiat.

EL liikmesriigid peavad direktiivi 2005/26/EÜ üle võtma selle aasta 21. septembriks, mistõttu tuleb **veelkord muuta toidu märgistamise korda.**

Nii allergiat põhjustada võivate koostisainete loetelu kui ka erandite loetelu rakendub 25. novembrist 2005.

Lähtuvalt eelnevast tuleks direktiivis 2005/26/EÜ sätestatud erandite loetelu käsitada peatselt Eestis jõustuva õigusaktina ning arvestada seda 17. jaanuaril 2005 vastu võetud toidu märgistamise korra muudatuse rakendamisel.

Sekkumiskokkuostu pakutavaid koguseid võib muuta

Põllumajandusministri määruse "Põllumajandustoodete kokkuostu täpsem kord, teravilja veokulude hüvitamise piirmäär, nõuded sekumiskeskuse ja -lao kohta ning pakkumise vorm" muudatus täpsustab peamiselt teravilja, või ja lõssipulbri ostu ja müügi pakku-misvormi ning määratleb teravilja sekumiskokkuostu pakkumises esitatud koguste lubatud kõikumised.

Pakkuja tarnitav kogus võib erineda pakutud kogusest alla 1000 tonnise pakkumise korral kuni 5% ning üle 1000-tonnise pakkumise korral kuni 100 tonni. Pakkuja ei tohi kõikumisi rakendada 80-tonnise miinimumkoguse puhul, kuna see on väikseim kogus, mis annab võimaluse osaleda teravilja sekumiskokkuostus.

Maaelu arengu reformi ettevalmistamine 2005. aastal

17. jaanuar	Liikmesriikidele EL maaelu arengu määruse (MAM) eelnõu 2. versioon
18. jaanuar	EL Nõukogu töögrupi koosolek: MAM 1. telg
25. jaanuar	Eesti MAM töörühma 7. koosolek
27. jaanuar	EK-lt töödokument uute maaelu arengukavade administratiivsest korraldusest
27. jaanuar	EL Nõukogu töögrupi koosolek: MAM 2. telg
2. veebruar	Eesti esindajate kohtumine DG Põllumajandus ja Maaelu Areng peadirektori asetäitja D. Ahneriga
3. veebruar	EL Nõukogu töögrupi koosolek: MAM 3. ja 4. telg
14. veebruar	SCA-s EL Ministrite Nõukogu küsimustik
24. veebruar	EL Nõukogu töögrupi kohtumine: vahepealsete vähemsoodaste piirkondade määramise metodoloogia ja rakendusreeglid
28. veebruar	EL Ministrite Nõukogu poliitiline debatt
3. märts	Liikmesriikidele MAM eelnõu 3. versioon
3. märts	Liikmesriikidele EL maaelu arengu strateegia suuniste eelnõu
7. märts	SCA-s EL strateegiasuunist
8. märts	Eesti MAM töörühma 8. koosolek
10.–11. märts	EL Nõukogu töögrupi koosolek, MAM eelnõu kolmas lugemine
14. märts	EL Ministrite Nõukogu – telgede vahendite jaotus, LEADER reserv, EL strateegiasuunist
15. märts	EL Nõukogu töögrupi koosolek, liikmesriikide poolt EK-le saadetud uute LFA-alade andmestiku analüüs
24. märts	Eesti MAM töörühma 9. koosolek
4. aprill	SCA-s MAM eelnõu 3. versioon
12. aprill	EL Nõukogu töögrupi kohtumine – LFA alad, üleminekureeglite põhimõtted
18. aprill	SCA-s LFA alad ja üleminekureglid ning kontrollipõhimõtted
26. aprill	EL Ministrite Nõukogus LFA alade jaotus
aprilli lõpp	EL Komisjoni dokument liikmesriikide vahelisest eelarve jagamise alustest
mai	Eesti maaelu arengukava 2007–13 töörühma kokkukutsumine
mai–juuni	EL strateegia täisversiooni esitamine liikmesriikidele
juuni	EL Nõukogu maaelu arengu määruse vastuvõtmine
juuli	Liikmesriikidele MAM rakendusmääruse eelnõu
II poolaasta	Komisjon on valmis konsultatsioonideks liikmesriikide strateegiate üle
september	Eesti maaelu arengukava 2007–13 alltöörühmade kokkukutsumine (telgede kaupa, eraldi põllumajandusliku keskkonnatoetuse töörühm)
septembri lõpp	EL maaelu arengu strateegia vastuvõtmine
septembri lõpp	Eesti maaelu arengukava 2007–13 eelhindamise algus
september–oktoober	Eesti maaelu arengu strateegia koostamine, sh telgede rahajaotus ja toetusmeetmete valik
aasta lõpp	Eesti maaelu arengu strateegia peamised punktid on ette valmistatud ja komisjoniga konsulteeritud
aasta lõpp	MAM finantsraamistiku kinnitamine
november–detsember	Eesti maaelu arengukava 2007–2013 eelnõu koostamine, sh meetmete kirjeldus

Töö käigus võivad tähtajad muutuda.

Ants Laansalu,
põllumajandusministeeriumi
avalike suhete osakonna nõunik

Põllumajanduse ja maaelu arengu toetuste eesmärkidest

Põllumajanduse, kalanduse, maaelu ja toiduainetööstuse toetusi on võimalik taotleda nelja erineva valdkonna kohta kehtestatud korra ja tingimuste kohaselt:

- ❖ ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seadus (ÜPP rakendamise seadus);
- ❖ Eesti maaelu arengukava 2004–2006 (MAK);
- ❖ Eesti riiklik arengukava 2004–2006 (RAK);
- ❖ maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seadus (siseriiklikud toetused).

Esimest kolme rahastatakse EL neljast struktuurifondist:

- ❖ Euroopa põllumajanduse arenduse- ja tagatisfond (EAGGF), mis toetab nii põllumajanduse kui ka maaelu ümberkorraldamist;
- ❖ kalanduse arendusrahastu (FIFG), mis on suunatud lahendama kalandusvaldkonna probleeme;
- ❖ Euroopa regionaalarengu fond (ERDF), mis toetab majandusarengut ja uute töökohtade loomist;
- ❖ Euroopa sotsiaalfond (ESF), mis aitab tõsta tööhõivet läbi inimressursi arendamise.

Neljandat meedet ehk siseriiklikke toetusi rahastatakse Eesti riigieelarvest.

ÜPP rakendamise seadusega on sätestatud alljärgnevad põllumajanduse ja maaelu arengu toetuskeemid: ühtne pindala-toetus ja täiendavad otsetoetused põllukultuuride ja loomade kasvatamise eest; MAKi alusel ja tingimuste kohaselt antavad toetused, mida ametlikus keelepruugis nimetatakse põllumajanduspoliitikaga kaasnevateks meetmeteks (nende toetuste eesmärk on intensiivse tootmisega kaasnevate negatiivsete mõjude ennetamine ning hüvitiste maksimine halvemate tootmistingimuste, keskkonnanõuetest tulenevate kulutuste ja piirangutest põhjustatud sissetulekute vähenemise eest); turukorraldus, millega saavutatakse administratiivselt määratud hindadele lähedane tase ja stabiilsus.

RAK on kehtestatud struktuuritoetuse seadusega ja selle meetmed on suunatud riigi nelja prioriteetse eluvaldkonna arengu toetamiseks:

- ❖ inimressursi arendamine, tööjõupotentsiaali suurendamine ja parem ärakasutamine;
- ❖ ettevõtlike konkurentsivõime ja tööhõive suurendamine;
- ❖ **maaelu, põllumajanduse, kalanduse ja toiduainetööstuse jätkusuutliku majandusliku ja sotsiaalse arengu tagamine;**
- ❖ majandusarengut tagava infrastruktuuri väljaarendamine.

Riikliku arengukava vahendid on võrdselt jaotatud nelja prioriteedi vahel. Aastatel 2004–2006 on 3. prioriteedi raames võimalik kasutada avaliku sektori finantseeringut kokku 1,5 miljardi krooni ulatuses – sellest 75% tuleb ELi eelarvest ja 25% Eesti riigi eelarvest.

Toetuste eesmärgid. Toetuste eesmärgid tulenevad EL ühise põllumajanduspoliitika eesmärkidest, mis sõnastati Rooma lepinguga ja jõustusid 1. jaanuaril 1958. ÜPP eesmärgid on muutumatul kujul kirjas ka

1997. a Amsterdami lepingus ja kehtivad tänapäevani: tõsta põllumajanduse tootlikkust tehnilise progressi edendamise ning põllumajandusliku tootmise ratsionaalse arengu tagamise ja tootmistegurite, eelkõige tööjõu optimaalse kasutamise teel; selle kaudu kindlustada põllumajandusega tegeleva rahvastikuosa rahuldav elatustase, eelkõige põllumajanduses töötavate inimeste isikutulu suurendamise teel; stabiliseerida turud; tagada toiduainetega varustamine ja tagada mõistlikud tarbijahinnad.

ÜPP ja selle rakendamise erimeetodite väljatöötamisel võetakse arvesse põllumajandusliku tootmise eripära, mis tuleneb põllumajanduse sotsiaalsest struktuurist ning põllumajanduspiirkondade struktuurilistest ja looduslikest erinevustest; vajadust viia asjakohaseid kohandamisi ellu järk-järgult ja tõsiasja, et liikmesriikides kujutab põllumajandus endast kogu rahvamajandusega tihedasti seotud sektorit.

Uues olud, samad eesmärgid. Teise Maailmasõja järel valitses Lääne-Euroopas toiduainete puudus, mistõttu valitsuste peamine eesmärk oli kõigi vahenditega laiendada põllumajandussaaduste tootmist. Toiduainetega isevarustamise eesmärk saavutati kümne aasta jooksul. Vaatamata riigi sekkumise abinõudele, peamiselt **hinna-toetustega**, ei saavutatud peamist eesmärki: põllumajanduses töötavate inimeste tulu suurenemist. Sissetulekute erinevused ühe töötaja kohta suurtes ja väikestes farmides suurenesid suurte farmide kasuks enam kui viiekordselt.

Farmerite keskmine sissetulekute kasv jäi 1960ndatel aastatel poolteist korda maha tööstustöölise sissetulekute. Väljapääsu olukorrast nähti struktuursetes muutustes – suurte tootmisfarmide loomises.

Euroopa Komisjoni 1968. a koostatud põllumajanduse ümberstruktureerimise kava, mida tuntakse nn Mansholti plaanina, nägi ette kaasaegset, elujõuliste tootmisüksuste kujundamist sihipäraste investeerimistoetuste abil. Plaani eesmärk oli tõsta sissetulekuid ühe inimese kohta põllumajanduses töötavate inimeste arvu vähendamise teel. Vabanevatele inimestele planeeriti varasem pensionile minek või ümberõpe. Plaanile avaldati ägedat vastupanu ning sellest tuli loobuda.

1980ndatel aastatel ilmnisid põllumajandussaaduste **hinna-toetuste negatiivsed mõjud**: intensiivtootmise piirkondades suurenevad keskkonnakahjud, toidu kvaliteedi riskide kasv (hullu lehma töbi jt) ületootmine ja kaubandusprobleemid.

1992. a ÜPP reformi (nn MacSharry plaani) sisuks oli alandada turulekkumise abinõusid vähendades kolmandiku võrra põllumajandussaaduste hindu ja kompenseerida farmerite sissetulekute vähenemine **otsetoetuste** sisseviimisega. Samuti toetati põllumajandusest vabanevale tööjõule maapiirkondades töökohtade loomist ja uute tegevustega alustamist.

WTO mõjud. Alates 1980ndatest aastast avaldasid ELi põllumajanduspoliitika kujunemisele otseselt ja tugevat mõju Maailma Kaubandusorganisatsioonis (WTO) liikmesriikide vahel saavutatud siduvad kokulepped.

1994. a saavutati WTOs kokkulepe põllumajanduspoliitika meetmete ühtlustamiseks ja allkirjastati põllumajandusleping.

Lepinguga sätestati konkurentsipõhimõtted põllumajanduses – kaubanduspiirangute vähendamiskohustused ja põllumajandustoetuste piirmäärad.

Reformikava **Agenda 2000** andis põllumajanduspoliitikale uue tähenduse – **multifunktsionaalsuse**. See tähendab, et põllumajanduse funktsioone hakati käsitleda laiemalt kui ainult toiduainete tootmine.

Põllumajandusele omistati kande roll maapiirkondade elujõu, keskkonna liigilise mitmekesisuse ja harjumuspärase kultuurmaastiku säilitamisel. Reformikavas oli olulisel kohal liidu laienemine ning konkurentsivõimeline ettevõtlike areng ja tegevuse mitmekesistamise abinõud maapiirkondades.

Põllumajanduse multifunktsionaalse rolliga kaasnes toetusmeetmete diferentseerimine ja toetuste tähenduse muutumine.

Keskonda säästvate ja looduslähedaste meetoditega toiduaine tootmise toetused on sisuliselt hüvitised nende meetoditega kaasnevate täiendavate kulutuste ja piirangutest tingitud tulude vähenemise eest.

Põllumajanduspoliitika reformikava. 2003. a põllumajanduspoliitika reformikava kohaselt seotakse põllumajandustoetused lahti tootmisest. See annab ettevõtjatele võimaluse oma tootmist planeerida vastavalt turunõudlusele.

Toetused diferentseeriti lähtudes ÜPP eesmärkidest ning erinevate sihtrühmade majanduslikust olukorrast ja arenguvõimlustest. Põllumajandustoetuste maksimine seostati kohustuslike keskkonnanõuete täitmisega. Toetuste diferentseerimisega saavutatakse ressurside otstarbekam kasutamine, kuid sellega suureneb ka süsteemi keerukus.

Toetuste jaotus eesmärgi ja tähenduse järgi

Investeeringutoetused (rahastatakse RAK-ist): **põllu- ja metsamajanduse, toiduainetööstuse ning kalamajanduse moderniseerimiseks ja tootmise vastavusse viimiseks keskkonna- ning toiduohutuse nõuetega.** Toetuste eesmärk on tõsta Eesti ettevõtete konkurentsivõimet ja hüvitada kulutusi, mis on seotud keskkonna ja toiduohutuse reeglite täitmisega;

Majandustegevuse mitmekesistamiseks maapiirkondades – maapiirkondade infrastruktuuride arendamine.

Keskkonnanõuetused ja ebasoodsate alade toetused ning EL nõuetega kohanemise toetused (rahastatakse MAKist) – sisuliselt hüvitised põllumajandustootjatele “roheliste teenuste” eest. Toetustega stimuleeritakse põllumajandustootjaid vähendama mineraalväetiste ja taimekaitsevahendite kasutamist – säästma loodust. Toetus katab napilt piirangutest põhjustatud tulude vähenemise, kuid toetustest saab kasu kogu ühiskond. Paljud end liberaalseteks nimetavad riigid ei kasuta keskkonda säästvaid tootmismeetodeid ja suurendavad “tulu” loodusressursside – mullahuumuse ja puhta vee – kulutamise või reostamise arvel.

Tulutoetused – põllumajandusliku tootmisega tegelevate väikese sissetulekuga majapidamiste (kus puuduvad võimalused majandustegevust laiendada) sissetulekutoe-

tused: **pindalatoetused, toetused põllumajanduskultuuride ja loomade kasvatamise eest** (rahastatakse ÜPP rakendamise seaduse alusel).

Kõigis arenenud riikides hüvitatakse põllumajandusettevõtetele erinevate toetusmeetoditega täiendavaid kulutusi, mis on põhjustatud põllumajandusliku tootmise eripärast. Põllumajanduses kasutatakse looduslikel põhjustel suurt osa põhivarast perioodilisel, keskmiselt 2–3 kuud aastas, mis halvendab oluliselt konkurentsivõimet ja majanduslikke võimalusi. Samuti hüvitatakse maade hooldamise kulud. Tuleviku vajadusi ja toiduainete nõudluse kasvu arvestades on vaja säilitada põllumaade viljakus. Tänu 2004. a rakendatud pindalatoetustele võeti taaskasutusele enam kui 120 000 ha umbrohtunud ja võsastunud põllumaad.

Eestis on kasutusele võetud **väheviljake põllumaade metsastamise toetus, põllumajandussaaduste töötlemise, kasutuse ja ekspordi toetused ning tootjaorganisatsioonide toetused**, mida rahastatakse ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse alusel. Samuti **siseriiklikud toetused**: põllumajandusloomade aretustoetus, maaparandussüsteemide hooldustoetus, turuarendustoetus jt, mida rahastatakse Eesti riigieelarvest.

Maaelu uues, koostatavas arengukavas aastateks 2007–2013 viiakse kooskõlla toetuste maksmise vorm ja sisu ning lihtsustatakse rahastamiskeeme.

Avalik arvamus toetuste otstarbekusest. Arvamusuuringust “Põllumajandusministeeriumi ja maaelu imago Eesti linnaelanike seas” (M. Taru, R. Toomla, aprill–mai 2004) selgus, et **85% küsitletud linlastest arvab, et põllumajandust tuleb toetada riigieelarvest ning 80% vastajatest arvab, et põllumajanduse toetamisest saab kasu kogu ühiskond.**

Uuringukeskuse Faktum uuringust “Maaelu maine” (veebuar 2005) selgus, et kolm neljandikku vastajatest hindas maaelu olukorda halvaks. **86% vastajatest kujutasid maaelu arenevana, kasvavana ja omana ning arvasid, et riik peaks osutama rohkem abi maaelu jõuetuse vastu võitlemisel ja maine kujundamisel.**

Avaliku arvamusel positiivne suhtumine maaelu arengu toetamisse on harukordne, sest Eesti meedias on domineerinud agrariteadusest eemalseisvate majandusteadlaste ja huvigruppide esindajate seisukohad, kelle arvates riik ei peaks sekkuma põllumajandusse ega rakendama turukorralduse meetmeid ja toetusi. Kriteeritakse ühtesid abinõusid ja ülistatakse teisi, kuid ei teata EL põllumajanduspoliitika eesmärke ning toidu tootmise ja põllumajanduse tänapäevase süsteemi olemust. Abinõude (vabakaubanduse, maksusüsteemi jt) eesmärgistamine iseloomustab puudujääke juhtimisalates teadmistes. Eesmärgi ja vahendi äravahtamine otsustusprotsessis põhjustab tavaliselt juhuslikke ja soovimatuid tagajärgi.

Ühinemisel Euroopa Liiduga täitisid edukate põllumeeste ootused, mille kohaselt nähti kõige suuremaid eeliseid ja võimalusi majanduslikus stabiilsuses. Võrreldes 2003. a suurenes põllumajanduse majandusharu toodang jooksevhindades koos toetustega 8,1% ja toetusteta 6,4%, põllumajanduse lisandväärtus suurenes võrreldes eelneva aastaga 17%.

Soomlased toetavad omamaist põllumajandust

Eestis on viimasel ajal kujunenud välja seisukoht, et pärast suurte EL toetuste saabumist on põllumajandussektor väga rikkaks saanud. Eesti valitsus on seda mõista andnud põllumajanduslikule kütusele aktsiisimaksu lisamisega, otsusega ainult osaliselt kompenseerida 2004. a looduskahjud ja uue ettepaneku maksustada põllumajandus-tootmine "Solidaarsusfondi" nimega.

Meie lähinaabrid soomlased on tegutsemas aga vastupidisel suunal, et saavutada oma põllumajandus-sektorile veelgi suuremat konkurentsieelist Eesti farmeritega võrreldes.

11. märtsil teatas Soome ajakirjandus riigi otsusest langetada põllumajandusliku kütuse aktsiis madalaimale EL lubatud tasemele – 2,1 euro senti liitri kohta ehk 33 Eesti senti liitri kohta. Eestis oli see eelmisel aastal 42 senti, selle aasta algusest viidi aga tasemele 69 senti ja järgmisest aastast tõuseb hind 96 sendini liitri kohta.

Euroopa Komisjon andis teada, et Soome riigi taotluse alusel on antud täiendav luba maksta lisaks EL toetustele riigi vahenditest ebasoodsate piirkondade (LFA) toetuseks 20–25 eurot/ha ning loomakasvatustfarmidele lisaks 80 eurot/ha! Ühtekokku on EL heaks kiidetud riigiabi LFA-alade täiendavaks toetuseks 120,3 miljonit eurot ehk ligi 1,9 miljardit Eesti krooni aastas.

Siinjuures on hea teada ka seda, et otsusele on lisatud märkus: riigi keskmisena ei tohi ületada EL lubatud maksimummäär 250 eurot ehk 3900 krooni hektari kohta!

Põllumehed saavad selle raha lisaks teistele hektaritoetustele. Vastavalt baassaagikusele 2,8 tonni hektarilt, on teraviljatoetus Soomes 176,4 eurot ehk 2 760 krooni hektari kohta.

Täpsemalt on võimalik lugeda lingilt: europa.eu.int/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/05/317&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en

Võib järeldada, et Eesti ja Soome valitsuste koostöö sujub hästi! Mõlemad teevad kõik endast oleneva, et Soome põllumehed oleksid kindalt konkurentsieelises võrreldes Eesti ametivendadega...

Olav Kreen, EPKK juhatuse liige

Olav Kreen, EPKK juhatuse liige

Suur Peeter tahab Väikese Peetri leivakoti tühjaks süüa

Euroopa Liidus käib arutelu maaelu arengut puudutavate uute seadusandlike aktide üle. Ka Eestis diskuteeritakse selle üle erinevatel tasanditel, sealjuures on paljudes küsimustes vastandlike seisukohti – nagu ikka.

Mõned huvirühmad avaldavad survet, et uuel programmeerimisperiodil, aastail 2007–2013, oleks ka neil võimalik saada raha maaelu arengu fondist. Selleks otsitakse ja ka leitakse toetajaid. Samas ei soovita aru saada, et tegelikult ei ole rahakott, mille sisse jagatakse, üldsegi nii suur. Kuni huvigrupid omavahel pisku pärast kisklevad, võib neile määratud rahahulk väheneda...

Tuletame meelde aega, kui käisid liitumisläbirääkimised. Peaksime meenutama tolleage põllumajandusvoliniku Franz Fischleri sõnu, kes põhjendas uutele liikmesriikidele, sealhulgas Eestile lubatavaid väiksemaid otsetoetusi vajadusega põllumajandust reformida ja restruktureerida ning suunata otsetoetustega saamata jääv raha uute liikmesriikide maaelu arendamiseks. Nii pidavat saavutatama palju paremaid tulemusi Euroopa tasemele jõudmiseks!

Mis juhtus aga tegelikult – nagu lubati, nii saamegi EL otsetoetusi vähendatud mahus, kuid suuremat raha maaelu arendamiseks pole kusagilt näha!

Osaliselt on arusaamiste erinevus tingitud definitsioonidest. Eesti inimene vaatab arengut esmalt kui millegi muutmist: tehnoloogia, tööttingimused, loomade heaolu jne. Selleks kasutatavad EL vahendid jõuavad põllumeesteni läbi riikliku arengukava (RAK) kolmanda prioriteedi, konkreetsemalt meetme 3.1 kaudu. Oma olemuselt on see sarnane SAPARDi programmi abil põllumajandusele antud investeeringutoetustega.

Enne liitumist räägiti kõlava häälega, et SAPARD on ainult harjutamiseks, suur raha hakkab tulema siis, kui Eesti ühendusega liitub. Paraku tuleb numbreid vaadates tõdeda, et aasta kohta põllumajanduse investeringuteks määratud raha jäi hoopis väiksemaks ja nüüd süüdistavad põllumeeste erinevad grupid rahanappuses hoopis teineteist.

Tervikuna on kolmandale prioriteedile perioodi kohta tõesti rohkem raha: MAK meetmetele kolmeks aastaks kokku 3 836,6 miljonit krooni ja RAK meetmetele koos kalandussektoriga kolmeks aastaks kokku 1 520,3 miljonit krooni. (SAPARDist saime

aastatel 2001–2003 ligikaudu 1,1 miljardit krooni), kuid tunduvalt on laienenud raha kasutajate ring.

Konkreetset maaharijatele on põllumajanduse arendamiseks lubatud suur raha seega ikkagi ainult lubaduseks jäänud. Paraku ei ole ma kursis, kas põhjuseid tuleb otsida EL otsustusmehhanismidest või on struktuurfondide vaheliste proportsioonide jaotamisel Eestis kasutatud Suure- ja Väikese Peetri sündroomi.

Et asja ka teise külje pealt valgustada, peame selgitama, mille finantseerimist mõistab EL maaelu arendamisena.

Vastavalt praegu kehtivale määrusele 1257/2000 on lisaks põllumajanduse investeeringutele maaelu arendamisena kirjas ka investeeringud põllumajandussaaduste töötlemisettevõtetesse, metsandusse, põllumajanduskeskkonna programmi meetmed, vähemsoodsate piirkondade ebavõrdsuse kompenseerimiseks mõeldud täiendavad otsemaksud, toetused noortalunikele ja farmeritel võimalus loobuda kompensatsiooni eest põllumajandusloomade eest enne pensioniiga, samuti põllumajandusmaade metsastamine.

Ka on nende meetmete abil võimalus arendada küldes kohalikul initsiatiivil baseeruvat tegevust. Lisaks on struktuurfondina käivitunud ka kalandusvaldkonna finantseerimine, mida siiani Eestis EL vahenditest pole tehtud.

Tuleme nüüd tagasi uue finantseerimisperioodi juurde. Põllumajanduse poolelt vaadates rakendab EL juba neljandat korda uut tüüpi programmeerimise mudelit, panes seekord ühte fondi kokku nii põllumajandusele kui ka üldse maaelule mõeldud vahendid. Sellega loodetakse saavutada meetmete paremat orienteeritust probleemidele ja erinevate meetmete tugevamat omavahelist sidustamist. Eeldatavasti on ka administreerimine lihtsam, kuna reeglistik kõikidele meetmetele saab olema ühine.

Uuel finantsperioodil on planeeritud põllumajandusfondist rahastada maaelu arengu kolme telge:

- ❖ konkurentsivõime tõstmine,
- ❖ maade hooldamine,
- ❖ maaelu areng.

Lisaks on eraldi välja toodud, et osa vahenditest tuleb kasutada ka nn LEADER-lähenelemise põhiselt – kohalike arengurühmade poolt väljatöötatud projektide finantseerimiseks. Oluliselt peetakse erinevate

meetmete vahel tasakaalu saavutamist ja selleks on välja pakutud ka minimaalsed telgede osakaalud, mida peaksid jälgima kõik EL liikmesriigid.

Praegu pakutud protsendid 15, 25 ja 15 on Eesti arvates liiga suured ning võtavad meilt võimaluse vajalikul tasemel otsuseid teha, samas on mõned riigid pakkunud isegi kõrgemaid kohustuslikke protsente. EL põllumajanduse peadirektoraadi asedirektori Dirk Ahneri sõnul on uue maaelu arengu määruse vastuvõtmist oodata juunis, oktoobris-novembris peaks valmima ka rakendusaktid.

Praeguse ajakava kohaselt peaks käesoleva aasta esimesel poolaastal valmima juhendmaterjal, mille põhjal koostatakse EL maaelu arengu strateegia. Liikmesriikide strateegilised kavad peaksid valmima 2006. a esimesel poolel, et jõuaks need kinnitada ja rakendada enne 2007. a algust.

Samas on aga vaja eelnevalt teada riikidele eraldatavat rahasummat, sest sellest sõltub paljuski võimalike meetmete jaotus. Nii oli ka D. Ahner seisukohal, et juba juunis peaks olema selge, kui palju raha igale liikmesriikidele maaelu arenguks eraldatakse.

Euroopa põllumehed peavad arvestama sellega, et ühiskonnas on üldine surve põllumajandusele eraldatavate vahendite vähendamisele. Et otsetoetuste maht on aastani 2013 kokku lepitud, siis võib juhtuda, et üritatakse kärpida juba niigi napiks jäävaid maaelu arengu vahendeid.

Suured liikmesriigid kindlasti ei soostu oma raha vähenemisega, seetõttu on tõsine oht, et Eesti põllumehed jäävad siin jälle Väikese Peetri rolli – nagu muinasjutus, kus Suur- ja Väike-Peeter sõid esmalt tühjaks väiksema leivakoti, pärast pidi aga igaüks omast sööma.

Nii on ka põllumajanduse arenguks planeeritava eelarvega, kus järjest rohkem tahetakse maaelu arengu vahendite arvelt toetada muud ettevõtlust.

Seetõttu rõhutatakse ka Euroopas, et maaelu kõiki probleeme ei ole võimalik lahendada ainult põllumajandusfondi alt.

Näitena toodi NATURA 2000 tegevuste finantseerimine, kus põllumajandusfond katab ainult piirangute tõttu saamata jäänud tulu osa, vajalik infrastruktuur peaks saama toetatud regionaalfondi arvelt ja koostöövõrgustike arendamine peaks kinni makstama looduskaitseks mõeldud vahenditest.

Rangemad nõuded võitluses tuulekaeraga

Euroopa Komisjoni 2. märtsi otsus lubab Eestil kehtestada senisest rangemad nõuded tuulekaera esinemise kohta teravilja-seemnes, see tähendab, et määratavas teraviljaproovis ei tohi esineda ühtki tuulekaera seemet.

Eestis turustatava, teisest Euroopa Lii-

du liikmesriigist Eestisse toodava või imporditava sertifitseeritud seemne partiiga peab tingimata olema kaasas dokument, mis tõendab, et tuulekaera selles seemnepartiis pole.

Eestis toodetud sertifitseeritud teravilja-seemnele väljastab vajaliku dokumendi Tai-

metoosingu Inspeksioon, dokument antakse välja Põllumajandusuuringu Keskse seemnekontrolli laboratooriumi analüüsitulemuste põhjal.

Euroopa Komisjoni otsus, mis jõustus 4. aprillil 2005, annab samasuguse õiguse ka Lätile, Leedule ja Maltale.

Olulisemat maaelukomisjoni istungitelt

Jaanus Marrandi,
Riigikogu maaelukomisjoni esimees

8. märts

Maaelukomisjon korraldab küllalt sageli väljasõiduistungeid, et tutvuda mõnes piirkonnas või valdkonnas toimuvaga. 8. märtsi istungil tutvusime **Padise valla maaettevõtluse ja Maaelu Edendamise Sihtasutuse (MES) võimalike uute maaelumeetmetega.** Istungil osalesid MESi juhatuse esimees Raul Rosenberg, kes on ka Padise vallavolikogu esimees, ja juhatuse liikmed Thea Kaurna ning Rain Vändre. Kohal oli ka Padise vallavanem Leemet Vaikmaa ning volikogu liikmed ja valla ettevõtjad.

Käisime külas AS M. V. Wool kalatöötlemisettevõttes, Vihterpalu mõisa konverentsikeskuses ja Pedase puhkekeskuses. Koos MESi esindajatega arutati, kuidas sihtasutus saaks võimalikult efektiivsemalt toetada ettevõtlust maapiirkondades. Tagatiste andmise puhul tekib küsimus, kas toetada saab üksnes põllumajandustootmise valdkonda või võiks see hõlmata ka muid maaelu valdkondi, näiteks elamuehitust, et soodustada perede maale elamaasumist ja kvalifitseeritud tööjõu saamist, ning milliseid piirkondi regionaalpoliitiliselt eelistada.

Ettevõtjad tõid välja probleemid: tagatiste puudumise tõttu on neil raske laenu saada; infrastruktuur maapiirkonnas on sageli ettevõtlust mittesoodustav; tööjõupuudus; tööjõu leidmiseks on ettevõtja sunnitud tegelema ka sotsiaalprobleemide lahendamise ja infrastruktuuri arendamisega, mis peaks aga olema kohaliku omavalitsuse ja riigi ülesanne.

14. märts

Arutati riigi viljareservi kadumise uurimiseks moodustatud Riigikogu uurimiskomisjoni valmivat aruannet koos Riigikogu ajutise komisjoniga. Uurimiskomisjoni esimees Toomas Varek andis ülevaate komisjoni tööst ning asjaoludest, mis said komisjonile teatavaks seoses riigi viljareservi kadumisega, samuti kriminaalaja menetlemise käigust.

Komisjonide liikmed olid seisukohal, et riigi viljareservi kadumise uurimine uurimisorganite poolt on veninud, olnud pinnapealne ega vasta avalikkuse ootustele. Endiselt on selgusetu, kuhu kadus vili ja selle müügist saadud raha. Infot uurimiskomisjoni töö kohta ei avalikustata enne uurimiskomisjoni tegevuse lõpparuande valmimist ja üleandmist Riigikogule märtsikuu lõpus.

21. märts

Arutati põllumajanduskultuuride kasvatamise täiendava otsetoetuse muudatusi 2005. a ja turuarendustoetust. Kutsutud olid põllumajandusministeeriumi põllumajandusturu korraldamise osakonna juhataja Mai Talvik ja töötleva tööstuse osakonna juhataja kt Enn Sock.

Mai Talvik tutvustas muudatusi **põllumajanduskultuuri kasvatamise täiendava otsetoetuse** osas 2005. a. Muutunud on taotluste esitamise aeg, sel aastal võetakse taotlusi vastu 2.–27. maini. Käesolevast aastast on nii pindala kui toetussummade osas kokku liidetud põllukultuuride ja heina-seemne kasvatamise toetused, mida 2004.

a maksti eraldi skeemide alusel. Reguleeritud on ka püsirohumaad pindala säilitamiseks.

Täiendavat otsetoetust makstakse 2005. a 472 kr/ha ja ühtset pindalatoetust 545 kr/ha. Komisjoni liikmed avaldasid arvamust, et rohumaade niitmise tähtsaja määramisel tuleb arvestada Eesti kliimaatilisi tingimusi ja seda, et niitmine tekitab võimalikult vähem kahju niidetavatel rohumaadel pesitsevatele lindudele ja loomadele. Selleks tuleks enne tähtsaja määramist konsulteerida Keskkonnaministeeriumiga.

Enn Sock andis ülevaate **туруarendustoitusest**, selle eesmärkidest, toetatavatest tegevustest, nõuetest toetuse taotlejatele ja toetuse saamiseks. Taotlusi toetuse saamiseks võetakse vastu 9.–25. maini, seda saavad taotleda põllumajandussaaduste tootjad ja töötajaid ühendavad mittetulundusühingud. Toetuseks on ette nähtud 15 miljonit krooni.

Komisjoni liikmeid huvitas, kas projekti Eesti Toit elluviimiseks ettenähtud vahendid on eraldi või sisalduvad turuarendustoituseks ettenähtud vahendite hulgas. Enn Sock vastustest selgus, et Eesti Toidu projekti raha on selle 15 miljoni hulgas, millest saavad turuarendustoitust taotleda ka teised mittetulundusühingud. Eesti Toidu arengukava on valmimas ning peaks lähiajal olema valitsuses arutusel.

Arutati ka **sekkumiskokkuostu** rakedamisel tekkinud probleeme. Komisjon väljendas muret käesoleva aasta 1. märtsist avatud või ja lõssipulbri sekkumiskokkuostu takerdumise pärast ning oli seisukohal, et tegu on riigipoolse seaduserikkumisega. Ministeeriumi esindajate sõnul on takistuseks saanud ladustamiseks ettenähtud EL-poolse hüvitise madal määr võrreldes ladustajate küsitavaga. Riigipoolseks kompensatsiooniks Eesti tänavuses riigieelarves vahendeid ette nähtud ei ole.

Komisjon otsustas saata kirja põllumajandusministrile, et küsida selgitust sekkumiskokkuostu kohta. Komisjon pöördus põllumajandusministri poole ka seoses loomsete jäätmete kokkuveol ja käitlemisel tekkinud probleemidega. Senise tava järgi on olnud põllumajandustootjale jäätmete kokkuvedu tasuta, töötajale aga tasuline. Nüüd aga on loomsete jäätmete käitlemise tehas küsinud ka tootjalt tasu jäätmete kokkuveo eest.

24. märts

Arutati komisjoni esindaja osalemist 4. ja 5. aprillil Brüsselis toimival Euroopa Parlamendi moodustatud laienenud EL poliitiliste väljakutsete ja eelarvehendite ajutise komisjoni korraldataval järgmise finantsperspektiivi arutelul. Osalema lähetaati M. Kepp ja T. Tammsaar.

4. aprill

Arutati muudatusi **kutselise kalapüügi lubade** menetlemises. Osalesid põllumajandusministeeriumiasekantsler Toomas Kevvai, kalamajandusosakonna juhataja asetäitja kt Merje Frey ja välissuhete ning eurokoordinatsiooni osakonna eurokoordinatsioonibüroo juhataja kt Madis Reinup. Seoses kalapüügiseaduses tehtud muudatustega antakse keskkonnaministeeriumilt põllumajandusministeeriumile üle teatud administratiivsed kohustused kalapüügi korraldamisel, mistõttu muutub kalapüügilubade väljastamise protseduur. Põllumajandusministeeriumi kalamajandusosakonna juurde luuakse uus büroo.

Lähtudes veekogudest, kus toimub kõige aktiivsem kutseline kalapüük, luuakse ka 5 piirkondlikku keskust, mis hakkavad korraldama vastava veekogu ümber paikneva piirkonna kutselist kalandust. Büroo üles-

anne on korraldada kogu kutselise kalapüügi ja püügandmete arvestust, arendada kalanduse infosüsteemi ning hallata kalalaevarregistrit ja kogu kalandust puudutavat andmebaasi.

5. aprill

Päevakorras oli: **solidaarsuskindlustusfond** looduskahjude hüvitamiseks ja hoiulaenuühistu seaduse muutmise. Osalesid põllumajandusministeeriumist Mai Talvik, rahandusministeeriumist nõunik Merle Sagar ning riigieelarve osakonna juhataja kt Ivar Sikk.

Arutelu eesmärk oli saada ülevaade solidaarsuskindlustusfondi põhimõtetest. Mai Talvik tutvustas rahandus- ja põllumajandusministeeriumi mitteformaalse töögrupi poolt loodud fondi tööversiooni, mida täiendatakse vastavalt edasistele aruteludele ja ettepanekutele. Fondi loomisel on lähitud järgmistest lahendamist vajavatest probleemidest: mis on kindlustusjuhtum; mis on kindlustuse objekt; kes on kindlustusvõtja, kes kindlustusandja; mille alusel tehakse kindlustusmaksleid ja väljamakseid ning kuidas ja kes haldab fondi.

Põllumajandustootjad, eelkõige suurtootjad, on avaldanud vastuseisu fondi loomisele väljapakutud põhimõtete alusel. Komisjoni liikmetele olid välja jagatud koopiad kirjadedest, mis EPKK, EPTK, Eesti Aianusliit ja Eesti Mesinike Liit on saatnud põllumajandusministrile ja milles nad esitasid oma arvamused loodava fondi kohta. Ka Euroopa Komisjonis on arutusel kriisi- ja riskiohjamise temaatika ning otsitakse võimalusi põllumajandustootmise kindlustamiseks. Seetõttu on tehtud riigikantseleile ettepanek pikendada fondi loomise põhimõtete valitsusele esitamise tähtaega 15. maini.

Ivar Sikk tõi lahendamata probleemidena välja ka kindlustusmaksle alused, riigi osalemise vormi ning täpsed kriteeriumid kindlustusjuhtumi määramiseks. Leiti, et olemasolev statistiline baas ei võimalda kahjusid objektiivselt määrata.

Arvamused. Kõigepealt tuleb lahendada 2004. a kahjude hüvitamise probleem, siis arendada edasi fondi ideed. Sel viisil oleksid nõus fondi väljatöötamises osalema ka need tootjad, kellel hoolimata lubatust on 2004. a eest hüvitus seni saamata.

Kahjude hüvitamine on vajalik, kuid tähtis on, et hüvitus saaksid need tootjad, kellel tööpoolset kahju on tekkinud. Et ka Euroopa Komisjoni tasandil otsitakse alternatiivseid põllumajandustootjatele kahjude hüvitamiseks, võiksime aja maha võtta ja vaadata, milliseid lahendusi Euroopas pakutakse.

Määratleda on vaja riigi osalemise vormi fondis ja fondi enda omandivorm. On vaja otsustada, kas fondi puhul on tegu vabahtliku või sundkindlustusega.

Et fondiga seoses on väga palju lahendamata probleeme, on praegu kõige lihtsam, kui raha kahjude hüvitamiseks nähtaks ette riigieelarves. Kriteeriumid kahjude hüvitamiseks on kehtiva seaduse järgi sätestatud ning hüvitiste maksimine eelarvest võimalik.

Fond praegusel kujul ilmselt tööle ei hakka. Reaalseks variandiks võiks olla era-kindlustus. Mida laiapõhjalisem on kindlustus, seda odavam on see tootjale.

Riikliku statistika asemel peaks tootmise kohta andmeid saama põlluraamatu järgi. Paraku ei ole põlluraamatud praegu veel piisavalt usaldusväärsed.

Komisjon oli seisukohal, et esitatud kujul on solidaarsuskindlustusfondi osas suuri probleeme, mis vajavad poliitilisi kokkuleppeid. Otsustati võtta esitatud informatsioon teadmiseks.

Arutati ka **hoiu-laenuühistu seaduse muutmise seaduse eelnõud**. Vastavalt ko-

misjoni 8.02.2005 istungil otsustatule saatis rahandusministeerium oma arvamuse eelnõu kohta. Komisjoni liikmed toetasid kirjas esitatud argumente. Hoiu-laenuühistu seaduse muutmise nõuab põhjalikku analüüsi, mis konkreetselt takistab ühistute arengut ja millises osas on seadusemuudatused vajalikud.

Toetati kõigi sarnast teenust osutavate institutsioonide võrdse kohtlemise printsiipi. Oldi seisukohal, et selletemalise eelnõu väljatöötamisega saab tulemuslikult tegelda valitsus.

Otsustati saata rahandusministeeriumile kiri, milles väljendatakse komisjoni toetust hoiu-laenuühistute tegevuse soodustamiseks suunatud seadusandluse väljatöötamisele.

11. aprill

Teemaks olid **maaelu arengu võimalikud poliitilised valikud**. Osalesid põllumajandusministeeriumiasekantsler Toomas Kevvai ja maaelu arengu osakonna juhataja Krista Kõiv.

Toomas Kevvai andis ülevaate põllumajanduse ja maaelu arengupoliitikast aastatel 2004–2013. Ta tutvustas lühidalt EL ühises põllumajanduspoliitikas toimunud muudatusi, uuenduste eesmärke, nende saavutamise võimalusi ja Eesti valikuid ühtse otsemakse skeemi rakendamisel.

Maaelu arengupoliitikas on olulisim, kuidas jagunevad ressursid maaelu arengu määrase ettenähtud nelja prioriteeditelje vahel ning millises ulatuses toimub kaasfiantseerimine riigieelarvest. Maaelu järgmise arengukava koostamisel peab ministeerium tähtsaks, et kava tugineks erinevatele taustauuringutele, millest osa on tänaseks tellitud ning osa kavandamisel.

Arutati ka kohtumist **Leedu Seimi maaelukomisjoniga** 2005. a kevadel Eestis. Otsustati küsida leedulastelt neile sobivat aega juuni kahe esimese nädala jooksul.

Arutati linakasvatuse käsitlemist komisjoni istungil. Lepiti kokku, et A. Kimber selgitab välja, milline on olukord linaturul, selle põhjal otsustab komisjon, kas teema käsitlemine on vajalik.

12. aprill

Arengukava **Eesti Toit** tutvustus. Osalesid põllumajandusministeeriumi välissuhete ja arenduse asekaantsler Ruve Šank ning kaubanduse ja põllumajandussaaduste töötleva tööstuse osakonna juhataja kt Enn Sock.

Ruve Šank tegi ülevaate projekti Eesti Toit arengust. Arengukava on peamiselt teavitamisele ja müügi edendamisele orienteeritud tegevusplaan aastateks 2005–2008, selle üldine eesmärk on: aidata kaasa tüüpilise toidu tootmise, töötlemise, turustamise ja tarbimise olukorra kaardistamisele; kujundada eesti toidu kuvand; aidata kaasa sellele, et suureneks tüüpiliste eesti toidukaupade konkurentsivõime (näit ühisturundus) ja nii kodu- kui ka välismaisele tarbijale rahulolu meie toidu ja toidukaubaga.

Oluline on arengukava roll erinevate ministeeriumide samasuunalise tegevuse koordineerimisel. Arengukavas on välja toodud kaks peamist eesmärki – Eesti toidusektori jätkusuutlik areng ning tarbija huvide kaitse ja informeerimine.

Projekti Eesti Toit rahastatakse riigieelarvest: a 2005 on selleks ette nähtud 4,4 miljonit krooni; aastateks 2006–2008 on põllumajandusministeerium teinud ettepaneku kavandada selleks aastaks 5 miljonit krooni.

Avaldati arvamust, et eesti toidu propageerimisele ja põllumeestele paremate turustusvõimaluste loomisele aitaks kaasa ka see, kui riigieelarvest rahastataval toitlustamisel (kaitsejõud, hoolekandeesutused, koolid) kasutatakse eelkõige kodumaist toitu.

Aune Past,
suhtekorraldaja

Maaelu maine Eestis: sõbralik, oma ja turvaline

Maine koosneb väga erinevate gruppide seas tekkinud kujutuspildist. Nii on maaelu maine see pilt, mida inimesed maaelu kohta jagavad, mida nad maaelust arvavad ja kuidas nad seda tõlgendavad. Maine koosneb erinevate gruppide kujutuspiltidest ehk imagotest. Maaelu maine on suhteliselt püsiv vaatenurk, mis:

- ✦ mõjutab seda, mida maaelust arvatakse ja teatakse;
- ✦ korrastab inimeste reaktsioone, tegutsemist ja hoiakuid;
- ✦ ennustab, kuidas inimene maaelu suhtes käitub.

Uuringufirma Faktum ja konsultatsiooni-firma Past ja Partenrid viisid läbi maaelu maine uuringu, mis hõlmas kogu Eestit. Tellijaks oli põllumajandusministeerium, sest meediapõhiselt on jäänud mulje, et põllumajandus ja maaelu on sama ja see huvitab vaid 5% elanikest – neid, kes on põllumajandusega seotud. Planeeritud valimi suurus oli 1000 vastajat.

Kokkupuuted maaeluga. Tallinn ja Virumaa on suhteliselt sarnased, kus pea kahe kolmandikul vastanutest pole maal sõpru. Oluline näitaja on, et tallinlastest ainult 3% puutub maaeluga kokku teiselt. Tööpoolest, maaeluga kokkupuuted jäävad üha harvemaks, kuid kas see tähendab ka seda, et maaelu ei huvita enam kedagi?

Küsimus: Kui mõtlete elule Eesti maapiirkondades, siis milliseks hindate praegu maaelu olukorda tervikuna?

Ei ole ühtegi piirkonda, kus praegust maaelu hinnatakse valdavalt heaks või väga heaks. 73% vastanuist hindab maaelu tänast olukorda halvaks või väga halvaks. Sissetulek pereliikme kohta kuus ei erista oluliselt inimeste hinnanguid maaelu kohta tervikuna.

Kui uuringust selgub, et maaelu tervikuna läheb inimestele korda, siis oleks ülim aeg tegeleda nii maaelu tegelike probleemide lahendamise kui ka selle helgemate külgede tõepärase kommunikatsiooniga. Miks siiski hinnatakse maaelu olukord halvaks? Kindlasti on see paljuski põhjustatud varasema maaelu aluste muutmisest.

Poliitilise populisimi ajel kiirustades vastuvõetud otsuste mõjul on tekkinud totaalne kaos, nii meedias kui ka argielus domineerib aga turumajanduses tarvilike vahendite ja oskuste puudumisest ajendatud negatiivne sõnum.

Positiivseid sõnumeid argielu korrastamisest ja kaasaegse tootmise ning elamistingimuste loomisest ei ole avalikus ruumis kuigi palju.

Et meedia on enamasti kasumitaotlusele suunatud ettevõtlus, mis kogub, pakib ja müüb informatsiooni ja meeelahutust (see tähendab, et meedia toodab seda, mis turul müüb ehk mida meie teiega osta tahame), ei ole põhjust oodata tegelikkuse (sealhulgas ka maaelu) kajastamist positiivsest vaatenurgast. Skandaal ja kriis müüb Eestis meediatarbijaile paremini. Nii et meediat süüdistada ei ole põhjust, küll aga on negatiivse pildi ülekaal meedias üheks põhjuseks, miks maaelu olukorda tajutakse halvana.

Vastates küsimusele, kas riik peaks pöörama maaelu maine parandamisele rohkem tähelepanu, arvas pea üheksa inim-

est kümnest, et riik peaks seda tegema. Arvestades sügiseste valimistega on ilmselge, et sellist tulemust nähes keskenduvad kõik erakonnad senisest rohkem maaelu maine parandamisele. Madalama sissetulekuga inimesed eeldavad veidi enam, et maaelu parem maine parandaks ka nende elu.

Eestis tajutakse maaelu kui sõbralikku, oma, turvalist, aeglast, sooja, puhast ja ka jõuetut ning üksluist. Maaelanikud ise näevad maaelu ennekõike omana, turvalisena, sõbralikuna ja puhtana.

Emotsionaalse hinnangu läheduse faktoril on oluline kaal. Arengufaktor on maines samuti oluline, kuid maaelu tajutakse jõuetu ja kahanevana. Lääne-Eestis tajutakse maaelu enam stagneerununa kui mujal. Lõuna-Eestis kajastab maaelu maine enam lähedust ja arengut.

Maaelu maine on kõige positiivsem Lõuna-Eestis, kõige negatiivsem Lääne-Eestis, kõige ebaselgem ja ähmasem Virumaal. Selgub, et inimesed, kes pole rahul maaelu tänase olukorraga, pole rahul ennekõike arenguga, maaelu üldiselt tundub turvaline ja sõbralik.

Maaelu olukorra positiivsema kuvandi loomiseks on vaja kiirendada arengut, soodustada ettevõtlust, tutvustada juba olemasolevaid tegutsevaid farme, talusid ja firmasid. Vale oleks eeldada, et maaelu maine seostub ainult floksipeenra või maasikamoosi ja linnulauluga, sellistest asjadest kirjutavad maainimestega flirtivad poliitikud meelsasti oma artiklites.

86% inimestest on arvamusel, et riik peaks maaelu maine parandamisele senisest rohkem tähelepanu pöörama. Need, kes ei oska arvata, mis riik peaks maaelu mainega tegema, peavad maaelu ka võõraks. Seisukohal, et riik peaks maaelu maine parandamisele senisest vähem tähelepanu pöörama, oli ainult üks vastaja.

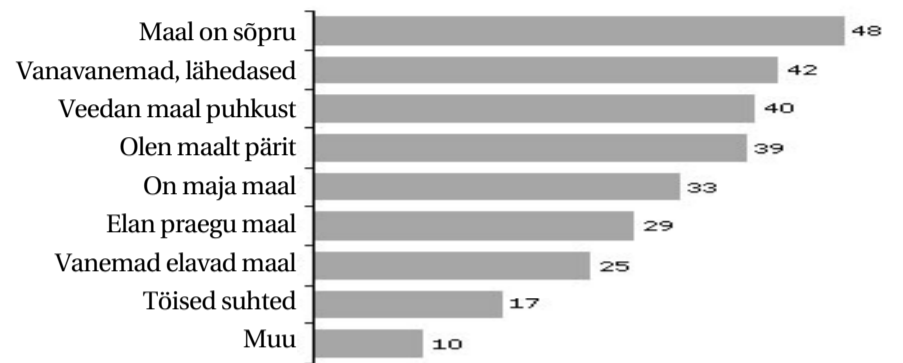
Ka klasteranalüüsil selgub, et kolmandiku maaelanike seas on enam levinud maaelu maine, mida tajutakse emotsionaalselt lähedase ja omana, kuid mitteareneva ja jõuetuna. Ohu märk on see, et pea iga neljas maainimene kujutleb maaelu peletavana. Maainimesed moodustavadki selles grupis, kelle jaoks maaelu tundub peletav, kõige suurema osa.

Ka selle analüüsiga saab kinnitust tulemus, et maaelu maine on kõige positiivsem Lõuna-Eestis ja negatiivsem Lääne-Eestis ning kõige hajusam Virumaal. Ei saa väita, et haridus põhjustab maaelu tajumisel statistiliselt olulisi erinevusi. Ka vanus ei ole statistiliselt oluline eristaja, mis seostuks erinevate mainegruppidega. Statistiliselt ei erista ka inimeste sotsiaalne staatus oluliselt seda, mismoodi tajutakse maaelu mainet.

Interneti kasutamine või mittekasutamine ei mõjuta samuti oluliselt maaelu maine kujunemist. Siit võib järeldada, et mitte niivõrd demograafilised tunnused, kui just erinev kogemus põhjustab maaelu erineva maine tekkimist.

Küsimus, kas hakata maaelu mainega tegelema, on niivõrd oluline, et kui otsustajad sellele eitavalt vastavad, tähendab see rahva ootustele mittevastamist. Maaelu maine ei ole maainimeste probleem, see on kogu Eesti probleem.

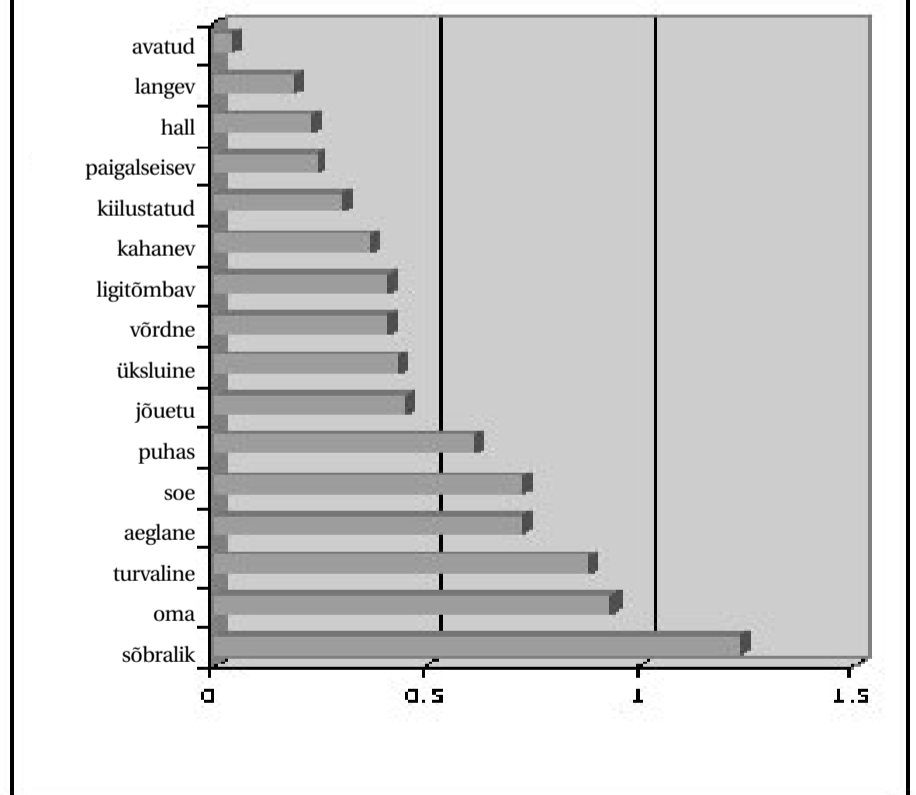
Kokkupuude maaeluga, olulisus

Hinnang maaelule

	Kõik	Tallinn	Põhja-Eesti	Lääne-Eesti	Tartu piirkond	Lõuna-Eesti	Virumaa
Väga hea %	1	1	1				1
Pigem hea %	19	15	19	21	19	21	25
Pigem halb %	56	63	58	47	60	55	47
Väga halb %	17	12	17	29	17	23	13

Maaelu maine Eestis

Riigi osa maine kujundamisel

Riik peaks maaelu maine kujundamisele pöörama...	Osakaal valimist
senisest rohkem tähelepanu	86%
sama palju tähelepanu	9%
vähem tähelepanu	0%
ei oska öelda	5%

VAATLUSE ALL ON GMO-D

Ausalt ja avameelselt GMO poolt ja vastu

Mati Koppel,
Jõgeva Sordiaretuse
Instituudi direktor

Minu esimene kokkupuude geneetiliselt muundatud taime- dega pärineb 1991. a augustist, kui Roots Svalöfi sordiaretusfirmas praktiliselt viibides tuli koristada ühte teistest eraldi paiknevat, suhteliselt väikest kartulikatses. Kui pärisime katse sisu kohta, selgitati, et tegu on kartuliga, milles on geneetiliselt muudetud täpset koostist ja katse eesmärk on uurida õietolmu ülekandumise võimalusi tavakartuli ja geneetiliselt muundatud kartuli vahel.

Sellest ajast peale olen tundnud huvi selle vastu, mida maailmas tehakse taime- de geneetilise muundamise vallas. Olen püüdnud olla kursis põhiliste suundumuste ja saavutuste, edusammude ja probleemidega. Oma teadmisi olen täiendanud põhjamaade sordiaretajate sellealastel kursustel, rahvusvahelistel teaduseminaridel ja konverentsidel ning erialast teaduskirjandust lugedes.

Lisades siia juurde Tartu Ülikoolis omandatud bioloogihariduse, kahekümneaastase staaži sordiaretajana ja osalemise molekulaargeneetika kursustel, usun enast piisavalt täpselt aru saavat, mida kujutavad endast geneetiline muundamine ja seeläbi saadavad transgeensed taimed ning kuidas GMO-d keskkonnas käituvad. Sellisele hariduspagasile toetudes võin oma geneetiliselt muundatud taime- de alaseid teadmisi hinnata keskmisest tunduvalt kõrgemaks.

Täna meedias on GMO-temaatika väga aktuaalne, kahjuks aga suure osas väga ühekülgiselt käsitatud teema. Ühel pool on väga veendunud GMO-vastased, kes on igasuguse GMO vastu, tuues argumentideks kohati utopilisena tunduvaid võimalikke ohte inimeste tervisele või loodusele, või siis omistades GMO-dele neil tegelikult puuduvad negatiivsed omadused.

Teisel poolel on tulihingelised pooldajad, kes näevad GMO-des ainulaadset maailma päästmise nälgahädadest ja vietsusest ning ainuvõimalust põllumajanduse arenguks. Ka mitmed Eesti põllumehed näevad geneetiliselt muundatud sortide kasvatamises olulist majandusliku tulu suurendamise võimalust, andmata endale aru, et siiani ei ole aretatud ühtegi meie tingimustesse sobivat, siin saagikusest teiste sortidega võrreldavat GMO sorti.

GMO sortidele kalduetakse omistama ka liigseid positiivseid omadusi, arvestamata seda, et iseenesest ei saa muutuda ükski tunnus, GMO sortidel muutuvad ainult need omadused, mida muudetakse geneetilise transformeerimisega. Ühtegi senistest arvestatavalt saagikamat või haiguskindlamat GMO sorti siiani loodud ei ole.

Piisavate erialateadmisteta inimesed kas kuulavad ja lähevad kaasa ühega äärmus- test või jäävad ükskõikseks. Eestikeelset infot, mis käsitleb üheaegselt nii GMO-de positiivseid kui ka negatiivseid omadusi, koh- tab vähe, sellest vähesestki ei osata sageli tõelist sõnumit välja lugeda.

1996. a esitati taotlus artikli alguses mainitud kartulikatses kasutatud sordi EH92-527-1 turule lubamiseks. Alles käesolevaks aastaks, kümme aastat hiljem, on jõutud loa menetlemise lõppjärku. Vahepealsed aastad on kulunud täiendavate uuringute ja katsete tegemiseks, et tõestada selle sordi

Sellel põllul kasvab GMO-vaba raps.

ohutust inimtervisele ja looduskeskkonnale kõikvõimalikest aspektidest lähtudes. Ligi- gikaudu viieteistkümnelt aastalt pikkuse põhjaliku töö käigus ei ole suudetud sel kartuli- sordil leida ühtegi kahjulikku mõju.

Ka kõik teised geneetiliselt muundatud taimesordid läbivad sama pika ja põhjaliku katsete tsükli.

Teades, millisel moel on kartulit trans- formeeritud, ei saa ka teoreetiliselt ühegi negatiivse mõju olemasolu eeldada. Samas ei ole sellel kartulil, mis on spetsiaalselt are- tatud täpset koostist ja jaoks, mingit väärtust ja kasutusotstarvet Eestis, kus täpset koostist puudub.

Seega – meie tingimustes täiesti ohutu ja samas ka täiesti kasutu sort. Ma ei näe põhjust, miks seda sorti ei võiks kasvatada suurte täpset koostist tooraineks, kus tu- lenevalt muudetud täpset koostist on võimalik luua täiesti uute tehniliste oma- dustega tooteid. Samas ei näe ma põhjust, miks keegi peaks seda sorti Eestis kasvata- ma hakkama, sest toidukartulina ei ole sel mingeid eeliseid olemasolevate sortide ees. Kasvatamine tooks kaasa ainult seemnemu- gulate kõrgema hinna ja rangelt reguleerit- tud kasvatamisnõuded.

Samamoodi on Eestis kasutatud kõik ge- neetilise muundamisega kahjurikindlaks muudetud sordid. Seda põhjusel, et meil ei esine ühtegi taimekahjurit niivõrd massili- selt, et sellealaste GMO sortide kasvatami- ne ennast ära tasuks.

Oluline on aru saada, et võimalikud ohud ei kaasne mitte geneetilise muunda- mise tehnoloogiaga, vaid sellega, milliseid tunnuseid kandvaid geene üle kantakse ja milliste kultuuridega tegeldakse.

Teise näitena kasutaksin Austraalia fir- mas Florigen loodud sinise õievärviga nelki, mille turulelubamise taotlust parasjagu EL liikmesriikides arutatakse. Sellesse nelki on ülekantud sinist õievärvi, mille tagavad kaks petuuniast isoleeritud geeni, lisaks on sisestatud tubakataimest pärinev looduslik- ku herbitsiiditolerantsust tagav geen. Ühe-

gi loogika kohaselt ei saaks petuunias ja tu- bakas olemasolevad kahjutud geenid muu- tuda nelgitaimes ohtlikeks ja kahjulikeks.

GMO-vastased ütlevad, et meil ei ole se- da vaja, sest see on GMO! Aga kuidas meile meeldiks kui kõik lilled oleksid ühte värvi, kas rohelised, valged või punased? Ega vist meeldiks. Ma ei oska sinist nelgisorti kui- dagi kahjulikuks pidada, küll aga meie lille- valikut rikastavaks. Küllap tunneksid paljud niisuguse kingituse saajad omapärasest si- nisest lilleõiest suurt rõõmu.

Üheks maailmas laialdasemalt kasvata- tavaks GMO-kultuuriks on herbitsiiditole- rantne raps, mida kasvatatakse suhteliselt suurte pindadel USAs ja Kanadas.

Üldhävitava toimega herbitsiidile tole- rantset rapsi hinnatakse Euroopas aga po- tentsiaalseid keskkonnaprobleeme tekita- vaks kultuuriks. Potentsiaalne oht peitub rapsiseemnete kerges varisemises ja võima- likus ristumises looduslike ristõieliste umb- rohtudega. Varisenud rapsiseemned säili- vad mullas idanemisvõimelistena mitu aastat, tärnanud taimed võivad seemneid anda ja pikendada herbitsiidiresistentse rap- sipopulatsiooni säilimist veelgi. Võimalikul ristumisel umbrohtudega omandavad ka need herbitsiidiresistentsuse.

Herbtsiiditolerantsete rapsi- ja umb- rohutaimede esinemine seab meid võima- liku keskkonnaohu ja suurte probleemi- de ette umbrohutõrjel. Seetõttu ei peeta Euroopas herbtsiidiresistentse rapsi kas- vatamist võimalikuks.

Isegi juhul, kui kasvõi üks rapsikasvata- ja Eestis hangiks endale mingil moel GMO- rapsi seemet, seaks ta nii enda kui ka teised rapsikasvatavad suurte majanduslike ohtu- de ette. GMO-desse negatiivselt suhtuvad võivad algatada boikotikampaania kogu Eesti taimeõlitööstuse suhtes. Tulemuseks võivad olla suured kogused realiseerimata toodangut ning järgnevad suuremahulised kallid analüüsid tõestamiseks, et ühtegi GMO-d enam ei esine.

Niisuguses olukorras olid Ameerika kar- tulikasvatavad, kes kasvasid 1990-ndate lõpus Monsanto geneetiliselt kahjuri- ja vii- ruskindlaks muudetud kartulisorte. Tule- nevalt tarbijate negatiivsest suhtumisest GMO-toitu, keeldusid kiirtoiduketid selli- seid kartuleid ostmast, nii jäid kasvatajatel tuhanded tonnid kartulit müümata. Lõpp- tulemusena lõpetati GMO-kartulite kasva- tamine täielikult.

Usun, et me ei tohiks üdini olla genee- tilise muundamise vastu. Nii võime me muuta raskeks, kui mitte võimatuks tulevi- kus loodavate, meie tingimustes tulutoova- te transgeensete taimesortide aretamise.

PRAEGUSEKS EI OLE GENEETILISE MUUNDAMISEGA LOODUD ÜHTEGI SORTI, MILLE KASVATAMINE OLEKS MA- JANDUSLIKULT TULUSAM SENINI EES- TIS KASVATATAVATEST SORTIDEST. SEE- TÕTTU EI OLE PÕHJUST GMO-SORTIDE KASVATAMIST ALUSTADA.

Seni, kui suur osa Euroopa tarbijatest on GMO vastu, ei tohiks me GMO-de kasvata- mist alustada. GMO-vabad piirkonnad ja seal kasvatatud toit võiksid olla mitte ma- hajäänud majanduse tundemärk vaid tun- nused puhtast ja säästlikust majandamisest, et seeläbi suurendada turistide ja tarbijate huvi Eesti ja siinse toidu vastu.

Põllumajandus- maa metsastamine

Põllumajandusministeerium saatis e-Õigusesse kooskõlastamiseks määruse muudatuse eelnõu, mis täpsustab 2005. a avatud põlluma- jandusmaa metsastamise toetuse saamise tingimusi.

Olulisim muudatus on, et taotle- ja peab PRIA-le hiljemalt toetuse taotlemise aasta 10. juuniks esitama metsapuutaimede ostmist tõendava dokumendi koopia. Kehtiva määru- se järgi peab taotleja nimetatud do- kumendi esitama vaid kohapealset kontrolli läbiviivatele ametnikele.

Täiendati ka metsakultuuri raja- mise toetuse määramise aluseid. Toetust ei vähendata, kui kontrolli käigus tehakse kindlaks, et põlluma- jandusmaale metsakultuuri rajami- se toetuse abil rajatud metsakultuu- ris on istutatud vähemalt 2000 met- sapuutaim hektarile, seda ka juhul, kui taotleja oli oma taotluses-tege- vuskavas planeerinud istutada või soetusdokumentidega tõestanud suurema arvu metsapuutaimi.

Kui taotleja istutab metsakultuu- ri rajamise ja täiendamise raames metsapuutaimi, mis ta on ostanud teistest EL liikmesriikidest, peab ta lisaks soetamist tõendavale doku- mendile esitama 10. juuniks Euroopa Liidu Nõukogu direktiivi 1999/105/EÜ lisa VIII alusel vastava liik- mesriigi poolt väljastatud algmater-jali päritolu tõendava põhiserifikaadi koopia. Metsapuutaimede algma- terjali päritolu peab vastama kesk- konnaministri 14. juuli 2004. a mää- rusele nr 92 "Eestis metsa kultiveerimisel kasutada lubatud algmater-jali päritolu".

Toetustootluste vastuvõtt selleks aastaks lõppes 24. märtsil.

PRIA ootab sigade arvu

Seakasvatatavate tuleb 15. maiks PRIA-le teada anda 1. mail karjas olnud sigade arv ja ka see, kui palju igas sigalas sigu oli. Põllumajandus- ministri määrusemuudatuse kohaselt tuleb kord aastas koguda infot, mis annab ülevaate Eestis kasvatatavate sigade arvu kohta. Neid andmeid kasutab veterinaar- ja toiduamet järelevalve teostami- seks.

Erinevalt veistest, lammastest ja kitsedest ei pea kõiki sigu märgista- ma ega PRIAs loomade registris re- gistreerima. PRIAs peab olema kir- jas loomakasvatushoone, kus sigu kasvatatakse. Plastikust kõrvamärgi või tätoveeringuga tuleb märgistada ainult need sead, kes viiakse ühest sigalast teise. Sigade liikumisest tu- leb seejärel registrivormiga PRIA-le teada anda.

Registrivorme ja lisainfot saab PRIA piirkondlikest büroodest ja veebilehelt <http://web.pria.ee/register/>.

Mahepõllundusele viitab nüüd uus märk

9. aprillist jõustus uus mahepõllundusele viitav märk ning mahetoodete märgistamise ja märgi kasutamise kord. Seni kehtinud mahe-märki võib kasutada 2005. a lõpuni.

Uue ökomärgiga hakatakse märgistama puhast ökoloogiliselt toodetud toitu.

Märgi kasutamine annab tarbijale suurema kindluse ja garantii, et riik hoiab seaduse ning kontrollinstitutsioonide abil silma peal toidukaupade kvaliteedil. Märk ütleb tarbijale, et tegemist on põllumajandusest pärit tootega, mille kasvatamisel ei ole kasutatud mineraalväetisi, mürgkemikaale, kasvustimulaatoreid, geneetiliselt muundatud organisme ega muid terviseprobleeme esilekutsuvaid või põhjalikult uurimata komponente.

Mahetooted on saada üha rohkem, kuid ilma märgita ei hakka need piisavalt hästi silma.

Ökomärk on rohelist värvi ja sellel on kujutatud võrsuvat taime, mis märgi autori Ain Saviaugu sõnul peaks sümboliseerima elujõudu ja tahet.

Kasutusele tuleb märgi kaks varianti – ühel on märgi keskel sõna "ÖKO", teisel aga on lisaks ringikujuliselt märgi serva kirjutatud "Kontrollitud ökoloogilisest põllumajandusest". Märki võib kasutada ka must-valge versioonina.

Kõik tunnustatud mahetoodangu tootjad saavad ka ökomärgi kasutamiseõiguse, märgi kasutamine on tootjatele vabatahtlik.

Lisaks ökomärgile võib tootel kasutada järgmisi sõnu ja väljendeid: "kontrollitud mahepõllumajandusest", "mahe", "kontrollitud ökoloogilisest põllumajandusest", "ökoloogiline" või "öko".

Need tootjad, kes alles nüüd tahaksid hakata ökomärki kasutama, peavad kõigepealt saama oma ettevõttele seda õigust andva tunnustuse.

VAATLUSE ALL ON GMO-D

Juhan Telgmaa, Eesti Looduskaitse Seltsi esimees

Aprilli lõpus toimus ohutunnet tekitav kõnekoosolek pealkirjaga "Põllumajandusliku biotehnoloogia teabepäev", korraldajaiks põllumajandusministerium ja USA saatkond. Biotehnoloogia sildi all räägiti seekord ainult geneetiliselt muundatud taimedest põllumajanduslikus tootmises.

Esinejad esindasid:

- ❖ sordiaretust Eestis – kirjeldati sordiaretuse ajalugu ja geenitehnoloogia osa selles;
- ❖ Euroopa Biotööstuse Assotsiatsiooni – see on üks sadadest Brüsseli lobikontoritest, mis püüab oma tööstusharu huvisid Euroopa Liidule peale suruda;
- ❖ Eesti põllumajandustootjaid – edukast talupidajast riigikogulase Tiit Niilo isikus;
- ❖ teadust – ühe USA ülikooli eksperdi näol;
- ❖ Monsanto-nimelist firmat – üks kõvemaid tegijaid GMOde turul.

Kõik esinejad lubasid rääkida puhast tõtt ja mitte midagi peale tõe. Häda oli aga selles, et ei räägitud kogu tõtt – kõik rääkisid ainult heast, mida annaks põllumajandusele kui äri GMO-kultuuride kasvatamine. Sõnagi ei kõneldud halvast, mis sellega kaasneb...

Räägiti segiläbi GMO-sisaldusega toidust poes ja GMO-taimedest põldudel, kui esimesel juhul on tegemist toiduohutuse, teisel aga loodusohuiga. Esimesel juhul

Kurjad koputavad koduuksele

jääb inimesele vaba valik, teisel juhul saatatakse tema kodumaa. Esimesel juhul on kõike võimalik kontrolli all hoida ja tagasi-käiku anda, teisel juhul aga enam mitte...

Kõigist teistest esinejatest võib aru saada – neil ju selline amet! Veidravõitu oli aga kuulata poliitikasse pürginud praktikust põllumehe kirglikku kõnet sellest, kuidas kõrgintensiivsed ja -saagikad GMO-kultuurid päästavad Eesti põllumehe konkurent-sivõitluses teiste riikide kolleegidega. Nagu tasandaks GMO-taimikasvatust kogu turukorraldusliku ja toetusmäärade ebaõigluse. Ka selle, et meie meestele ikaldustoetust ei anta, konkurentidele aga küll.

Muidugi tõusis alaline vaidlus – polevat võimalik kindlalt tõestada GMO-kultuuride ja neist toodetud toidu kahjulikkust, vastalised toetuvat tunnetele, mida tõsise vastukaaluna arvestada ei saa.

On see väide tõene või mitte, polegi tegelikult oluline. Inimesed käituvad väga sageli emotsioonide ajel. Ka ainuüksi hirm võib lõppeda börsikatastroofiga. Olgu pea-legi lõpliku selgusega, kas GMOD põldu füüsiliselt saastavad, vaimseks saastaks peetakse seda aga igal juhul.

Vaadata Munamäe tornist Eestimaad ja öelda kõigile: see on meie kaunis maa, millest me hoolime nii, et ei luba sinna isegi mitte mingit vaimset saasta – sel on kindlasti suuremgi väärtus kui tehnokraatlik rahaline arvutus näidata võib. Juba aastal 2000 kuulutas Eesti Looduskaitse Selts meie nokiaks puhta looduse.

Niipea, kui meie põllule ilmub esimene

GMO-taim, on olukord muutunud – ja pöördumatult.

Otsust GMOde küsimuses ei tohi teha ainult otset majanduslikust kaalutlusest lähtudes. Otsus peabki tuginema väärtushinnangutel, mis aga täna põhinevad suuremas osas emotsioonidel.

Ja et emotsionaalselt lõpetada, siis väike meenus. Kui elektrijaamad taheti võileivahinna eest NRG silti kandnud sulikontorile maha müüa, oli USA ülikõrge riigiametnik see, kes seda tehingut jõuliselt peale pressis, NRG advokaadiks oli muide Viktor Kaasik. Alles hiljuti kirjutas USA endine suursaadik Postimehes GMO-vastalisi mõnitava loo. Alles see oli, kui Monsanto jäi vahele Indoneesia riigiametnikele altkäemaksu andmisega ja pidi suure trahvi maksma...

Mistahes asja juurest, mida pakub selline seltskond ja tööstusharu Brüsseli lobist, tõmbub korralik inimene instinktiivselt eemale. Põllumajandusministeriumi imago olnuks kasulik jätta selle suurepärase ürituse korraldamise au täielikult USA poolele.

EL on praegu GMOde põllulelubamine ametnike otsustada. Kodanikuühendused sõdivad selle eest, et see õigus oleks elanikel. Kuni seda pole, tuleks igati toetada maaomanikke, kes soovivad tekitada GMO-vabu piirkondi. Eestimaa on väike, ehk õnnestub nii ära katta kogu meie pind.

Pahadel tundub midagi plaanis olevat. Olgem valvsad!

Eesti Energia esindajad kohtusid põllumeestega

Aprilli esimesel nädalal sai teoks kohtumine Eesti Energia (EE) esindajatega, kus põllumajandusministeriumi juhmisel arutati põllumajandusega seotud elektri-probleeme. Allpool lühidalt kohtumise kokkuvõte.

Kuivatite elektrihinna oluline kallinemine seoses ampritasudega. EE pakumised:

- ❖ vaadata koos kohaliku spetsialistiga üle olemasolev peakaitse ja leida võimalus selle vähendamiseks,
- ❖ peakaitse vähendamine on tasuta,
- ❖ kui vähendatud peakaitse ei taga piisavat elektrivarustust, on võimalik ilma täiendava tasuta peakaitset uuesti suurendada, seda ei saa teha aga rohkem kui üks kord;
- ❖ jagada olemasolev peakaitse tarbijate vahel nii, et uued peakaitsemed ei ületaks 63 amprit.

Nõu peab selles küsimuses saama kohalikele EE spetsialistidelt.

Põllul olevate postide kompenseerimine maakasutajale. Seaduse ettevalmistamisega tegeleb majandus- ja kommunikatsiooniministerium, kelle poole tuleb pöörduda seaduseelnõu venimise põhjuste selgitamiseks.

Elektrivarustus ja hädaolukordade leevendamine generaatorite abil. Ettevalmistamisel on EE poolsed lepingu rikkumise tasud juhuks, kui ei peeta kinni elektrivarustuse taastamise tähtaegadest. Siiski ei ole arvata, et see kompenseeriks tootmisettevõttes tegelikke täiendavaid kulusid. Kui tekib majanduslik kahju, on võimalik pöörduda kahjunõuetega EE poole, aga allakirjutanud ei usu, et EE oleks eriti aldis kahjusid kinni maksma...

Arutati võimalust, et EE-l oleks teatud hulk mobiilseid generaatoreid, mida on võimalik viia rikkopiirkondadesse, et lahendada eelkõige loomakasvatajate lüpsmisprobleemid. EE lubas teha esialgsed kalkulasioonid vajalike generaatorite võimsuste ja arvu osas, samuti selle teenuse maksumuse kalkulasiooni.

See eeldab kasutajate juures vajalikke ümberehitusi generaatori ühendamiseks. Generaatorite kasutamisel tuleb leida ka instants, kes koordineeriks nende kasutamist.

Pakuti välja kohalikud võrguettevõtted, kellel on parim ülevaade vajadustest ja probleemsetest piirkondadest.

Info voolukatkestuste likvideerimise kohta. EE pakkus lahenduse, et nn kriitilised tarbijad sõlmiksid kokkuleppe oma kliendihalduriga ning saaksid tema otse- ja mobiiltelefoni numbri, mille kaudu oleks siis võimalik operatiivselt infot vahendada. Üldine dispetšerteenindus ei suuda seda probleemi lahendada.

Nende alajaamade omanduse küsimus, mida pole mõttekas hoida tootjate omanduses. EE on nõus tasuta üle võtma praegu tootjate omanduses olevaid alajaamu. Kuna aga tootjad on need oma raha eest välja ostnud, siis oli EE nõus iga konkreetse alajaama üle vaatama ja maksumust täpsustama.

Ootame kõigilt tootjatelt aktiivset tagasisidet. Kui siin toodud info pole veel mõne maakonna elektrimeesteni jõudnud ja teil tekib siin kirjeldatud küsimustes probleeme, andke teda.

Nõupidamisel osalesid:
Olav Kreen, EPKK juhatuse liige ja
Üllas Hunt, EPTK juhatuse esimees

PRIA UUDISED

Pindalatoetusi saab tänavu taotleda maikuus

Heli Raamets,
PRIA pressinõunik

Tänavu on pindalatoetuste taotlemise aeg mullusest paar nädalat varasem. PRIA piirkondlikud bürood ootavad 2.–27. maini maaharijaid taotlema pindalapõhiseid toetusi: ühtset pindalatoetust ja põllukultuuri kasvatamise toetust; põllumajanduslikku keskkonnatoetust ning ebasoodsate piirkondade toetust.

Toetust saab isik, kes harib maad õiguslikul alusel: on maa omanik või omab kehtivat rendilepingut (vt Eesti Põllumehe eelmisest numbrist artiklit "Põllumajanduslik rendileping"). Soovitame maaomanikul ja rentnikul omavahel kokku leppida selles, kes toetust taotleb, ja vormistada kokkuleppe kirjalikult, näiteks rendilepingus. Juhul kui selgub, et sama maa peale küsis toetust mitu inimest, kontrollib PRIA kohapeal, kellel on dokumentide järgi õigus maad kasutada.

Toetust saab taotleada vähemalt 1 ha põllumajandusmaa kohta ja põllu suurus peab olema vähemalt 0,3 ha. Põld, millele toetust taotletakse, peab asuma PRIA registrisse kantud põllumassiivil.

Püsirohuma sailitamine. 2005. a tuleb taotlusele märkida kogu maakasutus ka siis, kui kõikide põldude kohta toetust ei taotle. Loomapidajad, kes taotlesid tänavu toetust veiste või uttede kasvatamiseks, kuid ei plaani pindalatoetusi taotlema, peavad siiski esitada PRIA-le maikuus ühtse pindalatoetuse taotluse ja näitama seal ära oma maakasutuse.

Maakasutuse andmeid nõutakse selleks, et tagada edaspidi püsirohumaade pinna säilimine 2005. a tasemel. Püsirohumaana käsitletakse kõiki põlde, mille maakasutuse tüübiks on põldude loetelus märgitud pikaajaline (PR) ja looduslik rohumaa (LR).

Ühtne pindalatoetus ja põllukultuuride kasvatamise toetus. Ühtse pindalatoetuse saamiseks tuleb taotlejal kas:

- ❖ külvata, istutada või maha panna põllukultuurid või rajada mustkesa 15. juuniks;
- ❖ niita rohumaad või karjatada seal loomi enne 31. juulit, niide hekseldada või ära vedada (v.a heinaseemnepõldud ning käesoleval aastal rajatud rohumaa);
- ❖ kasutusest väljas olevale maale rajada 1. juuliks põllumajanduskultuur või mustkesa või teha 31. juuliks mehhaaniline umbrohutõrje.

Põllumajanduskultuuri kasvatamise toetust saavad nisu ja meslini, rukki, odra, kaera, tritiku, maisi, terasorgo, tatra, hirsi, suhkrumaisi, soja, rapsi, päevalille, herne, põldoa, maguslupiini, lina, läätsede, kikerherneste, vikisortide (vicia sativa L., vicia ervilla Villd) ja sertifitseeritud heinaseemne kasvatajad. Andmed põldudel tehtud tööde kohta peavad olema kantud põluraamatusse. Sertifitseeritud heinaseemne põldud peavad olema põldtunnustatud Taimetoodangu Inspektsiooni poolt 20. septembriks.

Ühtse pindalatoetuse ja põllukultuuride kasvatamise toetuse määra kinnitab põllumajandusminister pärast seda, kui kõik taotlused on läbi vaadatud.

Põllumajanduslik keskkonnatoetus. Seda toetust taotledes tuleb taotlejal võtta kohustus täita kõiki toetuse saamise nõudeid viis aastat. Keskkonnatoetuse raames

PRIA inspektor Eda Rannik kontrollib GPSiga põllu pindala õigsust. Pindalatoetust saab inimene, kes harib maad õiguslikul alusel: on maa omanik või omab kehtivat rendilepingut.

toetatakse tänavu: keskkonnasõbralikku tootmist (331–714 kr/ha); mahepõllumajanduslikku tootmist (1156–3764 kr/ha) ning eesti, tori ja eesti raskeveo hobuse ning maatõugu veise kasvatamist (2550 kr/loom).

Keskkonnasõbraliku tootmise eest saavad toetust taotleada vaid need, kes said seda toetust ka 2004. a.

Põllumajanduslikku keskkonnatoetust saab taotleada isik, kes täidab kogu oma kasutuses olevat põllumajandusmaal üldisi keskkonnatoetuste (on kirjas juhendmaterjal "Abiks taotlejale").

Muudatus puudutab tänavu ka viljavaheldusplaani – see peab olema taotlejal ettevõttes kohapeal. Viljavaheldusplaan tuleb PRIA-le esitada ainult esmakordsel mahepõllumajandusliku tootmise eest toetuse taotlemisel ja kohapealses kontrollis. **Eelmisel aastal PRIA-le esitatud viljavaheldusplaani võib taotleja muuta, kuid kõik muudatused kultuuride või põllupindade osas peavad kajastuma taotleja ettevõttes olevas viljavaheldusplaanis.** Neid muudatusi PRIA-le saatma ei pea.

Ebasoodsamate piirkondade toetus. Ka seda toetust taotledes tuleb taotlejal võtta kohustus täita toetuse nõudeid viis aastat. Ebasoodsamate piirkondade toetuse suurus on 391 kr/ha aastas ja seda saab isik, kelle põllud asuvad põllumassiividel, mis jäävad 100% ebasoodsamasse piirkonda. Taotlejal tuleb kogu tema kasutuses olevat põllumajandusmaal täita üldisi keskkonnatoetuste nõudeid. Ebasoodsamateks piirkondadeks Eestis on 101 valda, nende nimekiri on PRIA kodulehel.

Toetuse taotlemine. Kõigile eelmisel aastal pindalatoetust saanud põllumeestele saadab PRIA aprilli viimasel nädalal kaardid, taotlusvormid ja juhendmaterjali "Abiks taotlejale" postiga koju. PRIA büroodes on taotluste vastuvõtu ajal tõenäoliselt väga palju rahvast, mistõttu seal ei ole võimalik taotlusi täita ja nende täitmist nõustada. Taotluste täitmisel aitavad taotlejaid pind-

alatoetuste koolituse läbinud nõustajad, kelle kontaktandmed avaldatakse 5. mai Maalehes ja PRIA veebilehel www.pria.ee.

Taotluste vastuvõtt kestab PRIA piirkondlikes büroodes 2.–27. maini. Viimastel päevadel tekkida võivate järjekordade vältimiseks soovitame taotluse esitada mai esimesel poolel. Taotluse esitamisel võtke kaasa isikut tõendav dokument. Kui taotlust ei esita taotleja isiklikult, siis peab esitajal olema ette näidata ka taotleja kinnitatud lihtvolikir. Hilinenud taotlusi võetakse vastu 28. maist 21. juunini, kuid siis vähendatakse toetust 1% iga hilinenud tööpäeva kohta. Pärast 21. juunit 2005 esitatud taotlusi menetlusse ei võeta.

Pindalatoetuste taotlemiseks peab taotleja (sh kohustuse jätkaja) esitada PRIA-le järgmised dokumendid:

- ❖ pindalatoetuste taotluse koos põldude loeteluga (PT50);
- ❖ põllumassiivi kaardi(d), millele on märgitud põldude numbrid ja piirid;
- ❖ ohustatud tõugu loomade toetuse taotlemisel tuleb lisaks esitada ohustatud tõugu loomade loetelu (vorm MT60B), millele märgitakse:
 - eesti tori ja eesti raskeveo hobuse kasvatamisel hobuse nimi ja sünniaeg;
 - eesti maatõugu veise kasvatamisel taotlusala loomade registreerimise numbrid.
- ❖ esmakordsel põllumajandusliku keskkonnatoetuse taotlemisel tuleb esitada lisaks:
 - mahepõllumajandusliku tootmise toetuse taotlemisel põllumajandusliku keskkonnatoetuse kohustus (MT60) ja viljavaheldusplaan / külvikorra sisseviimise plaan (MT60A);
 - ohustatud tõugu looma kasvatamise eest toetuse taotlemisel põllumajandusliku keskkonnatoetuse kohustus (MT60) ja loomade loetelu (MT60B);

- keskkonnasõbraliku tootmise kohustuse ülevõtmisel pindalatoetuste taotlus (PT50) ja kohustuse üleandmise-vastuvõtmise akt.
- ❖ esmakordsel ebasoodsamate piirkondade toetuse taotlemisel tuleb esitada pindalatoetuste taotlus koos põldude loeteluga (PT50) ja ebasoodsamate piirkondade toetuse kohustus (MT61).

Taotlusel esitatud andmete muutmine.

Taotlusel esitatud andmeid võib muuta või taotluse menetlemise lõpetada taotleja avalduse alusel. Soovituslikud vormid on PRIA veebilehel ja büroodes.

Taotlusel esitatud andmeid on võimalik täiendada kuni 15. juunini 2005 ehk viimase külvikuupäevani. Taotluse andmeid saab osaliselt tagasi võtta kuni kohapealsest kontrollist või vigadest teatamiseni või toetuse määramise otsuse tegemiseni.

Taotleja peab PRIA-t teavitama pärast taotluste esitamist tekkinud olulistest muudatustest ja nõuete täitmisest takistavatest asjaoludest. Oluliseks muudatuseks loetakse see, kui taotleja asendab taotlusel esitatud taimeliigi või vähendab taotlusel esitatud põldude pinda. Andmete muutmist tuleb taotlejal PRIA-t teavitada vabas vormis kirjutatud avaldusega.

Toetuse kontrollimine. Põldude registri andmete põhjal kontrollitakse:

- ❖ kas taotleja iga põld on vähemalt 0,3 ha ning kas ka pärast kontrollimist on nõuetele vastav pind kokku vähemalt 1 ha;
- ❖ kas põllumassiiv, millele toetust taotletakse, on kantud PRIA põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registrisse;
- ❖ võrreldakse taotluses kirjas olnud põldude pindade summat põllumassiivi kogupindalaga. Juhul kui põldude pindade summa on suurem kui põllumassiivi kogupindala, siis saadetakse taotlejale ületaotlemise kirjad. Põllumeestel palutakse omavahel kokku leppida, kes kui suure pinna peale toetust taotleb, ja sellest PRIA-le teada anda. Vastasel korral kontrollitakse antud põllumassiivil asuvate põldude pindalaid kohapeal.

Kohapeal kontrollitakse kontrollvalimite alusel vähemalt 5% taotlejatest. PRIA inspektorid kontrollivad, kas taotluses esitatud kultuur ka tegelikult on külvatud, kas maakasutus vastab taotluses kirjasolnule ning kas toetuse saamise nõuded on täidetud. Inspektorid kontrollivad, kas põllu pindala on nii suur, nagu taotlusel kirjas.

Põldude mõõtmiseks kasutatakse GPS-seadmeid, kusjuures põllu pindalast arvatakse mõõtmisel välja üle 2 meetri laiused kraavid, teed jms objektid ning üle 0,01 ha pindalaga kivihunnikud, metsatukad, tiigid jms objektid. Pindalatoetuste kohapealsed kontrollid algavad juulis ja kestavad oktoobriini.

Mahepõllumajandusliku tootmise toetuse taotlejaid kontrollib täiendavalt Taimetoodangu Inspektsioon ja ohustatud tõugu loomade kasvatajaid Veterinaar- ja Toiduamet.

Toetused makstakse välja ajavahemikul 1. detsember 2004 – 30. aprill 2005.

EL ja Venemaa jõudsid kokkuleppele

Euroopa Liidu ja Venemaa delegatsioonid allkirjastasid koostöömemorandumi, mille alusel võetakse 1. aprillist kasutusele ühine fütosanitaarsertifikaat. "Ühine fütosanitaarsertifikaat tuleb kasutusele kolme kuuse üleminekuajaga," ütles taimetoodangu inspeksiooni taimetervise osakonna juhataja Riina Koidumaa. "Memorandumiga pandi paika sertifikaatide väljastamise tingimused ja vormi turvaelemendid."

Koidumaa sõnul ei saa tänu memorandumi allkirjastamisele tekkida olukorda, et 1. aprillist sulgeks Venemaa EL riikidele taimse kauba sisseveo. Venemaa soov oli, et EL asendaks praegused 25 erinevat sertifikaati ühtse taimsete toodete turvalisust tagava tunnistusega – vastasel korral ähvardas Vene pool keelustada taimsete saaduste sisseveo kogu liidust.

Memorandum ei tähenda Koidumaa sõnul aga automaatselt Eesti ning teiste keelualuste riikide vabastamist taimset päritolu toodete sisseveokeelust. "Eesti-Vene teema käib ikka edasi ja momendil ei oska keegi öelda, millal siin võib mingi muutus aset leida," lisas ta.

Venemaa peatas kõigi taimekarantiini kontrollile alluvate kaupade sisseveo Eestist 13. augustil. Piiri sulgemise tulemusena on peatunud traditsiooniliselt Eestit läbinud taimse päritoluga kaupade ehk näiteks kakaobade, kohvi, maitsetaimede, puidust akende ja uste jm transiit ning eksport Venemaale.

Eesti ettevõtjate hinnangul kaotavad nad Venemaa kehtestatud impordikeelu tõttu umbes kuus miljonit eurot ehk 94 milj krooni kuus.

Taimetoodangu Inspeksioon

PRIA otsib võiladusid

PRIA korraldab avatud pakkumismenetlusega riigihanke või riikliku sekkumiskokkuostu ladude leidmiseks Eesti kuues erinevas piirkonnas. Igas piirkonnas sõlmitakse leping vaid ühe pakkujaga. Piirkonnad on: Valga, Võru ja Põlvamaa; Tartu, Viljandi ja Jõgevamaa; Lääne-Viru, Ida-Viru ja Järvamaa; Pärnu, Lääne, Saare ja Hiiumaa; Harju (v.a Tallinn) ja Raplamaa ning Tallinn.

Pakkumisel osaleda soovijal peab olema nõuetekohane ladu (tunnustatud Veterinaar- ja Toiduametis), sellel peavad olema head juurdepääsuteed ja hea liikluskorraldus, tuleb garanteerida vähemalt 500 tonni või ladustamisvõimsus.

Pakkumiskutse dokumente väljastatakse PRIA keskusest kuni 11. maini. Pakkumiste esitamise viimane tähtaeg on 11. mail kell 11.

Või sekkumiskokkuost on ELi turukorraldusmeede, mille raames ostab PRIA 1. märtsist 31. augustini kindla hinnaga võid ja müüb seda kõigile huvitatutele. Piimatööstused on soovitud müüa 399 tonni võid.

PRIA UUDISED

Lõppes teine piimakvoodiaasta

Teise kvoodiaasta lõpu – 31. märtsi – seisuga oli Eestis piimakvoodi omanikke 2057, nendest on tarnekvoot 1714 tootjal ja otseturustuskvoodi omanikke on 653. Alates 1. maist 2004 oli Eestile määratud piimakvoodi suurus 624 483 t, kvoodiaastal 2004/2005 jagunes see 537 118 t tarne- ning 87 365 t otseturustuskvoodiks.

Mullused tulemused. Kvoodiaasta alguses, 1. aprillil 2004, oli kvooti välja jagatud 525 334 t, sellest tarnekvooti 513 748 t ja otseturustuskvooti 11 585 t. Kvoodiaasta lõpus, 31. märtsil 2005, on väljajagatud kvoodi suurus 568 308 t, millest tarnekvoodi osa on 553 515 t ja otseturustuskvoodi osa 14 793 t. Reservis on 56 175 t.

Kvoodiaastal 2004/2005 said tootjad kaks korda taotleda kvoodi suurendamist. Suvel 2004 taotleti tarnekvoodi suurendamist 24 050 ning otseturustuskvoodi suurendamist 6 348 t ulatuses. Suurendajatele jaotatav kvoodi suurus reservis oli 18 547 t tarnekvooti ja 68 469 t otseturustuskvooti. Seega jaotati taotlejate vahel ära kogu suurendajatele mõeldud reservis olnud tarnekvoot ning 9% otseturustuskvoodist.

Mullu novembris toimus erakorraliselt ka teistkordne piimakvoodi reservi jagamine, mille käigus jaotati taotlejatele 12 775 t otseturustuskvooti. Reservi jäi otseturustuskvooti veel 57 730 t.

Eestile määratud kvoodi jaotumist tarne- ja otseturustuskvoodiks mõjutas ka see, kui suurt kvoodikogust soovisid tootjad turustamisviisist lähtudes ümber muuta.

Kvoodiaasta jooksul esitati kokku 335 muutmistaotlust, mille tulemusena muudeti tarnekvooti otseturustuskvoodiks 113 t ulatuses ning otseturustuskvooti tarnekvoodiks 17 652 t ulatuses.

Need andmed võttis Eestile määratava kvoodi jaotamise aluseks ka Euroopa Komisjon ning 29. märtsil 2005 ilmus Komisjoni määrus (EÜ) nr 490/2005, millega on Eestile määratud kvootide jaotus järgmine: tarnekvoodi suurus 554 656 ning otseturustuskvoodi suurus 69 826 t.

Ühtekokku oli 31. märtsi seisuga riiklikust reservist välja jagatud 99% tarnekvooti ja 21% otseturustuskvooti.

Kvoodiaastal 2004/2005 oli tarnekvoodi täitmine 520 536 t (13. aprilliks PRIAse laekunud tarnearuannete andmed). Võrreldes kvoodiaastaga 2003/2004 on piimatoodangu tõusnud 4%.

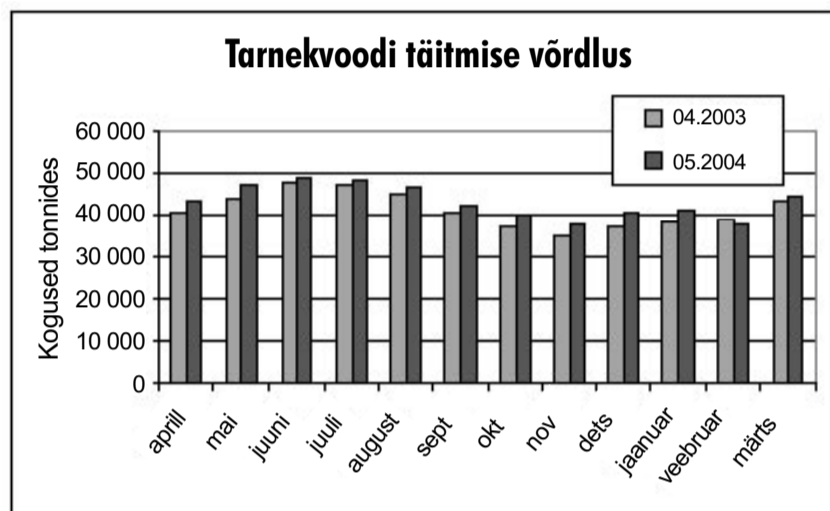
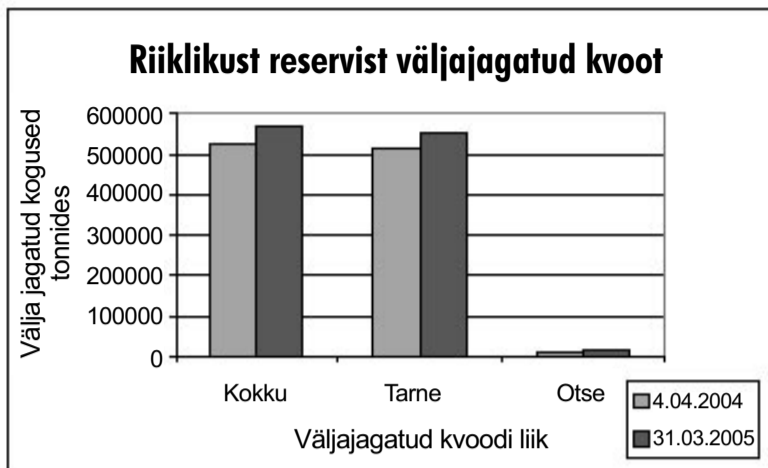
Kvoodi ületamise eest sel aastal tasu maksta ei tule, sest Eestile eraldatud tarne- ja otseturustuskvooti ei ületatud. Tasu ei küsita ka nende tootjate käest, kes ületasid neile määratud individuaalset kvooti.

Uuel kvoodiaastal. 1. aprillist hakkasid kehtima uued piimakvoodi määruse muudatused, mis puudutavad nii piimatootjaid kui kokkuostjaid.

Kvoodi määramine. Põllumajandustootjale, kes soovib taotleda uue tootjana kvooti, on kehtestatud lisanõue – kvoodi määramist ei saa taotleda tootja, kes on kvoodist loobunud või kvoodi üle andnud taotlejale eelneva 12 kuu jooksul.

Kvoodi suurendamine. Kvoodi suurendamist on alates sellest kvoodiaastast veidi lihtsam taotleda. Taotlusi saab endiselt esitada 1. juunist 1. juulini.

Erinevalt varasemast ei ole suurendamistaotlusel nõutud tootjalt piimalehmade arvu ja lõppenud kvoodiaasta keskmise toodangu suuruse märkimist. Tootja peab taotlusele kirja panema kogu kvoodi suuruse,

mida ta sooviks alates jooksvast kvoodiaastast kasutama hakata.

Suurendatud kvoodi arvutamiseks korrutatakse 1. aprilli seisuga loomade registris kirjasolevate taotleja piimlehmade arv tema karja keskmise piimatoodanguga eelmisel kvoodiaastal. Piimalehmade arvu aluseks on PRIA põllumajandusloomade register ning keskmise toodangu aluseks Jõudluskontrolli Keskuse andmed. Kui piimalehmade arv ja keskmine toodang annavad kokku suurema tootlikkuse kui oli senine kvoot, siis kuulub tootja taotlus rahuldamisele.

Kvoodi muutmise turustamisviisist lähtudes. Kvoodi liigiti muutmisel (tarnekvoodist otseturustuskvoodiks ja vastupidi) on muutunud taotluse esitamise tähtaeg: alates käesolevast kvoodiaastast saab seda teha ajavahemikus 1. novembrist 10. jaanuarini.

Tootjad, kellele määratakse otseturustuskvoot kas uue tootjana või suurendamise käigus enne 1. novembrit, saavad piima tarnida kokkuostjale, kuid selleks, et kvoodiaasta lõpuks oleks tootjal õige kvoodiliik, tuleb kindlasti esitada kvoodi muutmise taotlus. Kvooti saab muuta avalduse esitamise hetkeks täitmata kvoodi või selle osa suuruses.

Aruannete esitamine. Määruses on kehtestatud ka **uus piima liitritest kilogrammideks ümberarvutamise koefitsient**. Kui lõppenud kvoodiaastal oli koefitsient 1,027, siis alates 1. aprillist 2005 on see 1,03. Selle peavad aruannete esitamisel aluseks võtma nii piima kokkuostjad kui otseturustajad.

Meeldetuletus. Piimatootjad ja kokkuostjad peavad hiljemalt 15. maiks esitama aruanded kogu kvoodiaasta (01.04.2004–31.03.2005) kohta. Aruannete alusel arvestatakse kvoodi omanike aastase kvoodi täitmine.

Otseturustuskvoodi aruanne tuleb esitada kõigil kvoodiomanikel, kellele 31. märtsi seisuga oli kvoot määratud. Aastaruannete peavad esitama ka kõik need otseturustuskvoodi omanikud, kes lõppenud kvoodiaastal piima ei turustanud.

Neil otseturustuskvoodi omanikel ja piimatööstustel, kes ei esita PRIA-le aastaaruannet 15. maiks, tuleb EL regulatsiooni järgi maksta trahvi, mis on olnud kvoodiaasta jooksul kokkuostetud või turustatud piima kogusest ja mis on minimaalselt 100 eurot.

Tarnekvoodi omanikud, kes müüvad piima tööstustele, ei pea aruandeid esitama, seda teevad nende eest piimatöötajad.

Kärt Mell
PRIA sekkumise, eraladustamise ja kvoodi büroo peaspetsialist

Maksti 34,7 miljonit krooni elatustalu kohanemise toetust

21. märtsil maksis PRIA 2215 väiketaluühikule kokku 34,7 miljonit krooni elatustalude kohanemise toetust. Toetuse suurus on 15 647 krooni taluniku kohta aastas ja seda makstakse tänava esmakordselt.

Elatustalude kohanemise toetust saab põllumajandusega tegelev füüsilisest isikust ettevõtja, kes kasvatab põllumajandusloomi või harib maad. Lisaks sellele pidi taotleja omatoodetud põllumajandussaaduste realiseerimiseks saadud tulu 2003. a olema üle 31 293 krooni ja kogu ettevõtlustulu ei tohtinud ületada 281 639 krooni.

Kõige rohkem elatustalu toetuse saajaid on Tartumaal (385), järgnevad Viljandi- (232) ja Pärnumaa (222 talunikku). Toetusesaajate nimekiri on aadressil www.pria.ee.

Taotlusi võeti vastu eelmise aasta 8. oktoobrist 5. novembrini. Toetust taotles 2249 talunikku, neist 34 ei vastanud toetuse saamise nõuetele. Tänavu saab elatustalude kohanemise toetust taotleda 10. oktoobrist kuni 7. novembrini.

PRIA UUDISED

Sõnnikuhoidlatele 91 miljonit krooni

PRIA määras 728-le loomapidajale 819 sõnnikuhoidla kordategemiseks 91 miljonit krooni toetust. Selle raha eest tuleb loomakasvatusehitise juurde kuuluvad sõnnikuhoidlad või sõnniku- ja virtsahoidlad viia veekaitsenõuetega vastavusse. Toetuse määr on 1252 kr loomühiku kohta ja maksimaalselt 391 165 kr taotleja kohta aastas. Toetust makstakse kolme aasta jooksul, maksimaalselt 1 175 495 krooni taotleja kohta.

Toetust saab isik, kes peab loomakasvatusehitise veiseid, lambaid, kitsi või sigu ning loomade hulk kokku on üle 10 loomühiku.

Toetatakse uue sõnnikuhoidla ehitamist või olemasoleva laiendamist, sõnnikuhoidla rekonstrueerimist ja sinna tehnosüsteemide soetamist. Sõnnikuhoidlad peavad olema veekaitsenõuetele vastavad nitraaditundlikel aladel 2008. aastaks ja mujal 2010. aastaks.

Toetuse saamiseks esitati 753 taotlust, kuid 25 taotlust jäi rahuldamata. Põhjuseks oli peamiselt see, et laudas, mille juurde kuuluva sõnnikuhoidla jaoks toetust küsiti, ei peetud üle 10 loomühiku loomi. Paljudele taotlejatele määrati toetus soovitud väikesemas mahus, kuna kontrollimisel selgus, et loomi ei ole nii palju, kui taotluses kirjas.

Kõikidele taotlejatele, kelle toetussummat vähendati, saadab PRIA aprilli lõpuks koju kirja neile määratud toetussumma suurusega. Taotlejatel on õigus toetusest loobuda 10 tööpäeva jooksul pärast toetuse määramise otsusest teadasaamist. Toetused makstakse välja hiljemalt 31. mail.

Maakondadest läheb kõige suurem summa ehk 12,8 mln kr Lääne-Virumaale, kõige rohkem sõnnikuhoidlaid – kokku 101 – saab toetuse abil korda Pärnumaal. Toetuse saajate nimekiri on PRIA veebilehel.

Taotluste vastuvõtt kestis 2004. a 8. oktoobrist 5. novembrini. Tänavu võtab PRIA sõnnikuhoidlate kordategemise toetuse taotlusi vastu 10. oktoobrist 7. novembrini.

Investeeringu- taotlused esitatud

22. aprillil lõppes põllumajandustootmise investeeringutoetuse ehk riikliku arengukava (RAK) meetme 3.1 taotluste vastuvõtt. PRIA-le esitati 464 põllumajandustootmise investeeringutoetuse taotlust kokku 391,6 mln kr investeeringutoetuse saamiseks.

Toetuse abil planeeritakse teha rohkem kui miljardi krooni ulatuses investeeringuid. Toetust küsiti peamiselt loomalaotade ehitamiseks ja rekonstrueerimiseks, aga ka sõnnikulaoturite soetamiseks ning kuivatiite ehitamiseks. Praeguseks on juba esimesed 27 taotlust läbi vaadatud ja neile 9,3 mln kr toetust määratud. PRIA peadirektori Mati Kermase sõnul on investeeringutoetusteks võimalik tänavu jagada 158 mln krooni. "Taotlusi laekus tunduvalt suuremas summas, see näitab et põllumajandus vajab investeeringuid," ütles Kermas.

Toetust on võimalik saada, olenevalt valdkonnast ja taotlejast, kuni 55% investeeringu käibemaksuta maksumusest. Mitte valdkonna kohta kokku toetust küsides on maksimaalselt toetuseks 2,3 mln krooni.

PRIA otsib toetuste osakonna juhatajat

Osakonnajuhataja töö eesmärk on kogu allüksuse (osakonnas töötab üle 80 teenistuja, sh piirkondlikud spetsialistid 15 maakonnas) arengu- ja strateegia kujundamine ning osakonna töö koordineerimine ja juhtimine.

Otsime kandidaati

• kellel on hea üldistus- ja organiseerimisvõime,

• kes on hea suhtleja ja läbirääkija,

• kes on valmis raskusi ületama ja probleeme lahendama.

Nõutav on kõrgem haridus, pikaajaline juhtimiskogemus, väga hea arvuti- ja inglise keele oskus. Kasuks tuleb põllumajandussektori arengutega kursisolek ja äärmiselt suur pingetaluvus. Omalt poolt pakume huvitavat, väljakutseterohkset ja pingelist tööd kiirelt arenevas asutuses ning konkurentsivõimelist motivatsioonipaketti.

Kandideerimisavaldus, arenguvision (kuni 2-lehelüljeline essee toetuste osakonna edasistest arengutest ja sellest, kuidas juhiks osakonna tööd) ning CV saata aadressil personal@pria.ee või Narva mnt 3, 51009 Tartu.

Kandideerimise tähtaeg on 10 mai, tööle tuleb asuda juunikuus. Lisainfo tel 737 1221.

Toetus külaelule

PRIA määras 172 külade taastajale ja arendajale 63 mln krooni struktuurifondide toetust.

Üle poole toetussummast läheb kokku 118 seltsimaja, kultuurimaja või spordisali ehitamiseks või kordategemiseks ja sinna vajaliku sisustuse soetamiseks. Toetuse abil plaanitakse rajada või korrastada ka 42 puhkeala ning 37 mängu- ja spordiväljakut.

Taotluste vastuvõtt kestis möödunud aasta 22. novembrist 11. detsembrini. PRIA-le esitati 305 taotlust, milles küsiti kokku 114 mln krooni toetust. PRIA kontrollis taotluste ja taotlejate nõuetele vastavust. Iga maakonna nõuetele vastavad taotlused hindas ja koostas neist paremusjärjestuse vastava maavanema moodustatud nõuandev komisjon. Toetuse saajate nimekiri on PRIA veebilehel.

Aastatel 2004-2006 on külade taastamise ja arendamise toetuseks võimalik jagada 100 mln kr. Tegemist on riikliku arengukava meetmega 3.5, mida finantseeritakse EL struktuurifondidest.

Toetust saavad mittetulundusühingud ja ettevõtjad. Maksimaalne toetus ühe taotleja kohta on 0,9 mln kr aastas. Mittetulundusühingud saavad toetust kuni 90% ja maa- ja piirkonnas tegutsevad ettevõtjad kuni 65% projekti abikõlblikust maksumusest. Tänavu on PRIA-l plaanis selle toetuse taotlusi vastu võtta novembrist.

Keskkonnatoetustest

Eelmisel aastal rakendus meil esmakordselt keskkonnasõbraliku tootmise toetus. Paljud on küsinud, kas sellega saab ka tänavu liituda. Sellel aastal uusi liitujaid juurde ei võeta ega saa ka

pindasid suurendada, sest kolmeks aastaks eraldatud summast on ära kasutatud 56,8%.

Kuidas eelmisel aastal toetused jagunesid, seda näete tabelitest.

Keskkonnatoetused 2004

	Keskkonnasõbralik tootmine	Mahe-tootmine	Ohustatud töud	Kokku
Tartumaa	29,095,970.24	3,759,130.34	113,908.50	32,969,009.08
Pärnumaa	29,659,255.44	3,064,601.44	137,190.00	32,861,046.88
Järvamaa	30,474,068.61	759,326.30	25,143.00	31,258,537.91
Viljandimaa	21,941,103.21	6,288,792.80	71,349.00	28,301,245.01
Lääne-Virumaa	23,592,320.40	1,286,297.37	33,150.00	24,911,767.77
Jõgevamaa	20,336,607.38	1,037,052.33	7,650.00	21,381,309.71
Raplamaa	16,909,329.44	3,851,690.44	71,400.00	20,832,419.88
Põlvamaa	17,783,171.88	1,130,603.98	5,100.00	18,918,875.86
Saaremaa	12,589,350.80	5,172,449.06	1,050,472.50	18,812,272.36
Läänemaa	12,905,105.04	3,639,760.16	79,050.00	16,623,915.20
Harjumaa	12,087,105.38	3,530,510.59	131,886.00	15,749,501.97
Võrumaa	10,435,933.94	4,964,957.44	94,350.00	15,495,241.38
Valgamaa	10,994,878.32	2,562,920.82	33,048.00	13,590,847.14
Hiiumaa	2,732,634.55	6,466,011.32	168,300.00	9,366,945.87
Ida-Virumaa	7,596,447.64	500,824.25		8,097,271.89
KOKKU	259,133,282.27	48,014,928.64	2,021,997.00	309,170,207.91

Eelarve 2004–2006 ja täitmine 2004 (tuh kr)

Toetuse liik	2004	2005	2006	Kokku	Täitmine 2004	%
Keskkonnasõbralik tootmine	142 000	142 024	172 018	456 042	259 133.3	56.8
Keskkonnasõbralik majandamine		6869	18 932	25 801		
Mahetootmine	75 000	89 999	105 004	270 003	48 014.9	17.8
Eesti hobune	1784	1831	1909	5524	2022.0	36.4
Kiviaia rajamine		1377	1377	2754		
Kiviaia taastamine		2316	2316	4632		
Kiviaia hooldamine		563	563	1126		
Põõsasriba rajamine		3865	3865	7730		
Põõsasriba hooldamine		125	125	250		
Maatõugu veis		1080	1220	2300		
Poollooduslikud kooslused		43 498	58 002	101 500		
Talvine taimkate		4428	8856	13 284		
Kokku	218 784	297 975	374 187	890 946	309 170.2	34.7

Vanaduspensionide muutumine

Et sõlmitud koalitsioonileppes on juttu ka vanaduspensionide tõusust, esitame siinkohal ühe võrdlustabeli pensionide suurenemise kohta.

	Kuupäev	Tööstaaz aastates				
		15	30	40	44	50
KMÜ valitsus	4.01.1995	472	595	689		759
	9.01.1995	515	681	820		923
	1.01.1996	551	754	918		1046
	4.01.1996	570	791	968		1107
	1.01.1997	607	865	1066		1230
	11.01.1997	650	914	1115		1292
	3.01.1998	699	1000	1214		1415
	1.01.1999	804	1197	1460		1722
Isamaa Reformierakond	1.01.2000	804	1197	1460		1722
	1.01.2001	804	1197	1460		1722
	4.01.2001	821	1232	1506		1780
	1.01.2002	828	1246	1524		1803
Keskerakond Reformierakond	1.04.2002*	897	1350	1652		1954
	7.01.2002	920	1395	1712		2029
	1.04.2003*	988	1499	1839	1975	2179
Rahvaliid Reformierakond	7.01.2003	1088	1599	1939	2075	2279
	1.04.2004*	1223	1783	2156	2292	2529
	1.04.2005*	1305	1902	2301	2446	2699

* tegemist on pensionide indekseerimisega

Allikas: Eestimaa Rahvaliid

Minister allkirjastas turuarendus-toetuse määruse

28. aprill sai põllumajandusminister Ester Tuiksoo allkirja turuarendustoetuse määrus, mille alusel võtab PRIA ajavahemikus 9.–23. maini vastu turuarendustoetuse taotlusi.

Põllumajandussaaduste, -toodete ja töödeldud toodete konkurentsivõime paranemisele ning kvaliteetpõllumajandustoodete väljarendamisele suunatud turuarendustoetusena on planeeritud tänava ühtekokku välja jagada 15 miljonit krooni.

Määruse kohaselt saab turuarendustoetust taotleda põllumajandussaaduste ja -toodetega seotud turu-uuringuteks, turuinformatsiooni kogumiseks, analüüsimiseks ja levitamiseks; tootarenduseks; põllumajandussaaduste ja -toodete ning töödeldud toodete tutvustamiseks; võistlustel, näitustel ja messidel osalemiseks ning nende korraldamiseks; koolituste korraldamiseks ja nendel osalemiseks; erinevate kvaliteedijuhtimissüsteemide juurutamiseks ning turu paremale informeerimisele suunatud kvaliteedimärkide süsteemi rakendamiseks.

Toetuse taotlejaks on mittetulundusühing, mille liikmetest vähemalt kaks kolmandikku on põllumajandustootjad, põllumajandussaaduste töötajad või neid ühendavad mittetulundusühingud.

Taotletav toetussumma taotluse kohta võib olla maksimaalselt 3 milj krooni ning taotleja kohta maksimaalselt 10 milj krooni.

Kuni 100%-liselt hüvitatakse kulud turu-uuringuteks, turuinformatsiooni kogumiseks, analüüsimiseks ja levitamiseks, tootarenduseks, võistlustel, näitustel ja messidel osalemiseks ning nende korraldamiseks, liikmete koolituseks ning kvaliteedijuhtimis- ja kvaliteedimärkide süsteemi rakendamiseks.

Kuni 75%-liselt hüvitatakse põllumajandussaaduste, -toodete ja töödeldud toodete tutvustamise ning kvaliteedimärkide väljaandmise ja tutvustamise kulud.

Kui rahuldatavates taotlustes taotletav toetussumma ületab toetuse maksimiseks eelarveaastal ettenähtud summa, vähendatakse taotlejatele makstava toetuse suurust võrdeliselt taotluses märgitud kuldudega.

Taotluses kirjeldatud tegevusega ei tohi alustada enne toetuse määramise otsust ning tegevus peab olema lõpetatud hiljemalt 1. novembriks, mil PRIA-le esitatakse kulddeklaratsioonid koos tõendavate dokumentidega projekti raames tehtud kulutuste hüvitamiseks.

Lisainfo: Anu Kattai, turuarendamise büroo juhataja kt, tel 625 6249; Anu.kattai@agri.ee.

TEADLANE ANNAB NÕU

Malle Järvan, põllumajandusdoktor, EMVI põllukultuuride osakonna juhataja

Teravilju kipub kollitama väävlipuudus

Kümmekond aastat tagasi hakati Inglismaa mõnedes põllumajanduspiirkondades täheldama, et väävlinoõudlike kultuuride järel – milleks on esmajoones raps – hakkab väävlipuudus üha sagedamini kollitama teravilju. Ka mujal Lääne-Euroopas muutub väävliprobleem teraviljakasvatases järjest aktuaalsemaks.

Teatavasti on kõrrelised, erinevalt väävlinoõudlikest rist- ja ka liblikõelilistest, suhteliselt väikese väävlitarbega. Vanemas teaduskirjanduses mainitaksegi, et põllutingimustes neil väävlipuudust ei esine ja puudusnähtusid saab tekitada vaid vastavate katsetega.

Mida väävlipuudust põhjustab? Esile võiks tuua kolm peamist põhjust. Kogu maailmas väheneb õhusaaste, seoses sellega langeb maapinnale järjest vähem sademetes lahustunud väävlühendeid. Aga just nende ühendite arvel on taimed seni rahuldanud suure osa oma väävlivajadusest.

Väävli saamine õhu kaudu on suuresti vähenenud ka meil.

Eesti Keskkonnauuringute Keskuse seirejaamade andmeil sadenes 2004. a maapinnale keskeltläbi vaid veidi üle 3 kg väävlit hektari kohta, see on üle kolmandiku vähem kui 3-4 aastat tagasi.

Maapinnale langeva väävli kogus on suurem tööstuspiirkondades, Kirde-Eestis paiknevates seirejaamades sadenes väävlit viimase viie aasta keskmisena umbes 7,5 kg hektari kohta. Üldiselt aga väheneb uute tehnoloogiate rakendamisel pidevalt väävlühendite kontsentratsioon õhus – fakt, mis elukeskkonna paranemise seisukohalt on ju igati tervitatav.

Teiseks põhjuseks peetakse **väetiste sortimendi muutumist**. Väävlirikad lihtväetised on asendunud väävlivaeste või päris väävlita kompleksväetistega. Nii said taimed varem suurtes kogustes kasutatud superfosfaadist fosfori kõrval ka vajalikku väävlit.

Kolmandaks: mida kõrgemat saagitaset taotletakse ja **mida tugevamalt väetatakse, eriti lämmastikuga, seda suurem on kultuuride väävlivajadus**.

Väävlipuuduse tagajärjed. Väävlipuudusel langeb teraviljade saak ja väheneb mineraalväetiste efektiivsus. Näiteks olid Sakus rähksel kamarkarbonaatmullal 2003. ja 2004. a ristiku järel kasvatatud talinisu saagid lämmastikunormi N 100 kg/ha puhul vaid 0,18 ja 0,29 t/ha võrra ehk 5% ja 9% suuremad kui väetamata katselappidel. Kui aga pealtväetamisel anti samaaegselt lämmastikuga ka väävlit, kokku 10 kg/ha, siis suurenes talinisu saagikus 44 ja 56%. Meie 2004. a tehtud katsete andmeil oli nii suur saagitõus tingitud eelkõige väävlipositiivsest toimest produktiivõrsete moodustumisele ja suuremast terade arvust viljapeas.

Kirjanduses on lugeda, et veel suuremat mõju kui saagikusele võib väävel avaldada terade kvaliteedinäitajatele ja jahu küpsetusomadustele. Proteiinisisaldus ei pruugi väävlipuudusel langeda, kuid selle kvaliteet halveneb. Väheneb väävlit sisaldavate aminohapete sisaldus, mistõttu alaneb teravilja toite- ja söödaväärtus ning halvenevad toiduvilja küpsetusomadused. EMVI katsete nisuproovide esialgsel analüüsimisel Põl-

lumajandusuuringute Keskuses on selgunud, et teravilja väävliga varustus ja väävliga väetamine on tihedas seoses vilja kvaliteedinäitajate ja jahu küpsetusomadustega. Loodame edaspidi vastavaid uuringuid süvendatult jätkata, lõppeesmärgiks on kaasa aidata Eesti varustamisele kvaliteetse oma-maise toiduviljaga.

Väävlipuuduse sümptomid. Teravilja esmastest arengujärkudes ei ole enamasti midagi märgata, sest mulla orgaanilisest ainest vabanevast väävlit esialgu piisab. Sümptomid ilmnevad tavaliselt kõrsumise faasis, mõnikord lausa üleöö. Kui on tegemist vahelduva lõimise ja ebatühtlase tusedusega huumushorisonidiga, võivad põllud muutuda lapiliseks. Väävlipuudusel helevad noored lehed silmnähtavalt. Sellise pildi korral oletab põllumees sageli lämmastiku puudust ja annab seda veel lisaks, muutes väävlipuuduse nähud veelgi tugevamaks.

Lisan siia ühe näite meie 2004. a katsetest. Ristiku järel kasvatatud talinisu pealtväetamisel (kokku N 100 kg/ha) oli taimik märksa heledam ja lehtede klorofüllisisaldus loomisfaasi algul 15% madalam kui väetamata foonil (saagitase 3,2 t/ha).

Väävli- ja lämmastikupuudust on sageli raske eristada, abiks oleks siin kiire taimeanalüüs. Tasuks siiski meelde jätta, et väävlipuudusel helenevad alati ainult noored lehed, vanemad jäävad piisavalt roheliseks. Põhjuseks see, et erinevalt lämmastikust ei liigu väävel vanematest taimeosadest noorematesse tagasi.

Mis soodustab väävlipuuduse teket? Mullad sisaldavad orgaaniliste ühendite koosseisus väävlit küllalt suures koguses. Sealt vabaneb väävel järkjärgult sulfaatses vormi, sellisel kujul see on taimedele omastatav. Sulfaadid aga neelduvad mullas nõrgalt ja on väga kergesti väljahutavad, seetõttu ei ole mõtet väävlit väetistega varuks anda. Tegutseda tuleks aga nii, et taimedel oleks kriitilistes kasvufaasides kasutada piisavas koguses omastatavat (liikuvat) väävlit.

Kas teravilja väetamine väävliga peaks vajalik olema, selle üle saab otsustada ka mõnede kaudsete näitajate alusel. Tõenäoliselt võib väävlipuudus tekkida järgmistel puhkudel:

- ❖ põllul on eelmisel aastal või suhteliselt väikese ajavahetega kasvatatud väävlinoõudlike kultuure, näiteks rapsi või ristikut;
- ❖ muld on kerge lõimise ja/või madala huumusesisaldusega;
- ❖ pikemat aega ei ole antud orgaanilisi väetisi;
- ❖ ei ole kasutatud väävlit sisaldavaid mineraalväetisi;
- ❖ tootja ei paikne tööstusliku õhusaaste mõjupiirkonnas;
- ❖ sügisest kuni varakevadeni on tulnud rikkalikult sademeid, mis uhuvad liikuva väävli mulla ülemistest horisontidest välja;
- ❖ kevad on külm ja sademetevaene (nagu oli 2004. a!), mistõttu väävli vabanemine mulla orgaanilistest ühenditest on väga aeglane.

Oletuse kohaselt võib väävlipuudus ohustada talivilju rohkem kui suvilju, sest nende vegetatsioon algab varakult ja jahe muld ei suuda esialgu oma varude arvelt väävlitarvet rahuldada.

Teraviljade väävlivajaduse katmine.

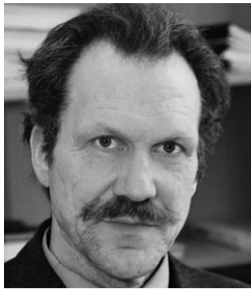
Teraviljade väävlivajaduse täpsem diagnoosimine on küllalt problemaatiline. Taimeproovide analüüsimise korral võib olukord põllul tulemuste kättesaamise ajaks olla juba kardinaalselt muutunud ja väävli andmisega on hiljaks jäänud. Väga tähtis tulevase saagi ja kvaliteedi seisukohalt on see, et väävlivajadus oleks rahuldatud juba varastes kasvujärkudes.

Ka mullaanalüüs, milles liikuva väävli sisaldust määratakse praegu kuivatatud mulla vesitõmmisest, tundub olevat diagnoosimiseks ebapiisav. Meie kevadeti võetud mullaproovides on liikuva väävli sisaldus olnud peaaegu alati väga väike, enamasti alla 10 mg/kg.

Ometi ei avaldunud teraviljadel sellisel juhul sugugi mitte alati terav väävlipuudus. Teatavasti näitab mullaanalüüs vaid hetke seis ja liikuva väävli sisaldus võib olenevalt temperatuurist, sademetest ja muudest teguritest kiiresti muutuda.

Et teraviljade väävliprobleemi mahukamad teaduslikud uuringud Eestis algasid alles möödunud aastal, siis on veel vara praktika jaoks konkreetseid soovitusi jagada. Esialgu võiks põllumees rakendada Rootsist laialt levinud rusikareeglit, mis soovitab teravilja väetamisel **10 kg lämmastiku kohta anda 1 kg väävlit**. Selline hea suhe on näiteks väetisel Axan (N 27%, S 2,7%). Ka maa- ja metsamajandusliku teadusliku instituudi 2004. a talinisu katsetes oli see üks saagikamaid ja majanduslikult efektiivsemaid variante.

Eriti tasuks optimaalset väävliga väetamist silmas pidada toidunisu kasvatamisel. Talinisu väävliga väetamise mitmesugustest viisidest, normidest ja EMVIs tehtud katsete tulemustest on võimalik lisaks lugeda ajakirja Maamajandus 2004. a novembrinumbrist, samuti teaduslik-praktiliste konverentside kogumikest Agronomiam 2004 ja 2005.

Maidu Lääne,
Riigikontrolli audiitor

Riigikontroll auditeeris maaparanduse olukorda

V isalt ja kangekaelselt on Eestimaal maid parandatud ja kuivendatud. Kuivenduskraave kasutati juba ammu, esimesed maaparanduslikud drenaažisüsteemid põllumaadelt liigvee ärajuhtimiseks rajati ligi 150 a tagasi.

Küllaltki palju maid kuivendati sõjaeelse vabariigi päevil, kuid enneolematu ulatuse võttis maaparandus nõukogude perioodil. Tollest perioodist ongi pärit põhiosa praegu kasutusel olevatest maaparandussüsteemidest.

Pärast iseseisvuse taastamist ei ole uusi süsteeme rajatud.

Jättes kõrvale kuivendatud metsamaad (neid on Riigimetsa Majandamise Keskuse haldamisel ligikaudu 477 000 ha), on haritaval maal lasuvaid kuivendussüsteeme 726 000 ha. Sellel maal on eesvoole ja lahtist kuivendusvõrku kokku 11 836 ja drenaaž-kuivendusvõrku 104 124 km, poldreid 7660 ning vihmutatavat pinda 2147 ha.

Vara, mis midagi ei maksa

Tegemist on varaga, mis praegu suurt midagi ei maksa. Aastakümneid tagasi ehitatud maaparandussüsteemide jääkväärtus läheneb nullile. Kas see tähendab, et tegemist on maaga kaasaskäiva kingitusega? Maakasutajate suhtumisest on seda mõnikord küll selgesti näha. Neid maasse ehitatud süsteeme talutakse, mõned rajatised on räpakil, mõni süsteem ei tööta.

Vee ärajuhtimise ehitised on üldjuhul kallid. Linnamees teab ehk paremini, mis maksab krundilt vee ärajuhtimine. Näiteks Tallinnas on majaomanikul vaja kokku saada ligi 50 000 krooni, et paigaldada maasse toru, mis tema majapidamise veed ära juhiks. Talunik maal sellele mõtlema ei pea, temal on talu ja sellest on kuivendatud näiteks pool.

Mõtlemata ja arvatama hakkab ta siis, kui peaks tekkima vajadus ise ehitada. Praegu pole seda vajadust – õnneks. Ja riik kui omanik ei pea ka ehitama, vastasel juhul ühest aastaeelarvest ei piisaks!

Maaparandus ja selle abil kujundatud maastikud võivad meile meeldida või mitte, kuid me ei tohi lasta juba ehitatud süsteeme mõtlematult hävida. Lihtsaim ja odavaim viis nende säilitamiseks on hooldamine.

Vaatamata pikale eale töötab enamik maaparandussüsteeme veel korralikult ja need täidavad ka edaspidi oma ülesandeid, kui korrasolekule pööratakse vajalikku tähelepanu.

Hooldus

Riigikontrolli maaparandushooldustoetuse auditist johtub väga selgelt – on vaja hooldada. Millegipärast me aga ei taha või ei oska seda teha.

Valitsuse kinnitatud riiklikus arengukavas aastateks 2004–2006 on konstateeritud: “Maaparandussüsteemid vananevad (amortiseeruvad) 25–30 aastaga. 70% kuivendussüsteemidest on rajatud rohkem kui 20 aastat tagasi.

Põllumajandustootmise langus ja investeeringute nappus sektorisse vähendab hea ja rahuldava kuivendusseisundiga maade

Maaparandussüsteemid vajavad hooldamist ja remonti.

osakaalu ligikaudu 3–4% aastas. Põllumajandusmaa osas on tekkimas olukord, kus hooldamata aladel võib 6–10 aasta pärast kaduda hästikuivendatud põllumaa.”

Praegu ei ole riigil terviklikku, aruannele või uuringutele tuginevat ülevaadet maaparandussüsteemide olukorrast. Pole kava, mis fikseeriks, millises järjekorras tuleks neid hooldada ja uuendada, pole selgeid kriteeriume otsustamiseks, millistele süsteemidele on otstarbekas kulutusi teha.

Esimest korda pärast Eesti iseseisvuse taastamist andis riik maaparandussüsteemide hooldamiseks rahalist toetust alles 2003. a – kokku 15,7 miljonit krooni.

Selle raha abil hooldati hinnanguliselt 10% maaparandussüsteemide kogupinnast. Seega jäi enamik vajalikust pinnast hooldamata.

Maaparandussüsteemide hooldamise kohustus lasub maaomanikul ja isikuil, kes kasutavad teistele isikutele kuuluvaid maaparandussüsteeme. Riik ise on põhiosa maaparandussüsteemide omanik: talle kuulub 480 000 ha ehk 66% kogu süsteemidest (ilma kuivendusvõrguga metsamaadeta).

Samas ei ole selge, kes peab korraldama jätkuvalt riigi omandis olevat põllumajandusmaal paiknevate maaparandussüsteemide hooldust. Selle maa osas täidavad riigivara valitseja õigusi ja kohustusi maavanemad, samas on sel maal paiknevad maaparandusrajatised põllumajandusministeeriumi bilansis. Maavalitsustel pole nende hooldamiseks raha.

Ministeerium on sellega seonduvatest probleemidest teavitanud valitsust ja pakunud lahendusvariante, kuid seni pole selles osas mingit otsust tehtud. Valitsus peaks otsustama, kes konkreetselt ning millise raha eest peaks korraldama maaparandussüsteemide hoiutoid jätkuvalt riigi omandis olevat maal.

Valikud

Spetsialistide arvestuste kohaselt võivad maaparandussüsteemide hooldamise igaaastased kulud olla ligikaudu 60–80 krooni hektari kohta. Seega oleks aastas vaja ligikaudu 50 miljonit krooni. Käesoleval aastal on hooldustöödeks kavandatud 9 miljonit krooni. Kuna raha on vähe, siis tuleb teha valikuid. Kui me ei suuda kõike korras hoida ega säilitada, siis hoiame korras vähem, aga hästi. Valikuid võib teha maakasutuse, hindepunktide, peakraavide olemasolu ja korrasoleku jm järgi.

Seni ei ole riik seadnud omapoolseid nõudeid maa ega maaparandussüsteemide suhtes, mille hooldamiseks toetust võib küsida. Samas teame ju, et omal ajal kultuuristati ja kuivendati ka maid, mis sobisid tootmiseks vaid hädapärast. Mõnikord oli ainuke kriteerium (suur)farm, mille ümber oli rohumaid vaja. Maad tehti juurde looduslike maade arvelt.

Praegu loetak neil parandatud maadel enamasti võsa, osa maast on aga tagasi oma esialgses looduslikus seisus. Tuleb küsida, mis eesmärke peab siinjuures teenima riigi antav abi.

Tuleb tõdeda, et põllumajandustootmise eesmärgil soode kuivendamise efekt on olnud väike. Soode kuivendamine on toonud ja toob loodusele pigem kahju kui kasu. Maaparanduse tagajärjel hävivad looduslikud veevarude kujunemise ja säilitamise alad, lindude pesitsusalad, turvas ja soode unikaalsus.

Mõnikord on vett ärajuhtimise asemel vaja hoopis kaitsta, seda eriti kaevandusalade naabruses, kus kuivenduskraavid (ja talude kaevud) võivad suvel kuivaks jääda. Esinevad nn konfliktialad, kus tööstusest ja kaevandustest pärinevale reostusele lisandub kuivendussüsteemide kaudu põllumajandusreostus.

Kõik see tingib, et juba lähiajal tuleks korraldada maaparandussüsteemide inventuur, mille käigus määratakse kindlaks nende seisund ja alad, mis erinevatel põhjustel on põllumajanduslikust kasutusest välja jäänud, samuti alad, millele olevaid kuivendussüsteeme ei ole enam võimalik hooldustöödega korralikult tööle saada, ning alad, millele asuvaid süsteeme ei ole otstarbekas säilitada.

Põllumajanduslikust kasutusest väljunud maade inventeerimine on vajalik ka seepärast, et tootjad saaksid taotleda nende maade metsastamise toetust.

Edaspidi peaks maaparandussüsteemide hooldamiseks antav toetus aitama rohkem teadvustada, et riik annab toetust vaid nende süsteemide hooldamiseks, mis ei halvenda keskkonda. Tootmistegevuses kuivendatud aladel peab järgima hea põllumajandustava nõudeid. Kuivendusvõrk peab minimeerima reostuse leviku ohu, aladel tuleb seada piirangud väetiste ja kemikaalide kasutamisele. Oleks otstarbekas sätestada tingimus, et riigi abi võivad saada vaid need isikud, kes peavad korrektselt vastavat arvestust.

Mida maakasutaja peab tegema?

Kraavides tekib aja jooksul mitmesuguseid rikkeid. Kõige halvemini püsivad kraavinõlvad nn vesiliivas ja savipinnases. Liiga väikese voolukiiruse juures toimub uhtainete settimine.

Kui kraavi põhja on settinud muda, siis leiavad seal soodsa kasvukoha veetaimed, mis on suureks takistuseks vee voolule. Kui nüüd kraavi täiskasvamist ei takistata, võib see lõpuks täiesti ummistuda. Karjamaadel tuleb kraave taradega kaitsta, sest vastasel korral võivad loomad kraavi nõlvad puruks sõtkuda.

Suve jooksul tehakse süsteemide korrashooldu mitmes järgus. Kohe kevadel kõrvaldatakse kraavi sattunud mättad, puutükid ja muud voolutakistused, vaadatakse üle truubid ja sillad ning tehakse vajalikud parandused. Suve algul puhastatakse kraavid rohttaimestikust ja põhja kogunenud setetest. Suve lõpul niidetakse rohttaimestik kraavipervedelt.

Drenaažisüsteemide korrashoold nõuab võrreldes kraavitusega vähem tööd. Kui pea- ja kogujakraavid on korras, siis on tagatud vee äravool drenidest. Kuivõrd suudmed on drenaažisüsteemi kõige õrnem osa, siis peab nende töötamist pidevalt kontrollima. Settekaevud tuleb vähemalt üks kord suve jooksul lahti võtta ja puhastada. Rikked süsteemi muus osas ei ole otseselt nähtavad, kuid on avastatavad.

Dreenide ummistusest annab kõige selgemini märku see, kui pinnas on liigniiske, aga suudmetest voolab kahtlaselt vähe vett. Rikkekohast ülalpool võib dreeni kohal esineda veega üleüllastunud kohti.

Eriti ilmekalt on see nähtav küntud maal kevadel: kui mujal on maapind juba kuivunud ja omandanud hallika värvuse, siis dreenuummistuse kohalt jääb see mõneks ajaks märjaks ja värvuselt tumedaks. Ummistus dreenis tuleb kõrvaldada, enne kui see jõuab põhjustada kuivendussüsteemi de tõsisema rikke.

Arvi Kallas,
instituudi direktor

TUTVUSTAME PÕLLUMAJANDUSLIKKE TEADUSASUTUSI

Eesti Maaviljeluse Instituut on põllumeeste teenistuses

Eesti Maaviljeluse Instituudi (EMVI) eelkäijateks olid 1946. a asutatud ENSV TA Põllumajanduse Instituut ja 1956. a asutatud Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituut (EMMTUI). Seega saab EMVI tuleval aastal 60-aastaseks.

EMVI struktuur ja koosseis eile ja täna. 1986. a oli EMMTUIs 17 osakonda, 11 katsemajandit, 6 katsejaama, 2 kesklaborit ja teadusraamatukogu, kokku 356 töötajat, sh 166 teadurit (7 doktorit ja 95 kandidaati).

Täna on EMVIs 6 teadus-arendusosakonda (agroökoloogia, põllukultuuride, taimekaitse, rohumaade ja mehhaniseerimise osakond ning põllumajandustehnika katse-labor). Instituudis on ühtekokku 52 töötajat, sh 28 teadurit (3 põllumajandusdoktorit, üks tehnikadoktor, 9 põllumajandus-, 2 tehnika- ja 2 majanduskandidaati ning 4 magistrit).

Teadus- ja arendustegevuse põhiülesanded ja -suunad. Instituudi teadus- ja arendustegevuse üldeesmärk on luua taimekasvatusteaduste teadusuuringute ja arendustööde abil eeldused taimekasvatustoodangu kvaliteedi ja konkurentsivõime tõstmiseks nii sise- kui ka välisurul. Uurimistööde tegemisel lähtutakse põllumajanduse jätkusuutlikkuse kontseptsioonist ja meie õigusaktidest ning teadus-arendustöö üldtunnustatud eetilistest normidest.

Teadus-arendustöö märksõnadeks on jätkusuutlik põllumajandus ja maaelu; ressursse säästev tehnoloogia; toidu- sööda- ja keskkonnanohutus; täppisviljelus ning tootmise ökonoomsus. Teadusuuringud jaotuvad oma iseloomu järgi viieks põhisuunaks.

- ❖ Toidu ja sööda uuringud: taimekasvatusteaduste toidu- ja söödaomaduste parandamine, nende esmaste töötlus- ja säilitustehnoloogiate optimeerimine ning toidu- ja söödaohutuse tagamine.
- ❖ Keskkonnauuringud: taime kasvu- keskkonna optimeerimine ning põllumajandusliku tegevuse negatiivsete mõjude minimeerimine loodus- ja inimkeskkonnale. Antud valdkonna märksõnadeks on mulla seisund, optimaalne väetamine, integreeritud taimekaitse ja agroökoloogiline tasakaal.
- ❖ Taimeproduktiooni uuringud: taime- de ja nende koosluste produktiooni- protsessi kohta käivate teadmiste kogumine, tagamaks Eesti tingimustes komplekssete tehnoloogiate arendamise vajaliku infoga ja innovatsiooni (täppisviljelus, integreeritud taimekaitse, maheviljelus jt). Uuringud põhinevad taimekasvatusteaduste ja (agro)bioloogiliste teadmiste integratsioonil. Selle suuna tööd moodustavad olulise osa alusuuringud. Üheks prioriteetseks töövahendiks saavad matemaatilised mudelid, nende rakendamine ja arendamine.
- ❖ Masintehnoloogiate uuringud: põllukultuuride masintehnoloogiate muutmine keskkonna- ja ressursisäästlikumaks. Tegeldakse maaviljeluse, saagi koristuse, koristusjärgse töötlemise ja säilitamise masintehnoloogiate arendamisega, uute tehnoloogiate Eesti oludesse sobivuse uuringutega,

EMVI vaneminsener T. Võsa (vasakult esimene) ja Soome MTT teadlased hindamas Sakus konstrueeritud percomeetrigaa (autor Tiit Plakk) J. Läänemetsa (vasakult teine) talu odrapõllu ühtlikkust.

innovatsiooni ja tehnoloogiate kasutuselevõtte kaasaaitamisega. Olulisel kohal on täppisviljelus, maheviljeluse masintehnoloogiad ning bioenergia tootmistehnoloogiad ja kasutamise efektiivsus.

- ❖ Ökonoomikauuringud: maaviljeluse majandusliku jätkusuutlikkuse tõstmine ja ühtlustamine ning põllumajandustootjate elatusaseme tõus. Tavapärastele tootmise ökonoomikaga seotud probleemidele lisandub EL ühinemisega seotud majanduslike probleemide pehmemdamine.

Teadus- ja arendustööde eesmärgid ja loodatavad tulemused

EMVIs tehtavad uurimis-arendustööd on väga mitmepalgelised, uurimistöö tulemuste kohta leiavad põllumehed ja nõustajad kõige kiiremini infot instituudi kodulehelt. Järgnevalt esitame ainult lühiloetelu uurimistööde eesmärkidest ja oodatavatest tulemustest. Instituudi teadurid on edaspidi nõus oma uurimistulemusi tutvustama ka Eesti Põllumehele.

Põllukultuuride agrotehnikaalased uurimistööd

- ❖ Väetussüsteemi aluste täiustamist käsitlevas uurimistöös selgitatakse Kuusikul, Olustveres ja Moostes pikaajaliste põldkatsete baasil eri väetiseannuste mõjusid külvikorras kasvatatavate põllukultuuride (põldhein, oder, talinisu, kartul) saagikusele ja saagi kvaliteedile. Põldlüsimeetrite ja drenivee kogumise ning analüüsi alusel kogutakse andmeid taimetoitainete mullast väljaleotumise kohta.
- ❖ Tera- ja kaunviljade saagis proteiinikoguste suurendamise alase uurimistööga selgitatakse segukülvide optimaal-

sed tihedused ja kultuuride vastastikused mõjud ning selgitatakse hernesortide seisukindlus puhaskülvis.

- ❖ Rapsi agrotehnoloogia täiustamist puudutavas uurimistöös pööratakse põhirõhk rapsi väeviljarbe katmise võimaluste selgitamisele.
- ❖ Uurimus põllukultuuride osast mullaviljakuse säilitamisel ökoloogilise tootmise tingimustes selgitab erinevate põllukultuuride mõju mullaviljakuse säilitamisel ja ökoloogilises tootmises kasutatavaid agrotehnoloogilisi võtteid.
- ❖ Täiendavate agrotehnoloogiliste võtete abil põllukultuuride kasvu- ja toitumistingimuste parandamise alase uurimistööga: 1) selgitatakse, kas teatud toiteelementide (Mg, S, Cu) vaegus mullas on teraviljade saagikust limiteeriv ja saagi kvaliteeti mõjutav faktor; 2) selgitatakse teraviljade toitumistingimuste parandamise ja kasvatamise tasuvuse suurendamise võimalusi kasvuaegse pealtväetamise ja lehekaudse väetamisega; 3) selgitatakse, kas koos teravilja umbrohttõrjega on otstarbekas anda ka N-väetist ja milline N-norm on optimaalne; 4) töötatakse välja soovitud lubiväetiste valikuks põllukultuuride külvikorras.
- ❖ Kartuli kaubalisust, toiteväärtust ja tarbimisperioodi pikkust suurendavate agrotehnoloogiliste võtete alase uurimistööga selgitatakse eelidandamisperioodi optimaalsed pikkused enamkasvatatavatel varajastel ja keskvalmivatel sortidel, lauakartuli kvaliteedi vähendamise põhjused säilitusperioodil ja väetamise mõjul saadud enamsaak ning mugulasaagi fraktsioonilisused.
- ❖ Integreeritud taimekaitse süsteemi täiustamise alase uurimistööga selgitatakse: 1) rapsil esineva valgema-daniku, kuivlaiksuse ja teiste haiguste tõrjevõtteid; 2) väga varaste ja varaste kartulisortide vastuvõtlikkust Rhizoctonia solani haigusvormidele (kartuli tõusmepõletik ja vilttõbi) ning uuritakse nende tõrjevõtteid; 3)

EMVI põhiülesanded

- ❖ Maakasutuse, mullaharimise, külvi, väetamise, taimekaitse, saagi koristamise, koristusjärgse töötlemise, säilitamise, esmase töötlemise ja kasutamise ning söödatootmise agro- ja masina- tehnoloogiate alased alus- ja rakendusuringud, arendustegevus ning innovatsioon.
- ❖ Põllumajandustehnoloogiate arengusuundade prognoosimine ning arengustrateegiate ja tehnoloogiasereite koostamine.
- ❖ Taimekaitsevahendite, põllumajandustehnika ja -tehnoloogiate katsetamine ja testimine.
- ❖ Oma pädevuse piires nõuandetegevuse ja täiendkoolituse korraldamine ning trükiste väljaandmine.

tuulekaera tõrjevõimalusi; 4) teraviljakahjureid ja nende keskkonnanõudeid järgivaid tõrjevõtteid; 5) teraviljade haiguste (sh juuremädanike ja fusariooside) keskkonnanõudeid järgivaid tõrjevõtteid.

- ❖ Veebipõhise taimekaitse nõustamis-süsteemi arendamisega taastatakse ja arendatakse I-Taimekaitse süsteemi toimivat prototüüpi, mille koosseisus on taimehaiguste ja -kahjurite ning umbrohtude tõrje moodulid.

Uurimistööd rohumaaviljeluses

- ❖ Suurema toiteväärtusega söödakultuuride ja -sortide kasvatamisvõimaluste uurimisega selgitatakse kõrgema toiteväärtusega (seeduvus >65%, ME >10 MJ/kg) liigid ja sordid ning kasvatamise agrotehnika isearasused, määratakse igale liblikõielisele segudesse sobiv kaasliik, sort ja nende osatähtsus ning leitakse tasakaalustatud söödarat-sioonide sõltuvus rohusöötade söömusest ja toiteväärtusest.
- ❖ Söödatootmise tehnoloogiate uurimisega ning sileerimis- ja söötmiskatsete-ga saadakse andmeid kõrgema toiteväärtuse, kuid madala sileeruvusega rohusöökultuuride ja nende segude säilitustehnoloogiate kohta, selgitatakse mitmesuguste kindlustuslisandite (keemiline, bioloogiline, kombineeritud) efektiivsus ja töökindlus sileerimisel (katsetes on ka uuemad ja täiustatud silokindlus-tuslisandid) ning uuritakse tervikoriistatud teravilja konserveerimist.
- ❖ Liblikõieliste heintaimede (lutsern, ristik, ida-kitsehernes) seemnete tootmiseks vajaliku agrotehnoloogia täiustamise alase uurimistööga selgitatakse mikrovetiste, herbitsiidide ja insektsiidide desikantide mõju liblikõieliste seemnesaagile ja kvaliteedile, saadakse andmed optimaalse külvisenormi, reavahe lause ja kattevilja mõju kohta ning kahjurite

TUTVUSTAME PÕLLUMAJANDUSLIKKE TEADUSASUTUSI

(ristiku õie- ja varrenirp, terakärsakas ja tungaltera) tõrje kohta.

- ❖ Ida-kitseherne ja valge mesika säilitus-aretuse alase uurimistööga säilitatakse nende sortide sordikirjelduses esitatud omadused ja tunnused valik- ja seemneaedades, kindlustatakse sortide algseemne ja kõrgpaljundusseemnete tootmise järjepidevus ning selekteeritakse efektiivsemad mügarbakterite tüved.

Taimikasvatuse mehhaniseerimise alased uurimis-arendustööd

- ❖ Erinevate mullaharimis- ja külvitehnoloogiate uurimisega viljavahelduslikus monokultuuris külvikorras (1989. a. alustatud pikaajaline põldkatse Kuusikul) selgitatakse diferentseeritud põhimullaharimise mõju talinisu, odra, kartuli ja heintaimede saagikusele ning saagi kvaliteedile, mulla seisundile (lasuvustihedus, filtratsioon, toitainete sisaldus ja paiknemine) ning pestitsiidide kasutamise mõju monokultuurse odra saagikusele ja kvaliteedile erineva intensiivsusega põhimullaharimisel.
- ❖ Põllukultuuride ja heintaimede viljelustehnoloogiate ja vastavate viljelusmasinate Eesti oludele sobivuse alaste uurimis-arendustöödega selgitatakse teravilja, rapsi, heintaimede ja kartuli viljelusmasinate ning rohusööda koristusmasinate erivajadused, hinnad ja investeeringunõudlused, traktorite, mullaharimisriistade, külvikute, väetiselaoturite, taimekaitsepretside, koristus- ja koristusjärgse töötlemise masinate valikualused, tegelikud tootlikkused, kütuse-, töö- ja korrashoiukulud ning kvaliteedinäitajad, põllumajandustootjate hinnangud jms ning töötatakse välja põllumajandustehnika andmebaas koos masinakulude arvutamise algoritmidega (avaldatakse EMVI kodulehel).
- ❖ Põllukultuuride tootmise tasuvuse alase uurimistööga selgitatakse investeeringunõudlused taimekasvatustehnoloogiate erineva suurusega tootmisüksustes, teravilja ja rapsi tootmiskulud sõltuvalt mullaharimise ja külvi masintehnoloogiatest, teravilja ja rapsi tootmiskulud ja tasuvused erineva suurusega tootmisüksustes, masinate ühiskasutuse mõju teravilja ja rapsi tootmiskuludele väike- ja keskmise suurusega taludes ning aastateks 2007–2013 kavandatavate EL ühise põllumajanduspoliitika meetmete erinevate valikuvõimaluste mõju teravilja ja rapsi tootmise tasuvusele.
- ❖ Tera- ja kaunviljade ning õlikultuuride satelliitnavigatsioonipõhise täppisviljeluse tehnoloogia kasutusvõimaluste uuringutega antakse ülevaade täppisviljeluse kasutamise Eestis ja põllumajandustootjate hinnangutest täppisviljelusseadmestikule (sh autopiloodi efektiivsus põllutöödel), selgitatakse täppisviljeluseks sobivad masinad ja seadmed ning täppisviljeluse

EMVI kodulehel www.eria.ee on põllumajandustootjatele infot kokku umbes 1400 lk. Seal on ka EMVI publikatsioonide nimekiri aastatest 1994–2004; EMVI infolehtede nimekiri aastatest 1995–2004 (kokku 137 infolehte); EMVIs olevate välismaiste infomaterjalide (ajakirjad, raamatud, kataloogid jm) nimekiri (119 nimetust); andmebaasid põllumajandusmasinate ja -seadmete maaletoojate ja valmistajate ning taimekaitsepretside tehnoloogilise kohta.

se abil saavutatud majanduslikud efektid ja mõjud loodusele.

- ❖ Põllumajandustehnika katselaboris viiakse tänavu lõpule katselabori akrediteerimine taimekaitsepretside hindamiseks, katsetamiseks ja tehniliseks kontrolliks. Katselabor teenindab instituudi teisi osakondi põldkatsetel vajaliku mõõteaparatuuriga, foto- ja filmitöödega, hooldab Saku katsepõldudel olevaid ilmajaamu, hooldab, kalibreerib, valmistab ja täiustab katse- ja mõõteaparatuuri. Koostöös Taime- toodangu Inspeksiooniga ja seoses põllumajandusministeeriumi poolt uue määruse kehtestamisega valmistatakse ette ja viiakse läbi õppusi taimekaitsepretside korralise tehnilise kontrolli teostajatele.
- ❖ Põllumajandustehnika ja traktorite katsetus- ja ohutustehniliste standardite väljatöötamine. Seda tööd tehakse Eesti Standardikeskusega sõlmitud koostöölepingu alusel. 2005. a esitatakse standardikeskusele viis eestikeelset standardikavandit, mis käsitlevad põllumajandustehnika katsetusmeetodeid, ohutust ja keskkonnakaitsemeetodeid.

Kaadripoliitikast

EMVI kaadripoliitika juhtlauseks on teadlaskaadri noorendamine. Loodame selles osas senisest suuremat abi uuenenud Eesti Põllumajandusülikoolist, kus ainsana Eestis valmistatakse ette põllumajandusteadlasi, so põllumajandus- ja tehnikadoktoreid (põllumajandustehnika alal).

EMVI ja EPMÜ põllumajandus- ja keskkonna- ning tehnikainstituudi vahel sõlmitud koostöölepingute alusel on EPMÜ instituudid valmis võtma igal aastal EMVI vajadusteks kraadiõppesse konkursi korras sobivate kandidaatide olemasolul kuni 8 magistranti ja kuni 4 doktoranti.

EMVI pakub välja uurimistööde teemasid üliõpilastele ja kraadiõppuritele, võimaldab EPMÜ üliõpilastel, magistrantidel ja doktorantidel bakalaureuse-, magistri- ja doktoritöid teha oma laborites ja katsepõldudel, toetades nende tööde tegemist rahaliselt, kui tööd haakuvad EMVI teadus-aren-

dustööde teemadega. EMVI pakub üliõpilastele ka praktikavõimalusi.

Teadurite arv, nende kvalifikatsioon ja vanus ei näita veel instituudi teaduspotentsiaali.

Mitte iga agronoom, insener või ökonomist ei sobi teadustööle. Teadur peab olema innovaatilise mõtlemisvõimega, initsiaatorlik, hea sulejoosku ja esinemisjulgusega inimene, kes on suuteline iseseisvaks teadustööks ega oota igal hommikul oma juhilt tööülesandeid.

Meie põhimõte on – teadureid olgu enne vähem, kuid need, kes instituudis on, peaksid vastama eespoolnimetatud nõuetele. Alla 7000–8000 kroonise kuupalga ei saa me teadutööle noori võimekaid inimesi meelitada.

Info koostamine ja levitamine

Kelle käes on info, selle käes on võim! Riigi raha eest toodetav info on materiaalses mõttes riigi omand, kuid intellektuaalses mõttes on see teaduri omand.

Koostame ja levitame infot kõigi võimalike infolevivahendite kaudu. 2003. a palus põllumajandusministeerium muuta EMVI veebilehe pidevalt uuenevaks ja arenevaks teabeallikaks. Sisuliselt on see põllumeestele mõeldud internetiajakiri, mille eest tasub põllumajandusministeerium.

Raamatute ja brošüüride käsikirjad ning uurimistööde aruanded EMVI kodulehel

- ❖ Kaarli K. jt. „Õlikultuuride kasvataja käsiraamat”. 132 lk, (on saadaval ka trükituna).
- ❖ Tamm U. ja Tamm S. „Rohusööda toiteväärtuse suurendamise võimalusi”. 52 lk.
- ❖ Tartlan L. „Kartulisaaqi kvaliteet ja seda mõjutavad tegurid”. 62 lk.
- ❖ Lõiveke H. „Teraviljade fusarioosid”. 53 lk.
- ❖ Lõiveke H. „Kõrreliste harilik juuremädanik”. I osa, 35 lk.
- ❖ Karjane I. „Traktor 2003”. 21 lk.
- ❖ Reintam A. „Põllundusmasinad. Mulla pindmise harimise masinad”. 106 lk (on saadaval ka trükituna).
- ❖ Reintam A. „Põllumajandusmasinate neljakeelne sõnaraamat”. 18 lk.
- ❖ Uusna S, Lõiveke H, Müür J. ja Ilumäe E. „Taimekaitse soovitusi”. 46 lk.
- ❖ Bogun G. „Metoodilised soovituselubiväetiste laotamise kvaliteedi kontrollimiseks Eesti Vabariigis”. 32 lk.
- ❖ Võsa T. „Eesti põllumajanduses kasutatavate GPS-vastuvõtjate võrdlus”. 59 lk.
- ❖ Kallas A. ja Mölder L. „Biodiislikütuse tasuvuse uuring ja Eesti oludele sobivate tootmistehnoloogiate väljapakumine”. 66 lk.

Koostamisel on raamatu „Põllunduse mehhaniseerimine” käsikiri, 600 lk, ja raamatu „Ida-kitseherne kasvatamine ja kasutamine” käsikiri, 130 lk.

EPTK päris aru

4. aprillil kutsus EPTK Rahvusraamatukokku Riigikogus esindatud erakondade poliitikud, et rääkida kolmest põllumehele kõige valusast probleemist ja nõuda nende sissekirjutamist sõlmitavasse koalitsioonilepingusse.

Kohale tulid Tiit Niilo ja Imre Sooäär Res Publikast; Arnold Kimber Keskerakonnast; Tiit Tammsaar Rahvaliidust; Heli-Valdor Seeder Isamaaliidust; Ivri Padar Sotsiaaldemokraatlikust erakonnast, Rein Aidma Reformierakonnast ja parteitu Jaanus Marrandi.

Kindlasti oli üritusest kasu, sest kolmest meele nõudmisest jõudsid kaks ka koalitsioonileppesse.

Kohtumise avas **Kalev Kreegi-puu**, kes palus erakondadel vastata kolmele probleemile: EL lubatud mahus otsetoetustele juurdemaks riigieelarvest, 2004. a ikaldustootuste väljamaksmine ja kütuseaktsiisi kompenseerimine.

Aavo Mölder andis poliitikutele lühiülevaate põllumajanduse olukorrast. Muu hulgas mainis ta, et täidame praegu ainult 75% kodumaisest toiduturust, rukist toodame sell aastal ainult 30% vajadusest, toidu import aastast on 4,5 miljardit krooni. Maarendi hind on tõusnud 2–3 korda, samuti kütuse ja sisendite hinnad. Tootjad on probleemi ees, kas üldse toota või hakata ainult maid korras hoidma. Põllumajanduses on palk 65% riigi keskmisest. Tuulekaera tõrjeks on vaja 700 miljonit krooni, et põllud korda saada.

Ivri Padar. Toetusi tuleks maksta maksimummääras, otsetoetuste sees ei tohiks olla lupjamist ega turukorraldusmeetmeid. Kui olin minister, siis lepiti kokku, et põllumajanduskütuse aktsiis jääb paika ja seda ei tõsteta, aktsiisitoetus peaks kompenseerima. Looduskahjude korvamiseks oleks vaja solidaarsusfondi, kuid sellega peaks veel mõne aasta ootama. **Nagu riigikaitse, peaks ka põllumajanduses olema pikaajaline riiklik strateegia.**

Tiit Niilo. Toetused tuleb diferentseerida (suurtootjatele vähem, väiketootjatele rohkem) ikaldustoetuse maksimine peaks toimuma ainult solidaarsusfondi kaudu.

Tiit Tammsaar. Rahvaliit on taotlenud otsetoetuste riigipoolse osa täies mahus sissekirjutamist riigieelarvesse. Aktsiisitoetus tuleb kompenseerida ja 2004. a ikaldustoetus välja maksta. Solidaarsusfondist võime rääkida pärast aastat 2013 kui oleme teiste EL riikidega võrdses seisus.

Arnold Kimber. Toiduained peaksid olema kodumaised, nii on kirjas ka Keskerakonna programmis. Teie küsimuste kohta pole mul volitusi midagi vastata, kuid ma loodan, et Keskerakond neid toetab. Inimlikult arvan, et otsetoetusi tuleks maksta täies mahus ning ikalduskahjud ja kütuse aktsiis hüvitada.

Rein Aidma. Põllumajandus on konkurentsivõimeline nii meil kui ka EL just tänu toetustele, meie tootmismahud ei tohiks väheneda. Nõus otsetoetuste maksimumtasemega.

Jaanus Marrandi. Tõenäoliselt ei anna uus koalitsioon põllumajandusele midagi, sest kogu raha läheb pensionide tõstmiseks.

Jaan Sõrra

Veel saab osta sertifitseeritud kartuliseemet

Toimetus uuris välja, kellel Eestis on veel müüa sertifitseeritud kartuliseemet.

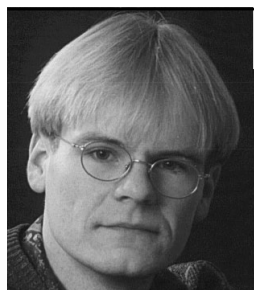
Teadlaste katsed on tõestanud, et sertifitseeritud seeme annab kolmandiku jagu enamsaaki, seetõttu tuleks seemet vahetada vähemalt iga 3–4 aasta tagant.

Sort, paljundus, orienteeruv hind kr

Sante A – 7, Raja E₃ – 8
Victoria E₃ – 8
Folva A – 5
Quarta E₃ – 5
Impala A – 6, Arielle A – 8.80
Arielle E₃ – 7, Asterix A – 6, Dita E₃ – 7
Anti E₃ – 6.50, Ants E₃ – 8, Sarne A – 7
Milva A – 6, Marabel E₃ – 8, Victoria E₃ – 8
Red Scarlett – 6.50, Asterix – 6.50
Berber A – 8
Vineta A – 5.30, Milva E₃ – 6, Marabel E₃ – 6
Milva A – 7, Marabel A – 7
Impala E₃ – 7

Kontakt

Aara talu Harjumaal, Tiia Väik, 5669 8710
Ants Muld Võrumaal, 503 8747
Argo Merila Viljandimaal, 520 5436
Eerikaare talu Viljandimaal, Märt Laansalu 5158996
Einola talu, Tartumaal, 508 8402
Janek Lass, Viljandimaal, 515 9273
Jõgeva SA, Ilmar-Aarend Polli, 503 1618
K&G Saarelt Lääne- Virumaal, Gustav Põldmaa, 502 3148
Kalle Hamburgi talu Raplamaal, 505 5880
Kämara Antsu talu Tartumaal, Jaan Sõrra, 508 7320
AS Osa ja Tervik Järvamaal, Margo Heinmaa, 509 8691
Saare-Anni talu Tartumaal, Einar Saar, 513 5122
Urmas Pärnalaas Tartumaal, 552 8244

Erni Ajaots,
õppeosakonna juhataja

TUTVUSTAME PÕLLU- JA MAAMAJANDUSKOOLE

Kehtna Majandus- ja Tehnoloogiakool

Kooli ajalugu algab aastast 1925, seega tähistame tänava kooli 80. sünnipäeva. Juubeliaasta kulmineerub 4. juunil toimuvate üritustega, kuhu on oodatud kõik vilistlased ja ka huvilised. Täna on Kehtnas ametihariduse omandanud 5440 noort, neist 630 kõrghariduse (aiandus ja kodumajandus). Ajalugu ja numbrid näitavad, et meie kool on tugevate traditsioonidega haridusasutus, kus suudetakse reageerida muutustele nii ühiskonnas kui ka tööjõuturul.

Erialad

Maamajanduse mehhaniseerimine. Päevaõpe põhikooli baasil, õppeaeg 3,5 a.

Õppekavas on materjaliõpetus, tehniline mõõtmine ja tolerants, soojustehnika- ja hüdraulika alused, elektriaramid, tehniline mehaanika, masinaõpetus, masinate tehnoloogia ja remont ning metsanduse alused. Põhjalikult tehakse tutvust autode, traktorite, põllutöö-, ehitus- ja metsamasinatega. Lisakvalifikatsioonid: saejuht, autojuht (B, C1 ja C) ja traktorist (T ja R).

Maamõõtmine. Päeva- ja kaugõpe keskkooli baasil, õppeaeg 2,5 a.

Geodeesia, ehitusgeodeesia aerofoto-geodeesia, maastikuarhitektuur, kartograafia, geoinfosüsteemid, GPS-maakorraldus, katastrid, kinnisvara hindamine, asulate ja valdade planeerimine, CAD-joonestus ning maa- ja tsiviilõigus.

Maaparandus-vesiehitus. Päeva- ja kaugõpe keskkooli baasil, õppeaeg 2,5 a.

Maaparandusmasinad, maaparandussüsteemide ehitus, vesi- ja teedeehitus, maaparandustööde ökonomika ja organiseerimine.

Autode ja masinate remont. Päevaõpe põhikooli ja keskkooli baasil, õppeaeg vastavalt 3 ja 2 a.

Address: Kooli 1, 79001 Kehtna,
tel 487 5246; kehtnamtk@kehtna.edu.ee; www.kehtna.edu.ee.

Materjaliõpetus, tehniline mõõtmine ja tolerantsid, soojustehnika ja hüdraulika alused, elektriaramid, tehniline mehaanika, masinaõpetus, majandus, autode ja busside ehitus, tehnoloogia, remont, diagnostika ja logistika ning klienditeenindus. Lisakvalifikatsioonina põhihariduse baasil B, C1 ja C autojuhuluba, keskkooli baasil B, C1, C ja E.

Ehitus. Päevaõpe põhikooli baasil, õppeaeg 3 a.

Ehitustööd, keevitus- ja lukksepatööd, ehitusmasinad, puidutöötlemistehnoloogiad, ehitusmaterjalid ja -konstruktsioonid, ehitusgeodeesia, ehitusökonomika ja ehitustööde korraldus, ettevõtlus ja infotehnoloogia.

Arvutid ja arvutivõrgud. Päevaõpe põhikooli ja keskkooli baasil, õppeaeg vastavalt 4 ja 2 a.

Elektrotehnika, elektroonika, arvutigraafika, programmeerimine, arvutite ja arvutivõrkude ehitus ja hooldus, majandus, võrkeed, suhtlemispsühholoogia jt ained. Lõpetajad sooritavad kutsevalifikatsiooniekami ja saavad infotehnoloogia spetsialisti I või II kutsetunnistuse.

Toitlustusteenindus. Päeva- ja kaugõpe keskkooli baasil, õppeaeg 2 a.

Toitumis- ja toidukaubateadus, roogade valmistamine ja serveerimine, klienditeenindus, toitlustusettevõtte töö korraldamine, tootarendus, majanduse, ettevõtluse ja turunduse alused, töötervishoid ja tööseadusandlus.

Kokk. Päevaõpe põhikooli baasil, õppeaeg 3,5 a.

Roogade valmistamine ja serveerimine,

Kehtna kool asub endises mõisahoones.

teenindus, köögitöö korraldamine, töötervishoid ja muu erialaga seotu, samuti majandus, ettevõtlus, turundus ja üldhariduslikud ained.

Olme

Koolil on kolm õpilaskodu, söökla-kohvik, raamatukogu, staadion, võimla ja Interneti püsühendus ka ühiselamus. Võimalik on osaleda paljudes ringides: lilleseade, ansambel, line- ja breakants, HUM klubi (mälumäng), korvpall, võrkpall, lauaten-

nis, maadlus, jalgpall, karate ja kergejõustik.

Riik maksab keskkooli baasil õppivatele õpilastele õppetootust (praegu 600 kr kuus), lisaks võib saada toetust sõltuvalt elukohast (300 kr).

Selle aasta sügisest laieneb õppetootuste süsteem ka põhikooli baasil õppijatele. Keskkooli baasil õppivatele noortel on võimalik võtta ka õppelaenu.

Kehtna MTK osaleb ka EL haridusprogrammides, mille raames on õpilastel võimalus viibida välismaal praktilal. Koolis saab teha ka riigeksameid.

RAKi 3. prioriteedi juhtkomisjoni istung

RAKi 3. prioriteedi juhtkomisjoni 8. aprillil istungil põllumajandusministeeriumis oli päevakorras 2004. a seirearuande tutvustamine ja meetmete rakendamine.

Kõikide meetmete kohta kiideti heaks 582 taotlust toetussummas 619,3 milj kr, mis on 41,7% kolme aasta (2004–2006) eelarvest.

Arutati ka seda, et põllumajandusministeerium ja PRIA ei ole suutnud rakendada kõiki planeeritud meetmeid. Samas on sektoris suured ootused ja vajadused, sest näiteks Lätis on kõik kalandusmeetmed rakendatud ja tänu sellele on lõunanaabritel oluline konkurentsieelis.

Kahjuks ei ole eelarveläbirääkimistel rahandusministeeriumiga saadud piisavalt raha, et EL ühinemisel lisandunud oluliste ülesannete täitmiseks rohkem inimesi tööle võtta.

Et rakendatud meetmete puhul on rahavajajaid tunduvalt rohkem kui vahendeid, tegi juhtkomisjon ettepaneku pöör-

Meede	Sisu	Heakskiidetud taotluste arv	Toetussumma milj kr
3.1	investeeringud põllumajandustootmisse	429	345,6
3.2	põllumajandussaaduste töötlemine	40	120,6
3.3	majandustegevuse mitmekesistamine	75	78,6
3.5	külade taastamine ja arendamine	esitatud 306	114,4 otsus tegemata
3.10	kalalaevastiku moderniseerimine	16	14
3.11.1	kala- ja vesiviljelussaaduste töötlemine	13	47,1
3.11.2	vesiviljeluse investeeringutoetus	esitatud 9	13,3 otsus tegemata
3.11.4	sisevete kalandus	esitatud 15	4,2 otsus tegemata

duda RAKi järelevalvekomiteesse, et vaadata üle vahendite jaotus prioriteetide vahel.

Käesolevast aastast:

- ❖ võetakse meetme 3.1 taotlusi vastu lubatud tähtajani (22.04.2005), enne

seada ei avalikustata ka taotletud summat;

- ❖ meetme 3.2 taotlemise periood on planeeritud 18.07–18.08. 2005 On oodata kriteeriumite täpsustamist;
- ❖ meetme 3.3 taotlusi saab eeldatavasti hakata esitama aasta lõpupoole. On oodata, et kriteeriumid võivad oluliselt muutuda, võimalik variant on projektide paremusjärjestus;
- ❖ meetme 3.4 (maaparandus) ja 3.8 (nõuandeteenus) rakendamise määruste eelnõud peaksid lähinädalatel olema kättesaadavad;
- ❖ meetme 3.5 (külade arendamine) eeldatav taotluste vastuvõtmise aeg on novembris.

Põllumajandusministeerium lubas koos PRIAga üle vaadata taotluste vastuvõtmise ajakava ja selle lähinädalatel esitada.

Olav Kreen,
EPKK juhatuse liige

LUGEJA ARVAB...

Teaduri probleemidest kasvuraskustes olevas riigis

Mie kõigi elatustase sõltub otseselt majanduse edukusest, selle arengu mootoriks peaks olema teadus. Ka põllumajandusteaduri töö tulemuslikkus avaldub selles, kuidas oskad lahendada põllumajanduse aktuaalseid probleeme ja kui palju sinu tööst jõuab põllumehe toodangus turule. Kuidas need põhitõed toimivad teaduri igapäevatoos?

Olen sõödakoristusala teadur, pärast Eesti taasiseseisvumist töötasin Põllumajanduse Mehhaniseerimise Instituudis.

Esimene konflikt tekkis mul väiketalu kampaania ajal, kui pöördusin direktori poole, et sellele arengu seaduspärasusi eiravale kampaaniale vastu astuda.

Tegin ettepaneku koostada arvestused, kui palju vajavad kaasaegsed põllutöomasinad normaalseks koormamiseks haritavat maad, ja avaldada need ajakirjanduses. Sain eitava vastuse, enamgi veel: sellel teemal keelati isegi sõna võtta ja ajakirjanduses esineda.

Ka põllumajandusministeeriumist ei leidnud ma oma mõtetele toetajaid. Kuna maal rajati intensiivselt väiketalusid, siis avaldasin ajakirjanduses kolm artiklit, kus põhjendasin, et kaasaegsed põllutöomasinad vajavad normaalseks koormamiseks vähemalt 250 ha haritavat maad. Olin ainus teadur, kes murrangulisel ajal sel teemal ajakirjanduses sõna võttis...

Et veneaegsete suurmajandite lagunemise ajal ei öelnud teadusasutused välja oma selget nägemust perspektiivse tootmisüksuse suuruse kohta, siis tekkis peataolek, mistõttu meie põllumajandus kaotas sadu miljoneid kroone.

Kui hakati massiliselt rullislo tegema, siis ilmnas, et palju silorulle rikneb. Et olin sellel alal aspirantuuris õppinud ja ka tootmises silotegemist korraldanud, siis käisin kohapeal, määrasin riknemise põhjused, avaldasin need Maalehe artiklis ja korraldasin mitu õppepäeva. Kuigi edaspidi riknes vähem silorulle, suhtuti minu meetodisse halvustavalt.

Mehhaniseerimisala teaduri põhiülesanne on anda masinate tööomaduste kohta erapooletut infot. Eesti taasiseseisvumise järel loobusin veneaegsete katseaktide tegemisest, kuna põllumehele oli see info puudulik. Parema lahenduse otsimisel leidsin, et omanikul on õigus avaldada oma masina kohta ka negatiivset infot.

Seejärel hakkasin koos masinameestega koostama infolehti, võttes aluseks masinate vähemalt aastase töömahu.

Põllumehed võtsid selle info hästi vastu. See oli ja on tänaseni ainus viis, mis võimaldab masinate kohta erapooletut infot levitada. Kuid minu töökeskkonna instituudis muutis seegi tegevus aina raskemini talutavaks ja mul tuli sealt lahkuda.

Sellega täitus ka minu töökaaslase ennustus: ära ole idealist, et teed seda, mida põllumeestele vaja on, tee seda, mida võimalolijad tahavad, või muidu läheb sul halvasti!

Möödunud talvel tutvustasin Harju Talluliidu ümarlaual oma poolelijäänud tööd infolehtede vallas ja seal peeti üksmeelselt vajalikuks seda jätkata. Minister Tuiksoo teigi arutelul vihje, et infolehtede koostamine ja avaldamine peaks saama laiema toetuse. Seejärel läksid Põllumajandustootjate Kesk-

liidust maakondadesse näidised, mis heaks kiideti.

Pärast seda olen kulutanud mitmete asutuste uksi, kuid vastus on olnud: meie ei saa midagi muuta. Seega – ühele tööle on erinevad pooled andnud risti vastupidise hinnangu.

Läksime turumajandusele üle, sest see kindlustab kõrgema tootlikkuse ja kaubale tagab erapooletu hinnangu ainult turg. Ra-

kendusuringud ja eriti arendustegevus on otseselt suunatud põllumehe vajaduste rahuldamisele ja uuringute hindajaks peaks turumajanduse seaduste kohaselt olema põllumees ise. Kui põllumeeste organisatsioonid peavad vajalikuks seda teemat arutada, siis olen meeleldi nõus osalema.

Jaak Muru,
teadur sõödakoristuse alal

Kommentaari EMVI direktorilt Arvi Kallaselt

Et minul ja põllumajandusministeeriumil on hr Jaak Muruga olnud mitu aastat kanakikulist mitmes küsimuses, siis pean vajalikuks anda selgituse esitatud probleemide kohta.

Jaak Muru ei ole juba üle viie aasta töötanud teadurina ega avaldanud selle aja jooksul ühtki teadusartiklit. Seega on ta EMVI endine teadur, praegu pensionär.

Muru on tuntud kui aktiivne kõrgetele ametnikele kirjade kirjutaja ja visiitide tegija. Kohatusin temaga viimati umbes 1,5 kuud tagasi juhulikult Sakus, kus ta teatas, et varsti tulevad EMVI-sse riigikontrolli inspektorid ja ma pidavat „saama oma palga“.

Jaak Muru süüdistab mind igal pool, et ma olevat ta töölt lahti lasknud. Tegelikult lahkus Muru 1. märtsil 1999 omal soovil.

Süüdistusest talude suuruse asjus. Pärast Eesti taasiseseisvumist tekkis EPMÜs, Eesti Agaraarökonomika Instituudis ja EPMI küsimus, kas on õige taastada enne 1940. a kehtinud talumajandus ja kui suured peaksid tänapäeval olema konkurentsivõimelised looma- ja taimekasvatustalud. J. Muru avaldas sel teemal artikli „Maalehes“ ja EPMI teadustööde kogumikus. Mõlemad artiklid on kaugel teadusartiklitele omasest sisust, need kuuluvad rohkem publitsistika valdkonda.

Infolehtedest. Igal aastal avaldavad EMVI teadurid trükkis 60–70 publikatsiooni, kus peamiselt tutvustatakse traktorite ja põllumasinate-seadmete sobivusuuringute tulemusi.

EMVI on avaldanud trükkis ja kodulehel kokku 149 infolehte, sh põllumajandustehnika alaseid 113. 13. detsembril 2004 toimus Paide kultuurikeskuses tehnoloogiapäev, kus EMVI mehhaniseerimise osakonna teadurid tutvustasid põllundustehnoloogiate ja -masinate sobivusuuringute tulemusi. Osavõtjaid oli üle 300.

Tehnoloogiapäevi korraldame edaspidi igal aasta Paides just detsembris (see oli nii põllumajandustootjate kui ka masinaid tootvate ja maaletootvate firmade soov).

Toidukäitlejate tunnustamisest

Põllumajandusministeeriumi toidu- ja veterinaariosakonna juhataja Hendrik Kuusk on teinud 24. aprillil ülevaate Riigikogu maaelukomisjonile Euroopa Nõukogu ja Euroopa Parlamendi Regulatsiooni 852/2004 rakendamise. Kuna teema huvitab paljusid põllumehi, toome selle lühendatult ära ja ootame ka teie seisukohti. Selgitusest nähtub, et EL nõudmised on küllaltki mõistlikud, loodame siiralt, et meie seadusandja piirdub ainult minimaalnõuetega.

Toidukäitlejate tunnustamine ja registreerimine

Regulatsiooni kohaselt peavad kõik toidukäitlejad olema registreeritud või tunnustatud. See nõue kohaldub ka nn esmatootjale (põllumajandusettevõtja, kes toodab toidutooret).

Milliste käitlejate puhul rakendatakse tunnustamist, milliste puhul aga registreerimist, on jäetud liikmesriigi reguleerida, kuid minimaalne nõue on, et rakendatud peab olema registreerimisprotseduur. On öeldud, et registreerimine peab olema võimalikult lihtne ja formaalne, on lubatud kasutada ka juba eksisteerivates registrites olevaid andmeid.

Eesti seadusandlusega on praegu sätestatud, millised ettevõtted peavad olema tunnustatud, kehtestatud on ka tunnustamise protseduur. Puudub aga registreerimise kohustus ja protseduuri kirjeldus.

Lahendamist vajavad küsimused

- ❖ Milliste toidukäitlejate puhul rakendatakse tunnustamist, milliste puhul vaid registreerimise nõuet? Kas täna tunnustamiskohustuse alla käivate käitlejate hulgas võiks kellegi puhul piirduda edaspidi vaid registreerimisega?
- ❖ Kas registreerimise nõude rakendamisel piirduda ainult formaalse „endast teada andmisega“, pidada vajalikuks ka teatud dokumentide esitamist või lugeda piisavaks tegevuse registreerimist mõnes juba eksisteerivas riiklikus registris (äriregister, majandustegevuse register, mõni PRIA register vms)?
- ❖ Kuna regulatsioon seab kohustuslikuks vaid registreerimise ja annab liikmesriigile võimaluse kehtestada teatud ettevõtetele tunnustamise nõue, siis kas jätkata tunnustamise nõudega nende ettevõtete osas, mis on pidanud seda nõuet tänaseni täitma, või piirduda tulevikus ainult registreerimisega?

Toodete otseturustamine

Regulatsiooni nõudeid ei kohaldata otseturustamise korral, kui turustatakse väikeses koguses esmatootmeid (töötlemata saadused) kas lõpptarbijale või kohalikule jaemüügiettevõttele.

Liikmesriigile on pandud kohustus kehtestada rahvuslikus seadusandluses nõuded eelkirjeldatud toodetele ja nende käitlemi-

sele. Nõuded peavad tagama regulatsioonis toodud üldpõhimõtete järgimise.

- Lahendamist vajavad küsimused
- ❖ Milliste nõuete kehtestamisega piirduda?
- ❖ Kuidas defineerida „väikest kogust“, mille ületamisel peab tootja hakkama täitma regulatsiooni nõudeid?
- ❖ Kuidas defineerida „kohalikku jaekaubandusettevõtet“ ja kas see peaks hõlmama ka toitlustusettevõtteid?
- ❖ Milliste toodete tootmise ja otseturustamise korral üldse rakendada kõnealust rahvusliku reguleerimise võimalust?

HACCP põhimõtetele vastava enesekontrollisüsteemi rakendamise kohustus

Üldise nõudena peavad toidukäitlejad oma ettevõtetes rakendama HACCP süsteemi ja koostama sellel põhineva enesekontrolliplaani.

Regulatsioon annab liikmesriikidele ka võimaluse teha erandeid selle nõude rakendamisel. Eelkõige on nimetatud „väikesi ettevõtteid“. Sellise erandi tegemisest tuleb informeerida Euroopa Komisjoni.

Lahendamist vajavad küsimused

- ❖ Kas Eestis on ettevõtteid, mille suhtes oleks vajalik ja otstarbekas kohaldada mõõndusi HACCP-l põhinevate

enesekontrollinõuete rakendamise osas?

- ❖ Millises tegevusvaldkonnas tegutsevate ettevõtete osas võiks või peaks seda erandit kasutama?

Rahvuslikud nõuded

Liikmesriigil on õigus kehtestada regulatsiooni lisades toodud nõuete erinevaid rahvuslikke nõudeid tingimusel, et oleksid täidetud regulatsiooni põhiosas toodud nõuded. Sellise nõuete kehtestamisest tuleb järgida Euroopa Komisjoni teavitamise protseduuri.

Kõnealuste rahvuslike nõuete kehtestamise aluseks saab olla vajadus võimaldada rahvuslikel traditsioonidel põhinevate toodete tootmist või toodete tootmist teatud geograafilistes piirkondades (tulenevalt geograafilisest asukohast tingitud kitsendustega).

Lahendamist vajavad küsimused

- ❖ Kas ja millistele rahvuslikele toodetele oleks vaja kehtestada kõnealused nõuded?
- ❖ Kas Eestis on selliseid geograafilisi piirkondi, kus on piiratud tootmistegevus selliselt, et tekib vajadus kehtestada erisusi hügieeninõuete täitmises selle piirkonna omapäraga seotud toodete tootmise võimaldamiseks?

Soovime õnne tublidele põllumeestele-juubilaridele!

Aprill
16.

Paul Saare 75

Tubli Oru väiketalu peremees Tartumaalt.

16.

Lauri Roosiorg 30

Lange-Vahe talu peremees Tartumaalt, kasvatab 600 ha teravilja ning hooldab mitme valla teed.

25.

Andres Veeber 50

Tõnise talu peremees Tartumaalt, kasvatab 150 ha teravilja.

27

Siiri Heinpõld 40

OÜ Idavere Mõis juhatuse esimees Lääne-Virumaalt. Naine kes raskustele vaatamata iga asjaga hakkama saab.

29.

Ilmar Peedo 55

Kivi juurviljakasvatustalu peremees Tartumaalt

30.

Matti Timmerman 55

Lätte väiketalu peremees Tartumaalt, AS Tarkon personalijuht.

Mai
02

Jaan Pajos 70

Männiku Farm OÜ juhatuse esimees Lääne-Virumaalt, kes oskuslikult koos noortega arendab oma ettevõtet, on ala-

ti kursis kõige uuega. Aktiivne Rakvere Maarahva Liidu liige.

11.

Raido Tamm 35

Tammepäeva talu peremees Tartumaalt.

13.

Valdur Born 70

Saba teraviljakasvatustalu peremees Tartumaalt.

16.

Urmas Einberg 40

Sikkani-Pendri talu peremees Lääne-Virumaalt, EPTK revisjonikomisjoni esimees ja Rakvere Maarahva Liidu juhatuse liige.

20.

Mati Reks 50

AS Viola juhatuse esimees Lääne Virumaalt. On töökas ja visa oma ettevõtmistes.

27.

Toomas Joosep 55

Võhmanõmme PÜ juhatuse esimees Jõgevamaalt. Kohusetundlik põllumees, keda eriti huvitab tehnika.

30.

Sulev Ostrad 45

Raglepa teraviljakasvatustalu peremees Tartumaalt.

31.

Väigo Pihlak 65

AS Riux Mõis juhatuse esimees Lääne-Virumaalt.

KÄI MUUSEUMIS – ÕPI ESIISADELT

C. R. Jakobsoni talumuuseum

Jaanuarikuus, 131 aastat tagasi, aastal 1874. ostis Carl Robert Jakobson omale talu ja nimetas selle Kurgja-Linnutajaks. Ta ütles: "Mina olen ju ka maailmas mõnda näinud ja ära elanud, ma olen inimeste elu saunahurtsikutes ja kuninglikus lossis tähele pannud, olen aastate kaupa vürstide majades elanud ja elan praegu ühes taluhoones; aga ma ütlen: kusagil ei või üks aus inimene nii õnnelik ja prii olla kui prii põllumehe seisuses".

Soovides olla talupoegadele eeskujuks ja õpetajaks, kavatses ta rajada Kurgjale näidistalu ning alustas uute moodsate taluhoonete kavandamist ja ehitamist.

Jakobson rajas ka perekonna, jätkas kirjanduslikku tegevust ja suurt tööd põllumeeste seltsides.

Ajalehte Sakala andis ta välja oma surmani 1882. a. Pooleli jäi taluuehitus ja unistuseks piimatalituskool, millest pidi hiljem kujunema "täieline põlluharimise näitekool".

Jakobson oli võimekas õpetaja.

Pärast tema korraldatud koduloomade ja käsitööde näitust Pärnus aastal 1877 ütlesid paljud: Niiviisi pole meid veel keegi õpetanud!

57 aastat tagasi asutatud C. R. Jakobsoni talumuuseumi põhiülesanne on tutvustada Jakobsoni ja tema perekonna elu ja tegevust ning 19. sajandi teise poole talupidamist. Hooned – vesiveski, saun, elumaja, laut ja rehi – on valminud C. R. Jakobsoni projekti järgi. Jakobsoni-eelsetest hoonetest on säilinud ait.

Eelmisel aastal sai valmis uus näitusekuur, kus on väljas hobutööriistad adrast rehepeksumasinani.

Talulaudas kasvavad eesti maatõugu veised, lambad, hobused, kuked-kanad ja uuselanikena neli kirjut kalkunit. Aastaringelt toimuvad talumuuseumi tutvustavad ekskursioonid, suvel teatrietendused, ette- tellimisel pakume ka talutoite.

Leivategemist, mis vanasti oli taluperedes tavaline töö, peavad maalapsedki nüüd käima muuseumis vaatamas.

Muuseum on 15. aprillist 15. oktoobrini avatud iga päev kl 10–17, ülejäänud kuudel kl 10–16, riiklikel pühadel suletud.

Aadress: Kurgja, Vändra vald, 87612 Pärnumaa, tel 44 58171, 44 58190; info@kurgja.ee. Tere tulemast Kurgjale!

Neidi Tõkke,
muuseumi giid

Tartumaa
Põllumeeste
Liit
müüb
taimekaitse-
vahendeid.

Maksmine 1. novembril,
intressi ei lisandu.

Hinnakirja vaata eelmisest
Eesti Põllumehest või
www.eptk.ee
või helista
736 6955, 508 7320.

TUVIKESE ANEKDOODID

Politseikooli kursandid on piirkonnarefektuuris praktilal. Neile näidatakse seinatäit pilte: need on tagaotsivad!

Üks kursant: "Miks te neid siis kinni ei võtnud, kui te neid pildistasite?"

Mees helistab eriarstile, et tema vastuvõtu-
le pääseda.

«Saan teid vastu võtta 2010. aasta no-
vembris,» ütleb arst.

«Selleks ajaks võin ma juba surnud olla!»
on mees pahane.

«Sellest pole midagi,» rahustab arst. «Las
siis teie abikaasa helistab, tõmbame teid ni-
mekirjast maha!»

Mees helistab hambaarstile.

«Panen teid järjekorda. Tulge 2006. aas-
ta 5. mail kell 12,» ütleb arst.

«Kas varem ei saaks?» küsib mees.

«Saab küll, tulge siis kell 11.»

Kolm noormeest lähevad Paikuse Politsei-
kooli sisseastumisvestlusele. Neile näida-
takse tagaotsitava mehe fotot profiilis ja

palutakse määrata selle isiku eritundemär-
gid.

Esimene arvas, et mehel on üks silm – ta
saadeti välja.

Teine arvas, et tal on üks kõrv – ja saade-
ti esimesele järele.

Kolmas pakkus, et mehel on kontakt-
lääts – tema võeti vastu.

Esimesel õppusel kiitis kooliülem kur-
santi, kes sisseastujatest ainsana oli osanud
kontaktläätsa märgata. "Kuidas te selle pea-
le tulite?" küsiti kursandilt.

"See on ju loogiline! Kui tal on üks silm
ja üks kõrv, siis ei saa ta ju prille kanda!"

KAAREL TUVIKE

PIDUDE KORRALDAJA

RAHVALIK HUUMOR

Tel 7351 269; 5665 9210
Puhja vald, Mäeselja küla, Tartumaa 61301

Vene- maa info- portaal

Kui soovite Venemaa infot vilja, tehnika, väetiste vms kohta, tasub lugeda Venemaa põllumajandusministeeriumi veebilehte: <http://www.mcx.ru/>. Seal leiab ka seadusandlike akte, millega reguleeritakse sissevedu ja muud.

Selleks, et kursside arvutamise- ja vähem pusimist oleks, pöörduge aadressile <http://quote.ibs.ee/valuutad.cgi> on – siit leiate rubla kursi just selle päeva kohta, mis teid huvitab.

Vevo Olevsoo,
EPKK infotalitus

Vaadake ja kuulake otseülekannet Riigikogust

Riigikogu istungi ülekanne jälgimiseks peab arvutil olema internetiühendus, helikaart ja vastav tarkvara.

Riigikogu istungi otseülekannet Realformaadis saab kuulata aadressil www.riigikogu.ee/live/istung.ram ja vaadata aadressil www.riigikogu.ee/live/istung2.ram.

Kasutada tuleb tarkvara RealPlayer vähemalt versiooni 5.0, uusima versiooni saab endale laadida RealNetworksi veebilehelt.

Nüüdsest on võimalik Riigikogu istungi otseülekannet jälgida ka Windows Mediaformaadis aadressil www.riigikogu.ee/live/otse.asx.

Soovitatav internetiühenduse kiirus peab olema vähemalt 128 Kbit/s ja kasutada tuleb vähemalt Windows Media Playeri versiooni 9.0. Viimast saab alla laadida Microsofti Windows Media veebilehelt.

Ülekanne algab 15 minutit enne täisko-

gu istungi algust. Tegu on testperioodiga, seepärast võiks kõik probleemid ja soovid läkitada aadressile uve.lokk@riigikogu.ee.

Täiskogu istungid toimuvad kolmel üks-teisele järgneval tööpäeval.

Täiskogu töötajatele järgnev nädal on ette nähtud Riigikogu liikmete tööks valijatega, Riigikogu, komisjonide ja fraktsioonide antud ülesannete ning muude Riigikogu liikme kohustuste täitmiseks. Siis istungeid pole.

Istungite ajad. Esmaspäeval kell 15 algab istung, kus vastatakse arupärimistele. Järgneb vaba mikrofon, mis kestab kõnosoovide amendumiseni. Teisipäeval on istung kl 10–13. Kolmapäeval kell 13–14 on infotund, kl 14 algab istung, mis kestab kuni päevakorra amendumiseni Vabariigi Valitsuse esitatud eelnõude osas. Neljapäevane istung toimub kl 10–13.

Piima- jahutid Venemaalt

EPKKsse on saabunud piimajahutite pakkumine teadus-tootmis-koondiselt "Avtomash" (Venemaa, Vladimiri oblast).

Pakutakse jahutite erinevaid mudeleid koos kompressori, hüdropumpade ja -mahutitega, tüübid 3MXY, MXY, HMX. Pakkumisele on lisatud mudelite tutvustus, joonised ja hinnakiri.

Info: Vevo Olevsoo, tel 600 9349.

Rahvusvahelised toidu- ja põllumajandusmessid

- 28. aprill–1. mai Alimenticia/WF Angola, Filda Exhibition Centre, Luanda, Angola.
- 25.–27. mai Interfood Azerbaijan, Baku Sport&Exhibition Centre, Baku, Azerbaijan.
- 29.–31. august Hotelexpo Moscow, Gostiny Dvor, Moskava, Venemaa.
- 15.–18. september GIDA (rahvusvaheline toidumess) CNR Exhibition Centre, Istanbul, Türgi.
- 20.–23. september Word Food Moscow, Expocentre, Moskava, Venemaa.
- 1.–4. november WordFood Ukraine, International Exhibition Cente, Kiev, Ukraina.
- 2.–5. november WordFood Kazakhstan, Atakent Exhibition Centre, Almaty, Kazahstan.
- 8.–11. november Ingredients Russia, Olympiysky Sports Centre, Moskva, Venemaa.
- 26.–29. november WordFood Libya, Tripoli International Fair Ground, Tripoli, Libüa.
- 26.–29. november AgriWord Libya, Tripoli International Fair Ground, Tripoli, Libüa.

Lisateavet leiate aadressil www.food-exhibitions.com või telefonil +44 (0)20 7596 5185.

Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda korraldab Eesti ühisstendi messile Word Food Moscow, mis toimub 20.–23. septembrini Moskvas Expocentri Messikeskuses). Täpsemat infot näituse kohta saab kvaliteedijuht Ave Kingult, tel 600 9349, ave@epkk.ee.

EPKKs on saadaval infobrošüürid messide Ukraina WordFood, Libüa WordFood ja Venemaa Ingredients kohta.

Marget Viskov,
EPKK turundusspetsialist

Keskonna kompleksloa koolitus

Põllumajandus-Kaubanduskoda ja Põllumajandustootjate Kesklit korraldavad SA Keskonnainvesteeringute Keskuse finantseerimisel keskkonna kompleksloa koolituse, mille käigus saab osaleja täieliku ülevaate vastavast seadusandlusest; koostab oma ettevõtte keskkonnakompleksloa taotluse, koos parima võimaliku tehnika lahendustega ja saab ettevalmistuse keskkonnakompleksloa uuendamise küsimustes.

Koolituse viivad läbi Arenguprogrammide Keskuse EMI-ECO konsultandid. Kursus toimub suve jooksul õppepäevadena, millest esimene on planeeritud 26. mail ja toimub Tallinnas Peterburi tee 46.

Täpsem info: 600 9349; info@epkk.ee, vajalik eelregistreerimine.

Juba pool aastat ilmub
tegevõllumeestele ja kõigile
maaelust huvitatuile ajaleht
Eesti Põllumees.

12 küljeline Eesti Põllumees ilmub
kord kuus ning väljaande tellimus
aasta lõpuni maksab **175.-** krooni.

Tellida saab igast sideasutusest
või internetiaadressilt
www.eptk.ee, kus saab ka
vaadata juba ilmunud lehti.

Väljaandja Eestimaa Põllumajandustootjate Kesklit. Ajutine aadress Wilmsi 53g, telefon 600 8616, info@eptk.ee; www.eptk.ee.

Toimetaja: Jaan Sõrra,
tel 736 6955, 508 7320; tl@kodu.ee.

Tehniline sekretär: Riho Kangur

Toimetuse aadress:

Tartumaa Põllumeeste Liit, Jalaka 48, 50109 Tartu.

Toimetuskolleegium: Kalev Kreegipuu,
Üllas Hunt ja Jaan Sõrra – Eestimaa
Põllumajandustootjate Kesklit, Arvi Kallas
– Eesti Maaviljeluse Instituut, Mati Koppel
– Jõgeva Sordiaretuse Instituut, Olav Kreen

– Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda,
Janika Salev ja Ants Laansalu – põllumajan-
dusministeerium, prof Olev Saveli ja Risto
Mets – Eesti Põllumajandustülikool, Heli
Raamets – PRIA, Raul Rosenberg – Maaelu

Edendamise Sihtasutus.

Väljaannet toetavad:

Maaelu Edendamise Sihtasutus, Põllu-
majandusministeerium, Euroopa Liidu
Infosekretariaat ja Avatud Eesti Fond.

